

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Δ'. | 30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1866. | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 96.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΜΕΧΡΙ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1821 (1)
ΥΠΟ ΠΑΥΛΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ.

Ἐν τῇ ἐπελευθούσῃ εἰρήνῃ μεταξὺ Ναπολέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, συνεπέα τῆς ὁποίας ὑπεγράφη ἡ ἐν Τιλσίτ συνθήκη, τῇ 7 Ἰουλίου 1807, αἱ Ἰόνιοι νῆσοι παρεχωρήθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Γαλλίαν· ὁ δὲ Ναπολέων, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμει μετὰ μεγίστης ἀνυπομονησίας νὰ γίνῃ κύριος τῆς Κερκύρας, εἶχε δώσει κατεσπευσμένως μυστικὰς διαταγὰς πρὸς τὸν ἀδελφόν του Ἰωσήφ, βασιλέα τῆς Νεαπόλεως, διὰ τὴν ὅσον ἐνεστὶ ταχεῖαν κατοχὴν. Ἀμέσως λοιπὸν ἀπεστάλησαν εἰς Κέρκυραν δύο ἀξιωματικοὶ Γάλλοι, ὅπως κομίσωσιν εἰς τὸν ἐκεῖ Ῥώσον πληρεξούσιον Μοτσενίγον τὴν εἰδήσιν τῶν λαβόντων χώρων γεγονότων· οὗτοι δὲ ἐκοινοποίησε, τῇ 41 Αὐγούστου, εἰς τὴν Γερουσίαν τὴν μεταξὺ τῶν δύο αὐτοκρατόρων γενομένην σύμβασιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας μετεβάλλετο ἡ πολιτικὴ κατάστασις

τῆς Ἑπτανήσου· ὅτι γαλλικὰ στρατεύματα ἐμελλον νὰ καταλάβωσι τὴν Δημοκρατίαν, ἀποχωροῦντος τοῦ Ῥωσσικοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἔπαυε πᾶσα σχέση μεταξὺ αὐτοῦ ὡς πληρεξουσίου τῆς Ῥωσσίας· καὶ τῆς Ἑπτανησίου κυβερνήσεως, ὡς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν ἀστυκὴν αὐτῆς διοίκησιν.

Τῇ 17 Αὐγούστου ἀνεχώρησαν εἰς Ἰδρουντος ἐπὶ πλοιαρίων 4500 Γάλλοι στρατιῶται, οἵτινες μετὰ τριήμερον πλοῦν ἀφίκοντο εἰς Κέρκυραν· τῇ δὲ 23 ἔφθασε μετὰ τοῦ λοιποῦ σώματος καὶ ὁ Διοικητὴς τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων Στρατηγὸς Καίσαρ Βερθιέ. Οὗτος ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Ναπολέοντος, διατάζαντος ὅπως διατηρηθῆ ἐν Ἑπτανήσῳ τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, μόλις κατέλαβε τὰ φρούρια, κατεβίβασε τὴν ἑπτανήσιον σημαίαν καὶ ἀνύψωσε τὴν γαλλικὴν· εἶτα δὲ ἐξέδωκε θέσπισμα δι' οὗ, κανονίζων τὴν προσωρινὴν διοίκησιν τῆς νήσου, ἐδραμιούργει ἑαυτὸν ἀνθρακίτως γενικὸν Διοικητὴν τῆς Κερκύρας. Ἡ Δημοκρατία λοιπὸν τῆς Ἑπτανήσου διὰ τοῦ θεσπισματός τούτου καθίστατο μίξ τῶν τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας ἐπαρχιῶν.

Ἡ τυπογραφία τῆς Κερκύρας, διατηρήσασα ἐπὶ τινὰ χρόνον τὸ ἑαυτῆς ὄνομα, ἐξηκολούθει καλουμένη Τυπογραφία τοῦ Γένους· βραδύτερον ὅμως ὠνομάσθη Ἀυτοκρατορικὴ τυπογραφία τῆς

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδ. 95.

Κυβερνήσεως τῶν Ἰονίων νήσων τὸν δὲ Σκρανδόπουλον ἀνεκατέστησεν ὡς διευθυντὴς περὶ τὸ 1810 Νεαπολιτανός τις, Πασχάλης Γαμβρυδέλλας τοῦνομα.

Ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων Κερκυραϊκῆς τυπογραφίας ἐξεδίδοντο, ὡς εἶδος, αἱ πολυάριθμοι κυβερνητικαὶ πράξεις καὶ διάφορα κατὰ καιροῦ βιβλία, ἐξ ὧν καταλέγομεν ὧδε τὰ ἡμῖν γνωστά.

35. Organizzazione dei Tribunali di Giustizia e Procedura Civile e Criminale delle Sette Isole Greche dell' Ionio. Nella tipografia Nazionale di Corfù. 1808.

36. Della Corcirese Flora, centuria prima, del Dr. Michele T. Pieri. 1808. Corfù, nella tipografia Nazionale, appresso Dionisio Sarandopulo Εἰς 8^{ον}.

37. Poesie di Niccolò Delviniotti, Corcirese. Corfù. MDCCCIX. Εἰς 8^{ον} σελ. 64.

38. Observations Météorologiques, faites à Corfou par E. T. (Εμμανουὴλ τοῦ Θεοτόκη) Corcyréen. Description de l'année 1809, qui fait suite à celles des années précédentes, publiées dans les cayers de l'ouvrage périodique imprimé à Corfou sous le titre de Mercure Littéraire de Filergus Phéacien. Ἄνευ τόπου καὶ χρόνου, ἀλλὰ βεβαίως τυπωθὲν ἐν Κερκύρα, τῷ 1809.

39. Observations Météorologiques faites à Corfou dans l'année 1810. Corfou, de l'imprimerie Imperiale du Gouvernement des Iles Ioniennes.

40. Monitore Ionio. Corfù, il 4 Novembre. No. XXXII. Εἰς μέγα φύλλον, ἰταλοελληνιστί. Ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ δημοσιευθεισῶν ἐπισήμων πράξεων ἐξάγεται ὅτι ἐτυπώθη τῷ 1810.

Τῆς ἐφημερίδος ταύτης γνωρίζω καὶ τοὺς ἐπομένους δύο ἀριθμούς.

No. XXXVI 40 Dicembre 1811.

» XVI 4 Settembre 1813.

Ὡστε, ὡς φαίνεται, ἤρξατο τῷ 1810 καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 1813.

41. Costituzione della Accademia Ionia. Εἰς 4^{ον} σελ. 10. Ἐτυπώθη ἐν Κερκύρα κατὰ Νοέμβριον τοῦ ἔτους 1811.

42. Δοκίμιον περὶ πολιτισμοῦ τῶν Φαϊάκων, περὶ τεχνῶν, γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν τῶν Κερκυραίων εἰς τὴν λαμπρὰν ἐποχὴν τῆς Ἑλλάδος

περὶ πολιτισμοῦ τῶν Κερκυραίων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄχρι τῆς τελευταίας τῆς ἡδὴ ληξάσης ἑκατονταετίας. Κερκύρα 1814. Εἰς 4^{ον} σελ. 114. Ἑλληνο-Γαλλιστί.

Συγγραφεὺς τοῦ ἱστορικοῦ τούτου δοκιμίου εἶναι ὁ Κερκυραῖος Μ. Α. Μελίκης, ὅστις ἔγραψεν αὐτὸ Γαλλιστί· ἡ δὲ γλαφυρωτάτη εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἐκ Κατούνης τῆς Ἀκαρνανίας λατροῦ Νικολάου Μαυρομαμάτου, τοῦ δεινοῦ ἐκείνου Ἑλληνιστοῦ. Ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις, ἄνευ τῶν σημειώσεων, μετετυπώθη εἰς τὸ ἐν Κερκύρα ἐκδιδόμενον, τῷ 1858, περιοδικὸν σύγγραμμα, Ὁ ἑραριστής ἐξέδωκε δὲ ταύτην καὶ πάλιν μετὰ προλεγομένων εἰς ἰδιαιτέρον βιβλίον ὁ Κ. Ἀλέξανδρος Τόμπρος τῷ 1859 ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, προσθεὶς καὶ τὰς σημειώσεις. Ἀμφότεροι ὅμως οἱ ῥηθέντες ἐκδότηαι ἀποδίδουσιν ἐσφαλμένως καὶ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον εἰς τὸν Μελίκην (α).

43. Almanach Corcyréen pour l'année bissextile 1812. Corfù, de l'imprimerie Imperiale.

44. Ἐφημερὶς φιλολογικὴ τε καὶ οἰκονομικὴ. Ἐν τῷ Δογίῳ Ἑρμῆ τῷ 1812 (σελ. 64) ἀναφέρεται ὅτι ὁ Στυλιανὸς Δώριος Προσαλέντης εἶχε συστήσει ἐν Κερκύρα ἴδιον τυπογραφεῖον, ἐξ οὗ ἐμελλεν ἐκδίδεσθαι περιοδικὸν σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον Ἐφημερὶς Φιλολογικὴ καὶ Οἰκονομικὴ.

Τὸ πρόγραμμα ἰταλοελληνιστί τῆς ἐφημερίδος ταύτης εὐρηταὶ κατακεχωρημένον ἐν τῷ ἀριθμῷ 36 τοῦ προμνημονευθέντος Ἰονίου Μηνύτορος τῆς 10 Δεκεμβρίου 1811, κατέχον ἐξ ὀλοκλήρου σελίδας. Ἀρχόμενον δ' ὡς ἐξῆς:

« Πρόγραμμα Φιλολογικῆς καὶ Οἰκονομικῆς Ἐφημερίδος, συντεθείσης παρὰ Σ. Π. Δώριου Προσαλέντου, Ἐπιστάτου τῆς ἐν Κερκύρα Δημοσίου Σχολῆς καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας κ. τ. λ.

περαιοῦται διὰ τῶν ἐπομένων ὄρων

» Ἡ φιλολογικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐφημερὶς θέλει γράφεται ἀπλοελληνιστί καὶ ἰταλιστί. Τὰ ἀνεκδοτα πονημάτια θέλει παρεμβιβάζονται ὀλοκλήρως ἀπλοελληνιστί καὶ μετ' ἐπιτομῆς ἰταλιστί.

(α) Κατάλογος Β'. σπανίωνβιβλίων τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας, πωλουμένων ἐν Ἀθήναις παρὰ Π. Λάμπρου. σελ. 53.

» Ὅλα τὰ κοινωθέντα ἄρθρα θέλει ἔχουσι τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως.

» Θέλει ἐκδίδεσθαι ἀνὰ δύο μῆνας εἰς τόμος εἰς τέταρτον μικρὸν τοῦλάχιστον 64 σελίδων.

» Οἱ συνδρομηταὶ θέλουσι πληρῶσαι εὐθὺς πρῶτον γράσια 20 (α) διὰ δώδεκα μῆνας. Τὰ ἔξοδα τῆς μετακομίσεως τῆς ἐφημερίδος εἰς ἄλλους τόπους, ἐξαιρουμένης τῆς Ὀθωμανικῆς Ἡπείρου ἕως Ἰωάννινα, θέλει ἐπιφορτίζονται εἰς τὸν παραγγέλλοντα.

Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1812 ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῆς περὶ τῆς ὁ λόγος ἐφημερίδος οὐχὶ εἰς 4^{ον} σχῆμα, ὡς ἀναφέρει τὸ πρόγραμμα, ἀλλὰ εἰς φύλλον μέγα· δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐκδοσις δὲν ἐξηκολούθησεν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὸ ἀπηνὲς δρέπανον τοῦ θανάτου ἀπέκοψε τὸ νῆμα τῆς πολυτίμου ζωῆς τοῦ Προσαλέντου εἰς τὴν νεαρωτάτην ἡλικίαν 24 ἐτῶν. Ὁ διάστημα συμπολίτης του Μάριος Πιέρης ἐθρήνησε τὸν ἄωρον θάνατόν του διὰ τῶν ἐξῆς ἐμφαντικῶν λόγων. « Συνεχῶς καὶ ἐγὼ ἔβλεπον (ἐν Βονωνίᾳ 1807) τὸν ἐξαιρετικὸν τοῦτον νεανίσκον, ὅστις διὰ τὴν ἐξοχότητα τοῦ πνεύματος καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοῦ κατέστη τὸ εἶδωλον τῶν καθηγητῶν, καὶ ὁ εὐνοούμενος πρὸ πάντων τοῦ Σκιασση καὶ ὀλίγον βραδύτερον τοῦ Καισαρῶτη, προσοικειωθέντος αὐτὸν ἐν Παδοῦνῃ, ἔνθα, ἐκ Βονωνίας ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ κατὰ τὸ 14^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἶχε μεταβῆ. Οἱ Κερκυραῖοι, ἴσως δὲ καὶ οἱ Βονωνοὶ ἔνοσούν ἀμέσως ὅτι ὀμιλῶ περὶ τοῦ Στυλιανοῦ Δώριου Προσαλέντου, λίαν ἀώρως ἀρπαγέντος ἀπὸ τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος, καθ' ἣν μάλιστα χρόνον τὸ πνεῦμά του αἰσιῶς ἀνθῆσεν ἤρχιζε νὰ καρποφορῇ. » (β)

Ὁ Προσαλέντης ἀφοῦ εἰς παιδικὴν ἡλικίαν ἐπεράτωσε τὰς νομικὰς σπουδὰς του, ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς κλασικῆς φιλολογίας, καὶ ἀρχαιολογίας, ἀποκτῆσας εὐρυτάτας γνώσεις· ὥστε ἂν ἐξῆ, ἠθέλομεν σεμνύνεσθαι καταλογίζοντες ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἡμετέρων λογίων, ἕτερον Μάριον Πιέρην ἢ καὶ Ἀνδρέαν Μουστοζυδῆν. Πιθανῶς ὁ Προσαλέντης ἐσκόπει πρὸς πλείονα διάδοσιν τοῦ περιοδικοῦ του καὶ ἐξάπλωσιν τῶν φώτων εἰς τὸ ἔθνος, νὰ συστήσῃ καὶ ἴδιον τυπογραφεῖον· ἀλλὰ

(α) Ἐν τῷ ἰταλικῷ κειμένῳ γράσια 24.

(β) Vita di Mario Pieri scritta da lui medesimo. Τομ. Α'. σελ. 153 καὶ 271.

διὰ τὴν ἐπελθούσαν τελευταίην αὐτοῦ τὸ σχέδιον ἔμεινεν ἀνεκτέλεστον.

45. Pareri intorno al vero luogo della città d' Alcino, descritta da Omero. Corfù. MDCCCXIII. Εἰς 4^{ον} σελ. 52.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ πονηματίου τούτου εἶναι ὁ ἐκ Μεδιολάνων Κάρολος Γεραρδίνης (Gherardini).

Ἡ Ἀγγλία συμμαχοῦσα μετὰ τῶν ἄλλων δυνάμεων κατὰ Ναπολέοντος εἶχε καταλάβει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1809 τὰς νήσους Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην καὶ Κόθρηα· κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον τοῦ 1810 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἡ Λευκάς καὶ τέλος πάντων τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1814 περιήλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ οἱ Παῆσοι. Ἐπομένως ἡ κατοχὴ τῶν Γάλλων περιορίζετο εἰς μόνην τὴν Κέρκυραν, ἧς τὴν διατήρησιν περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο ὁ Ναπολέων. Ἀφοῦ δὲ οἱ σύμμαχοι εἰσελάσαντες εἰς Παρισίους ἐκήρυξαν ἔκπτωτον τοῦ θρόνου τὸν Βοναπάρτην καὶ ἐπανόρθωσαν τὴν βουρβωνικὴν δυναστείαν, διὰ τῆς συνθήκης τῆς 11/23 Ἀπριλίου 1814 περιερίζοντο τὰ ὄρια τῆς Γαλλίας ὡς εἶχον πρὸ τοῦ 1792, καὶ ἐπομένως αἱ Ἰόνιοι νῆσοι, ἀποκλειόμεναι τοῦ Γαλλικοῦ κράτους παρεδίδοντο εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν.

Τῇ 5^ῃ Ἰουνίου κατεβιβάσθη ἐκ τῶν φρουρίων τῆς Κερκύρας ἡ ἔνδοξος τρίχρους σημαία καὶ ἀντ' αὐτῆς ἀνεστηλώθη ἡ τῶν Βουρβόνων· ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα φθὰς εἰς Κέρκυραν ὁ στρατηγὸς τοῦ Λουδοβίκου III' Boulois, ὅπως παραλάβῃ τὸ ἔδρανον στρατιωτικὸν σῶμα, παρέδωκεν εἰς τὸν Ἀγγλον στρατηγὸν Κάμβελ τῇ 12/24 Ἰουνίου τὰ φρούρια καὶ τὴν πόλιν Κερκύρας, καὶ οὕτως ἄπασαι αἱ Ἰόνιοι νῆσοι περιήλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Ἀγγλίας.

Ἐν δὲ Παρισίους διὰ τῆς ἀπὸ 5 Νοεμβρίου 1815 μεταξὺ Ἀγγλίας, Ρωσσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας συνθήκης ἀπεφασίσθη ὀριστικῶς ἡ τύχη τῆς Ἑπτανήσου καὶ αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ἀπετέλεσαν τὸ αὐτόνομον Ἰονικὸν κράτος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἐκτοτε ἡ Ἀγγλικὴ σημαία ἐκυματίζεν ἐπὶ τῶν φρουρίων τῆς Ἑπτανήσου μέχρι τῆς 21 Μαΐου 1864, ὅτε, πληρουμένων προαιωνίων πόθων, καταβιβαζομένης ἐκείνης, ἀνεπατάσσετο ἡ κυανόλευκος Ἑλληνικὴ χαίρετωμένη ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν τηλεβόλων καὶ συνοδευομένη ἀπὸ τὰς εὐχὰς καὶ τὰ δάκρυα μιᾶς ἐλευθερωθείσης μοίρας τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Οἱ Ἄγγλοι ἐλευθεριάζοντες ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι οὐ μόνον τὴν ἐλευθεροτυπίαν δὲν ἐπέτρεψαν τοῖς

προστατευομένοις Ἐπτνησίοις, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς δημοσίου τυπογραφίας οὐδὲ ἐπετρέπετο ἡ σύστασις ἄλλης ἀνευ ἀδείας τῆς ἐκ τῶν νέυματων τοῦ Ἀρμοστοῦ ἐξαρτωμένης Γερουσίας καὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἀντιπρόσωπου τῆς Προστασίας. Ὅπως δὲ διαγωνισθῇ ἡ δέσμευσις τοῦ τύπου, παρενετέθη καὶ βρατὴν ἄρθρον ἐν τῷ πολυβυλλήτῳ συντάγματι τοῦ 1817, ὅπερ ὅσα πλείωτερα κεφάλαια, Τμήματα καὶ ἄρθρα περιέχει, τοσοῦτ' ἄλλοι περὶ τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων τῶν Ἐπτνησίων.

Ἴδου δὲ τὸ ἄρθρον αὐτό.

« Μία Γενικὴ Τυπογραφία θὰ ὑπάρχει εἰς τὰς ἑνωμένας Ἐπαρχίας τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, ἡ ὁποία θὰ συστηθῇ εἰς τὴν παντοτινὴν Καθέδραν τῆς Γενικῆς αὐτῶν Διοικήσεως, καὶ τὰ Πιστήρια καθυποβάλλονται εἰς τὴν ἕμεσον Ἐφορείαν τῆς Βουλῆς, καὶ τῆς ΑΥΤΟΥ ΕΞΟΧΟΤΗΤΟΣ τοῦ Λόρδ Μεγάλου ἈΡΜΟΣΤΟΥ τοῦ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, καὶ ὑπὸ τῆς ἀμέσου Ἐπιστασίας τοῦ ἐξ Ἀποβλήτων τοῦ Γενικοῦ Διαμερισμάτος τῆς Βουλῆς καὶ οὐδεμία ἄλλη Τυπογραφία συγχωρεῖται νὰ συστηθῇ καὶ νὰ βάλῃ εἰς ἔργον χωρὶς τῆς ἀδείας τῆς Βουλῆς, καὶ χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τῆς ΑΥΤΟΥ ΕΞΟΧΟΤΗΤΟΣ Λόρδ Μεγάλου ἈΡΜΟΣΤΟΥ τοῦ ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ (α). »

Τὰ πιστήρια καὶ οἱ χαρακτηρισμοὶ τῆς Κερκυραϊκῆς τυπογραφίας ἐκομισθησαν ἐξ ὑπαρχῆς παρὰ τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων πιθανῶς ἐξ Ἰταλίας· εἶτα δὲ ὁ Σκρανδόπουλος προσηλυθὴν νέον ὕλικόν παρὰ τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ τυπογράφου Ἀντωνίου Ζαττα. Βραδύτερον ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων προστέθησαν νέοι χαρακτηρισμοὶ ἐκ τοῦ ἐν Παρισίοις καταστήματος τοῦ Διδότου· καὶ τέλος πάντων οἱ Ἄγγλοι ἀνανεώσαντες ὁλοσχερῶς τὴν τυπογραφίαν ἔφερον τὰ τε πιστήρια καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς ἐξ Ἀγγλίας καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν *Τυπογραφίαν τῆς Διοικήσεως* ἢ τῆς *Κυβερνήσεως*, διορίσαντες διευθυντὴν τὸν Πλάτων Πετρίδην.

46. *Gazzetta Ionia*. No. 1. Corfù, Sabato. 2 Luglio. 1814 (α).

Ἀμέσως μετὰ τὴν κατοχὴν τῆς Κερκύρας ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἤρξατο ἐνταῦθα ἰταλιστὶ ἐκδιδομένη κατ' ἑβδομάδα ἡ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ἐφημερίς,

(α) Πολίτευμα τῶν ἑνωμένων ἐπαρχιῶν τῶν Ἰωνικῶν Νήσων, σελ. 52, ἄρθρον Δον.

πρότερον ἐν Ζακύνθῳ δημοσιευομένη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Gazzetta delle Isole Ionie*. Περὶ τῆς ἐφημερίδος ταύτης θέλομεν λαλήσει παρακατιὸν ἐν τῷ περὶ Ζακυνθίου τυπογραφίας κεφαλαίῳ.

47. *Memoria intorno la peste*, letta in pien Collegio li 18 Luglio 1813, dal medico fisico collegiato Lazzaro Mordo ect. ect. Corfù, stamperia del Governo. 1814.

48. *Sulla Feacia di Omero*. Discorso di Marino Metaxà Cefaleno, letto nell'Accademia Ionia, il 22 Maggio 1814. Corfù, dai torchi della stamperia del Governo. 1814.

49. *Λυρικὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχ. Καμινάρη κυρίου Ἀθανασίου Χριστοπούλου*. Ἐκδοσις δευτέρα. Εἰς τὴν τυπογραφίαν τῶν Κορφῶν. 1814. Εἰς 8^{ον} σελ. 100.

50. *Della Corcirese Flora*, centuria prima, seconda e terza, ossia storia di piante trecento, appartenenti al suolo dell'isola di Corfù, descritte dal dottor Michiele T. Pieri, socio residente del Colleggio medico Ionio, della società Agraria e d' Industria, bibliotecario e socio attuale dell' Accademia Ionia, socio corrispondente dell' Accademia de' Georgofili di Firenze, del Reale Istituto di Scienze ed Arti di Napoli, e di altre Accademie e Società. Corfù, nella stamperia del Governo. 1814. Εἰς φύλλον μέγα, ἐξ 141 σελίδων, ἐκτὸς ἐτέρων ἐξ ἄνευ ἀριθμήσεως περιεχοσῶν τὴν εἰς τὸν στρατηγὸν Ἰάκωβον Κάμβελ ἀφιέρωσιν καὶ τὰ προλεγόμενα τοῦ συγγραφέως.

51. *Des Isles Ioniennes. Mémoires du B. Théotoky, de plusieurs Accademies ect. Corfou, de l' imprimerie de Gouvernement*. 1815.

52. *Prosopopea delle Muse*. A Sua Ec-

(α) Ἐν κεφαλίδι τῶν πρώτων τεσσάρων ἀριθμῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος σημειοῦται ἡ ἀξία ἐκάστου φύλλου ἀντὶ παράδων 20· ἀπὸ δὲ τοῦ πέμπτου φύλλου καὶ ἐφεξῆς φέρεται ἡ ἀξία εἰς γαζέτας 30. Ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων δυνατὸν νὰ ἐξαχθῇ ἐνδιαφέρον συμπέρασμα περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἀξίας τῶν τουρκικῶν γροσίων κατὰ τὸ ἔτος 1814. Τὸ ἐνετικὸν τάλληρον, ἰσότημαν τοῖς νῦν ἐν κυκλοφορίᾳ γερμανικοῖς ταλλήροις, ἐτιμᾶτο γαζέτας 240. Ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν ἐν κεφαλίδι τῆς ἐφημερίδος σημειώσεων ἐξάγεται, ὅτι 20 παράδες ἀντιστοίχουν πρὸς 30 γαζέτας, ἔπεται, ὅτι τὸ γρόσιον, ἀποτελούμενον ἐκ 40 παράδων, εἶχε τὴν ἀξίαν ἐνὸς τετάρτου τοῦ ἐνετικοῦ ταλλήρου, τοῦτέστι μιᾶς δραχμῆς καὶ 45 λεπτῶν τοῦ σημερινοῦ ἑλληνικοῦ νομίσματος.

cellenza l' onorevolissimo Sir Thomas Maitland, cavaliere Gran Croce dell' onorevolissimo Ordine militare del Bagno, membro dell' onorevolissimo Consiglio privato di Sua Maestà Britannica, tenente Generale e Comandante in capo le forze di Sua Maestà nel Mediterraneo, Governatore di Malta e sue dipendenze, e Lord Alto Commissionario della Maestà Sua negli Stati Uniti delle Isole Ionie ec. ec. Stanze di Vincenzo Nannucci, Professore di lettere latine ed italiane in Itaca. Corfù, nella stamperia del Governo. 1816. Εἰς 8^{ον} σελ. 21 καὶ ἕτεροι 4 μὴ ἠριθμημένοι. Ἀφιερῶνται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εἰς τὸν Π. Πετρίδην, ἔφορον τῆς Παιδείας.

53. *Sei Memorie lette in varj tempi nell' Accademia Ionia dal Socio residente Dr. Lazzaro Mordo*. 1816. Ἐν τέλει Corfù, nella stamperia del Governo. Εἰς 8^{ον} σελ. 30.

54. Ἀπόσπασμα μετὰ εἰσαγωγῆς, μεταφράσεως εἰς ἐνδεκκα συλλάβους ἀνομοιοκαταλήκτους στίχους τῶν *Τεσσάρων Καιρῶν τοῦ χρόνου* τοῦ Ἄγγλου Thompson, ὑπὸ Π. Πετρίδου. κωιζ'. Φεβρουαρίου κε', Κερκύρα. Εἰς 4^{ον} σελ. 22, ἀνευ προμετωπίου.

55. Μῆλη Ἀνακρεοντικά, συντεθέντα παρὰ Ἰωάννου Ζαμπελίου Λευκαδίου. Κερκύρα. Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1817. Εἰς 8^{ον} σελ. 101.

56. Ἀκολουθία τοῦ δαίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικάνορος τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῷ τοῦ Καλλιστράτου ὄρει ἀκησάντος, ἡτις ψάλλεται ἐν τῇ ζ'. τοῦ Αὐγουστοῦ μηνός. Τανῦν πρώτων τύποις ἐκδοθεῖσα δι' ἐξόδων τοῦ τιμιωτάτου, χρησιμωτάτου καὶ ἐν πραγματευσταῖς ἀρίστου κυρίου, κυρίου Δήμου Ἰωάννου Τολιοπούλου, τοῦ ἐκ τῆς χώρας Κελλιανῆς, παρ' οὗ καὶ διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν καὶ μνημόσυνον αἰώνιον τῶν αὐτοῦ γονέων ἀφιερῶθη τῇ σεβασμῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου, τῇ ἐπονομαζομένη *Zaborda* (ἡτις εὐρίσκεται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Γρεβενῶν), ἵνα παρέχῃσιν αὐτὴν δωρεὰν οἱ ἐν αὐτῇ ἀσκούμενοι Πατέρες τοῖς μετ' εὐλαθείας καὶ πόθου ἐπικαλουμένοις τὸν Ἅγιον. Κερκύρα, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1817. Εἰς 8^{ον} σελ. 57.

57. *Μυθιστορία ὁ Πάρεσλας, Πρίγγιψ τῆς Ἀθουσιῆς*, συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Ἄγγλου φιλόλογου Δ. Σχμουήλ Γιουσσόνη καὶ μεταφραστῆσα εἰς τὸ Νεοελληνικὸν ἰδιῶμα παρὰ Π. Π. Κερκύρα,

ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1817. Εἰς 8^{ον} σελ. κγ' — 206.

Μεταφραστῆς εἶναι ὁ Πλάτων Πετρίδης.

58. Ὠφέλεια τῆς δημοσίας παιδεύσεως προκρινόμενοι τῶν τῆς ἰδιωτικῆς ἵνα σχηματίσωσιν ἓνα τοῦ Γένους χαρακτηρισμῶν. Λόγος I. Β. Μαρκέλλου, καθηγεμόνος τῆς Ἰταλικῆς τε καὶ Λατινικῆς φιλολογίας, ἐταίρου τῆς Ἰωνικῆς Ἀκαδημίας· μεταφραστῆς εἰς τὴν νῦν ἐπιζομένην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διάλεκτον ὑπὸ Διονυσίου Κουλουμπάρδου τοῦ Ζακυνθίου. Κορφοί. Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1817. Εἰς 8^{ον} σελ. 45. Ἰταλοελληνιστί.

59. Αὐτοσχέδιον πόνημα τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης περὶ, ὅπερ τὸ τῆς δευτέρας τάξεως βραβεῖον ἐχαρίσθη, πονηθὲν ὑπὸ Ἀνδρέου Θεοτόκου, καὶ εὐγνωμότως προσφωνηθὲν τῷ Ἄγγλῳ καὶ φιλέλλητι εὐλαβεστάτῳ ἐν Ἱερῶσι Οὐλλίαιμ. Τζωεττ. Κερκύρα. Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1817. Εἰς 4^{ον} σελ. 15.

60. *Compendio di Grammatica Inglese ad uso delle pubbliche Scuole di Corfù*, di Girolamo Padovan, Corcirese. Corfù, nella stamperia del Governo. 1817. Εἰς 8^{ον} σελ. 96.

61. *Sopra la necessità di un Codice penale per li giudizi criminali delle Isole Ionie*, dissertazione di Pietro P. Petrizzopulo Leucadio. Corfù, nella stamperia del Governo. 1817. Εἰς 8^{ον} σελ. 16.

62. Ὁ βίος τοῦ Χιλιάρχου Ἰακώβου Γάρδνερ. Εἰς 8^{ον} σελ. 21.

Οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως φέρει, οὔτε τὸν τόπον, οὔτε τὸν χρόνον τῆς τυπώσεως· βεβαίως ὅμως ὁ γράψας τὸν βίον τοῦτον εἶναι ὁ Π. Πετρίδης. Ἐτυπώθη δὲ ἐν Κερκύρα περὶ τὸ 1817—1818.

63. *Opuscolo sopra il morbo pestilenziale* κ. τ. λ. del Dr. Daniele Coidan κ. τ. λ. Corfù. Stamperia del Governo. 1818.

64. *Saggio sopra l' utilità della pratica dell' innesto del vajuolo vaccino*, preferibile a quello del vajuolo naturale o infantile con alcuni cenni sul vero metodo di soccorrere gli annegati di Dr. Daniele Coidan, membro del Consiglio primario degli Stati Uniti Ioni, ed uno delli componenti il Comitato di vaccinazione in Cefalonia, ed incaricato a dover propagarla e difonderla per tutto il

distretto di Palichi. Corfù, nella stamperia del Governo, 1818. Είς 8^{ον} σελ. 28.

65. Sul Sepolcro di Sua Altezza Reale la Principessa Carlotta Augusta di Galles. Visione di Evasio Leone, dottor collegiato nel Reale archiginnasio di Torino, già professore nella Università di Fermo e di Roma, socio dell' Accademia Italiana. Corfù, nella stamperia del Governo. 1818. Είς 8^{ον} σελ. 48.

66. Raccolta di tutte le Proclamazioni pubblicate durante il Governo di S. E. l' onorevolissimo Sir Th. Maitland, Lord Alto Commissionario del Sovrano Protettore degli Stati Uniti delle Isole Ionie ect. ect. ect. estratto dal passato foglio Ufficiale, la Gazzetta Ionica. Corfù, nella stamperia del Governo. 1818. Είς φύλλον σελ.

67. Περί του γνῶσι αὐτόν, ἦτοι συγγραμμάτων ἀποδεικνύον τὴν φύσιν καὶ ὠφέλειαν τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἐπιστήμης καὶ τοὺς τρόπους δι' ὧν ἀποκτάται. Ἀρχῆθεν μὲν ἀγγλιστὶ πονηθὲν παρὰ I. Μάσων, μετενεχθὲν δὲ εἰς τὸ νεοελληνικὸν ἰδίωμα παρὰ τοῦ αἰδουσιμωτάτου I. Λάουνης Κορροῦ. Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τῆς Διοικήσεως. 1821. Είς 8^{ον} σελ. ζ'-155.

68. Per la nascita di un figlio del nobile signor Demetrio Corgialeagno di Cefalonia. Versi del Professore Vincenzo Nannucci di Toscana. Corfù, nella stamperia del Governo. 1821. Είς 8^{ον} σελ. 15 (α).

Ἐμπεριέχει τὴν ἀφιέρωσιν τῷ Δημητρίῳ Κοργιαλλενίῳ ἑλληνιστὶ, εἶτα δὲ ὀκτὼ ἐνδεκασυλλάβους στίχους λατινιστὶ, μίαν ᾠδὴν ἰταλιστὶ, εἰς χάριτας, δίκωλον τετράστροφον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ τοῦ λατινικοῦ ἐνδεκασυλλάβου εἰς τὴν καθομιλουμένην μεταγλώττισιν.

Ὡς βλέπουσιν οἱ ἀναγνώσται τὰ πλεῖστα τῶν ἐκ τῆς Κερκυραϊκῆς τυπογραφίας ἀπολυθέντων βιβλίων ἐγράφησαν ἰταλιστὶ μετ' ἐνδιαφέροντος ὁμῶς καταλογίσασμεν αὐτὰ, οὐ μόνον διότι ἐτυπώθησαν ἐν ἑλληνικῇ χώρᾳ, ἀλλὰ καὶ καθότι σχεδὸν ταῦτα πάντα περὶ ἐθνικῶν ζητημάτων πραγματευόμενα τυγχάνουσι διανοητικῶν προϊόντων λογίων

(α) Ἐκτὸς τῶν ἄνω καταριθμηθέντων τῆς Κερκυραϊκῆς τυπογραφίας προϊόντων, καταγράφονται καὶ ἐν Καταλόγῳ Βρεττοῦ δεκατέσσαρα ἕτερα ἑλληνικὰ, αὐτῶσι τυπωθέντα, τῶν ὁποίων χάριτι συντομίαις παρελήφα τὴν ἀντιγραφὴν.

τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Ἀγάλλεται δὲ ἡ ψυχὴ ἡμῶν βλέπόντων ὅτι εἰς διάστημα ἡμίσεως μόνον αἰῶνος εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ἔνθα οἱ ἡμέτεροι λόγιοι ἐγράφον ἢ ἐξέθετον τὰς ἰδέας τῶν εἰς ζήτην γλῶσσαν, σήμερον γράφεται παρὰ πάντων ἢ μητρικῆ, ἀποσυμβαλισθείσης διὰ παντὸς τῆς ἐπεισάκτου ἰταλικῆς.

Περαιῶν τὴν περὶ τῆς Κερκυραϊκῆς τυπογραφίας μακρὰν πραγματείαν, ἐκφράζω δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν ἐν Κερκύρᾳ πολῦτιμον καὶ λόγιον φίλον μου κ. Ν. Β. Μάνεσιν, τὸν ἐπαξίως νῦν διοικούντα τὰ τοῦ Δήμου Κερκύρας, χορηγήσαντά μοι πολλοὺς τῶν ἄνω καταγραφέντων βιβλίων τίτλους μετὰ καὶ ἄλλων πληροφοριῶν.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗΣ

ὑπὸ ΣΑΙΝ ΜΑΡΚ ΓΙΡΑΡΔΙΝΟΥ.

Περὶ τῆς πάλης τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῶν σωματικῶν πόρων.

Πρωτεύων χαρακτήρ τοῦ θεάτρου καὶ τῆς φιλολογίας ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ πνευματισμὸς· μόνον δὲ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡ φιλολογία, καὶ περ λαμβάνουσα πάντοτε ὡς ὑπόθεσιν τὴν ψυχικὴν πάθησιν, προήγαγεν ὁμῶς αὐτὴν μέχρι τοῦ σωματικοῦ ἄλγους, ὕλικοποιήσασα παραδόξως πῶς τὸ ἠθικὸν πάθος, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες παριστῶντες τὸ σωματικὸν ἄλγος ἀνύψουν αὐτὸ ὑπεράνω τῆς ὕλης ὑποβάλλοντές το εἰς τὴν ἐνεργὸν δύναμιν τῶν περὶ τοῦ ἰδανικοῦ κάλλους νόμων. Οὕτως ἐκείνοι μὲν ἀνῆρχοντο ἀπὸ τῆς ὕλης πρὸς τὸ πνεῦμα, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τοῦ πνεύματος ταπεινούμεθα πρὸς τὴν ὕλην· ἐκείνοι προέβαινον βαθμηδὸν πρὸς τὸν χριστιανικὸν πνευματισμὸν, ἡμεῖς, ὡς φαίνεται, παλινδρομοῦμεν πρὸς τὸν ὕλισμὸν τῶν εἰδωλολατρῶν.

Θὰ προσπαθήσωμεν ἐν τοῖς ἐφεξῆς νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ παραδειγματῶν τὰς σκέψεις ταύτας.

Ἀγαπῶμεν ἡμεῖς σήμερον τὸ κάλλος, ἀλλὰ δὲν τὸ λατρεύομεν, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες καὶ τὸ ἡγάπων καὶ τὸ ἐλάτρευον. Οἱ Θεοὶ αὐτῶν ἦσαν εὐεεῖς ὄλοι ἀνεξαιρέτως. Ὁ Πλούτων, ἂν καὶ Θεὸς τοῦ ἄδου ἦτο ὁμῶς καὶ αὐτὸς ὠραίος. Οὐ μόνον δὲ εἰς τῶν Θεῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀπεικόνισιν μέτρον ἀπαρβίαστον εἶχον τὴν ὠραιότητα· ὅθεν καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται

αὐτῶν μόνους τοὺς εὐεεῖς ἀνθρώπους ἀπεικόνιζον. « Μὲ τοιοῦτον πρόσωπον, λέγει ἀρχαῖον ἐπιγράμμα, ποῖος ποτὲ θὰ τολμήσῃ νὰ σὲ ζωγραφίσῃ; » Οἱ Ἕλληνες δὲν ἐποίουν ἀφομοιώματα τοῦ προστυχόντος· πολλοῦ γε καὶ δεῖ, εἰς τοιοῦτον μάλιστα βαθμὸν ἔφθανε παρ' αὐτοῖς ἡ σωτήριος αὐτῇ προφύλαξις, ὥστε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ὀλυμπιονίκας δὲν ἀνεγείροντο ἀνδρείελα, δηλαδὴ πανομοιότυπα αὐτῶν, εἰμὴ μετὰ τρεῖς ἄλλεπαλλήλους νίκας, τόσον ἐφοβοῦντο τὴν ἀσχημίαν ἐν ταῖς τέχναις!

Κατὰ συνέπειαν τῆς κατὰ τοῦ δυνεῖδους ἀποστροφῆς οἱ Ἕλληνες ζωγράφοι καὶ γλύπται οὐδέποτε παρίσταν τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πάθους, διότι τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ἄλγους ἢ τῆς ὀργῆς, ἐπιφέρει συστολὴν τῶν μύωνων, καὶ ἡ συστολὴ τῶν μύωνων δυσμορφίαν. Τιμῆθος ὁ ζωγράφος ἀπεικόνισα τὴν θυσίαν τῆς Ἰριγενείας, ἐκάλυψε τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ πέπλου, ὄχι, ὡς εἶπὸν τινες, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ τὸ σάτυρον πατρικὴν θλίψιν, ἀλλὰ διότι θὰ ἡτχημίζε τὴν ὄψιν τοῦ ἥρωος· ἡ παράστασις τὸσαύτης ψυχικῆς συγκινήσεως. Ἡ γλυπτικὴ παρέστησε τὰ τέχνα τῆς Νιόβης· τὰ μὲν τεθνεῶτα, τὰ δ' ἐκπνέοντα, τὰ δὲ τοξευόμενα ἐν τῇ φυγῇ αὐτῶν, ἢ ἐν τῇ ἰκεσίᾳ τῶν καὶ αὐτὴν τέλος τὴν Νιόβην προφυλάττουσιν διὰ τοῦ σώματος αὐτῆς, δίκην ἀσπίδος, κατὰ τῆς θεομηνίας τὴν τελευταίαν καὶ νεωτέραν τῶν θυγατέρων τῆς, πλὴν εἰς μάτην, διότι τὸ βέλος τῆς Ἀρτεμίδος καὶ ἐκεῖ τὴν φθάνει. Ἄλλ' οὐδενός, οὐδὲ τῶν θνησκόντων, οὐδὲ τῶν ἰκετευόντων ἢ στάσις δὲν εἶναι ἀπρεπῆς, οὐδὲ ἡ κίνησις τοῦ σώματος βιαίᾳ ἀπ' ἐναντίας καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ σώματα αὐτῶν (λέγω δὲ σώματα διότι ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλυπτικῇ ἡ ἐκφρασις δὲν συγκεντροῦται εἰς μόνον τὸ πρόσωπον, ὡς παρὰ τῇ νεωτέρᾳ ἀγαλματοποιῇ συμβαίνει, ἀλλ' ἀναφρίνεται ἐξ ὅλου τοῦ σώματος· τὴν δὲ γυμνότητα παρεδέχθησαν οἱ Ἕλληνες γλύπται ὄχι ὡς τοπικὸν ἔθιμον προκύψαν ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ κλίματος, διότι οἱ Ἕλληνες ἐνεδύοντο, ἀλλ' ὡς τεχνικὸν πλοῦτον πρὸς ἐντελεστέρων ἐκφρασιν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων τῶν προσώπων) καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ σώματα αὐτῶν, ἐπαναλαμβάνω, ἐξέφραζον τὴν ἰκεσίαν, τὸ ἄλγος, τὸν τρόμον, τὸν θάνατον αὐτὸν πιστότατα, καὶ ταυτοχρόνως μετὰ θαυμασίας ἀξιοπροσεπίας καὶ μετριότητος. Καὶ αὐτὴ ἡ Νιόβη, ἡ μήτηρ ἡ βλέπουσα θανατούμενα τὰ τέχνα αὐτῆς, εἶναι ὠραία καὶ μεγαλοπρεπῆς,

διότι ὁ γλύπτης παρέστησεν αὐτὴν πρὶν καταστήσῃ εἰς τὴν ὑπερβολὴν τῆς λύπης, ὅτε δηλαδὴ ἔχουσα εἰσέτι μίαν θυγατέρα ζῶσαν ἐπικαλεῖται ὑπὲρ αὐτῆς τὴν εὐπλαγχίαν τῶν Θεῶν. Ὁ τεχνίτης ἀπέφυγεν ὡς σκόπελον ἀκροσφαλῆ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Νιόβη, θανατωθέντων ἐνώπιόν τῆς καὶ τῶν δεκατέσσαρων αὐτῆς τέκνων, κάθηται ἐν μέσῳ τῶν πτωμάτων αὐτῶν ὀδυρομένη καὶ ἀπηλπισμένη. Γυῶντι ἡ ψυχὴ, καὶ ἐπομένως ἡ ἀνθρωπίνη μορφή, ἐνόσω παραμένει ἀκτις ἐλπίδος, διατηρεῖ εὐπρέπειαν τινα καὶ μετριότητα. Ταύτην λοιπὸν τὴν εὐπρέπειαν καὶ μετριότητα, αἵτινες συνιστῶσι τὸ ἠθικὸν καὶ σωματικὸν κάλλος, ἐπεζητεῖ πάντοτε ἡ ἑλληνικὴ καλλιτεχνία.

Μὴ νομίσαιτε δὲ ὅτι ἡ ποίησις τῶν ἀρχαίων ἦτο τολμηροτέρα τῆς γλυπτικῆς ἢ τῆς ζωγραφικῆς εἰς ἐκφρασιν ἐκτετραχλησιμένων παθῶν· πάντᾳσι, διότι εἶχε καὶ ἐκείνη τὴν αὐτὴν εὐλάβειαν. Οὕτω, φερ' εἰπεῖν, ὅτε ἡ Νιόβη ἔφθασεν εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς ἀπελπισίας, ἡ ποίησις, ἀντὶ νὰ παραβιάσῃ τὴν τέχνην πρὸς παραστάσιν τοῦ ἀπεγνωσμένου τῆς μητρὸς ἐκείνης, τὴν μεταμορφῶναι εἰς βράχον· προτιμᾷ δηλαδὴ νὰ μεταμορφώσῃ τὸν ἀνθρώπον, παρὰ νὰ τὸν ἀσχημίσῃ. Ἡ δὲ φαντασία τῶν ἀρχαίων (ἡ ἀρχαία ποίησις διηρημένως πιστῶς τὴν φαντασίαν τοῦ λαοῦ) εἶχε ὡς ἀρχὴν ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἐν τῇ ὑπερβολῇ τοῦ πάθους δὲν εἶναι πλέον ἀνθρώπος. Ἰδέα ὄντως ὑψηλὴ καὶ φιλοσοφικὴ, ἐφ' ἣς στηρίζεται καὶ τὸ φιλοσοφικὸν μέρος, οὕτως εἰπεῖν, τῶν μεταμορφώσεων τοῦ Ὀιδίτιου. Ἡ Ἑκάβη ὅτε ἀνεύρισκε ἐπὶ τῶν Θρακικῶν ἀκτῶν τὸ σῶμα τοῦ ὑστεροτόκου καὶ τελευταίου ἀποθανόντος ἐκ τῶν πεντήκοντα τέκνων τῆς, τοῦ Πολυδώρου, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε περισωθέντα ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς Τρωάδος, ἡ Ἑκάβη ἐκείνη δὲν εἶναι πλέον γυνὴ, δὲν εἶναι βασίλισσα, δὲν ἔχουσι τι τὸ ἀνθρώπινον οἱ ὀδυνηροὶ καὶ μανιώδεις αὐτῆς ὀδυρμοί. Διὸ ἡ ποίησις μεταμορφώσασα τὴν Ἑκάβην, (1) ἐξέφρασε καὶ ἀπέκρυφεν ἐνταυτῷ τὴν ἐσχάτην ταύτην ἀπελπισίαν. Ἄμα τὸ πάθος ὑπερβῆ τὰς δυνάμεις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἡ ἀρχαία ποίησις καταφεύγει εἰς τὸ ὑπερφυσικόν, προτιμῶσα τὸ θαῦμα τῆς ὑπερβολῆς. Ὅθεν μεταμορφῶναι τὴν μὲν Βυβλίδα εἰς πηγὴν μὴ δυναμένη νὰ ἐκφράσῃ τὴν θλίψιν ἔρωτος ἀνοσίτου καὶ περιφρονηθέντος,

(1) Ἡ Ἑκάβη μεταμορφώθη κατὰ τὸν Ὀιδίτιον εἰς κύναν, Σ. Μ.

τὴν δὲ Ἀλκυόνην εἰς πτηνόν, διότι ἀδυνατεῖ νὰ παραστήσῃ διὰ λόγων τὴν ἀπελπισίαν τῆς χήρας τοῦ Κήρυκος· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ ἀρχαία μυθολογία ἀφαιρεῖ τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν ἀπὸ παντός ὅστις ὑπερβῆ, παρασυρόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους, τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ ἀρχαία λοιπὸν τέχνη, εἴτε διότι ἐκλέγει μετὰ θαυμασίας δεξιότητος πρὸς παράστασιν τοῦ πάθους τὴν πρὸ τῆς ὑπερβολῆς περίοδον, εἴτε διότι δι' ἐνὸς ἄλματος ὑπερπιδῶσα αὐτὴν μεταβαίνει εἰς τὸ ὑπερφυσικόν, τὸ τὰ πάντα ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ καλύπτει, ἐμποιεῖ πλειοτέραν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς φαντασίας παρ' ὅσον ἡ νεωτέρα τέχνη, ἥτις ἀποτολμᾷ θαρρούντως νὰ ἐκφράσῃ τὴν ὑπερβολὴν τῶν παθῶν. Ἡ νεωτέρα τέχνη ἀξιοῖ ὅτι τὰ πάντα δεῖν ν' ἀποκαλύπτωνται, παντάπασιν δὲ νὰ μὴ κοπιᾷ ἡ φαντασία τοῦ λαοῦ, ἐνῶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἔργον φρονήσεως ν' ἀνατίθεται· εἰς τὸν θεατὴν ἡ συμπλήρωσις τῆς ἐνοίας τοῦ ποιητοῦ ἢ τοῦ γλύπτου.

Ὁ Σοφοκλῆς ἐν Φιλοκτῆτῃ παρέστησεν ἀνεκδοιάστως τὴν σωματικὴν ἀλγηδῶνα, ἀλλ' ἐξέλεξε τὴν ὑπόθεσιν πικρὴν ὄχι βραδύως ἐξ ἔρωτος πρὸς τὸ εἰδεχθῆς, ὡς ἔπραττεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἡ νεωτέρα φιλολογία, ἀλλὰ διότι ἐσεβάσθη τὴν ὑπάρχουσαν παράδοσιν καθ' ἣν ὁ Φιλοκτῆτης δηγθεὶς ὑπὸ ἰσθόλου ὄφους καὶ ἐγκαταλείφθηκε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῆς Λήμνου ἐκπέμπει ὀδυνηρὰς κραυγὰς ἀντηχούσας καθ' ὅλην τὴν νῆσον. Ὁ Κικέρων μέμφεται τοῦ Σοφοκλέους ὡς παραστήσαντος τὸν ἥρωά του ὄχι μετριῶς μεμψιμοιροῦντα, ὅπερ εἶναι, λέγει, ἀνεκτὸν, ἀλλὰ κλονοῦντα τὴν νῆσον διὰ τῶν σπαραξικαρδίων σοναχῶν του. Ἐγὼ ὅμως ἐξ ἐναντίας θαυμάζω πρὸ παντός ἐν τῷ Φιλοκτῆτῃ μὲ πύσιν τέχνην ὁ ποιητὴς ἄφησε μὲν εἰς τὸν ἥρωα καὶ τὴν πληγὴν καὶ τοὺς κοπιετοὺς καὶ ὅλα τὰ λυπηρὰ παρεπόμενα τῶν σωματικῶν πόνων, ἔθεσεν ὅμως ταυτοχρόνως ἐν αὐτῷ ἠθικὰ πάθη ἀνισταθμίζοντα τὴν ἐκ τῆς θεᾶς τῶν παθημάτων προσγνωμένην συγκίνησιν, διότι ὁ Φιλοκτῆτης δὲν συλλογίζεται μόνον τὴν πληγὴν του, ἀλλὰ μισεῖ τὸν Ὀδυσσεῖα καὶ τοὺς Ἀτρεΐδας τοὺς ἐγκαταλείψαντας αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην νῆσον καὶ δὲν θέλει νὰ φέρῃ εἰς τοὺς Ἀτρεΐδας τὰ νικηφόρα βέλη τοῦ Ἡρακλέους, οὐδ' ἐὰν ἐμελλε νὰ θεραπευθῇ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας. Ἐκτὸς δὲ τοῦ μίσους καὶ ἄλλα αἰσθήματα συγκινοῦσι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καίτοι τοσαῦτα πάσχοντος· ἐνθυμεῖται δηλαδὴ μετὰ πόθου τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὴν πατρί-

δα, τὰς περπὰς ὄχθας τοῦ Σπερχειοῦ καὶ θρηνεῖ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Αἴαντος· ταῦτα δ' ἐκπλήσσοσι τὸν Νεοπτόλεμον ἀποροῦντα πῶς ὁ Φιλοκτῆτης, καίτοι πάσχων καὶ ἐγκαταλειμμένος, δύναται νὰ χύσῃ δάκρυα ἀκούων τὰ δεινὰ τῶν ἄλλων. Καὶ τέλος ὅτε ἐφθασεν ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς νήσου καὶ τοῦ σπυλαίου, ἅτινα ὑπῆρξαν θεατὰ τῶν πολυχρονίων βασάνων του, δὲν ἀποχωρίζεται ἀπ' αὐτῶν μετ' ἀπεχθείας, ὡς ὁ ἀναρρωνύων ἀσθενὴς ἀποχωρίζεται τῆς κλίνης του· ἀλλ' ἀποχαιρετᾷ καὶ τοὺς βράχους ὑπὸ τοῦς ὀποίους ἐστεγάσθη, καὶ τὰς πηγὰς αἵτινες κατέπαυσαν τὴν δίψαν του, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἅπασαν ἐν συνόλῳ ἐκείνην τὴν φύσιν, ἥτις τὸν ἐπαρηγόρησε πάσχοντα καὶ ἐν μέσῳ τῆς ὀποίας ἐπὶ δέκα ἔτη ἔζησεν. Ἐπομένως ἡ ψυχὴ τοῦ πάσχοντος Φιλοκτῆτου ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἀναίσθητος, ὄχι μόνον δὲν κατέστη ὑπὸ τῶν ἀλγηδῶν ἀνεπίδεκτος ἠθικῶν συγκινήσεων, ἀλλὰ καὶ ὀργὴν καὶ μῖσος καὶ ἀγάπην καὶ πόθον καὶ ὅλα ἐν ἐνὶ λόγῳ τὰ ἀνθρώπινα πάθη ὑπερβαλλόντως συναισθάνεται. Ὁ Φιλοκτῆτης οὐδὲ τῶν στωικῶν τὴν ἀπάθειαν εὐτυχῶς ἔχει, οὐδὲ πρὸς τοὺς συνήθεις ἀσθενεῖς τῶν νοσοκομείων ὁμοιάζει, τὸ δὲ δραματικώτερον αὐτοῦ στοιχεῖον δὲν εἶναι αἱ φυσικαὶ ἀλγηδῶνες, τοῦναντίον μάλιστα τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικόν εἶναι, τολμῶ εἰπεῖν, ἡ ὑπεροχὴ τῆς πνευματικῆς πρὸς τὴν ὕλικὴν φύσιν.

Καὶ ἀληθῶς μὲν ἡ ὑπεροχὴ αὕτη δὲν χρησιμεύει ἐνταῦθα πρὸς καταστολὴν τῶν παθῶν, ὡς ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἀλλ' εἶναι δυνατόν νὰ καταδειχθῇ σφαιρότερον πόση ἠθικὴ δύναμις διετηρήθη ἐν τῷ Φιλοκτῆτῃ μετὰ δεκαετῆ σωματικὰ δεινοπαθήματα, ἢ ὅσον διὰ τῶν ἐξῆς λόγων· « Ἄγωμεν, λέγει ὁ Νεοπτόλεμος, ἄγωμεν πρὸς τοὺς καταπαύσαντας τὰ ἄλγη σου καὶ θεραπεύσαντάς σε » — « Οὐδέποτε, ἀποκρίνεται ὁ Φιλοκτῆτης, θὰ πορευθῶ ἐκουσίως πρὸς ἐκείνους· οἵτινες μὲ ἐγκατέλιπον. » Προσφέρετε πρὸς οἰονδήποτε ἀσθενῆ, καὶ μάλιστα ἀσθενῆ ἀλγοῦντα ἀπὸ δεκαετίας, τὰ θεραπευτικὰ φάρμακα, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ συγχωρήσῃ τοὺς ἔχθρους του καὶ θὰ ἰδῆτε μετὰ πόσης θεοσεβοῦς προθυμίας θὰ στέρξῃ εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Φιλοκτῆτου ἀποβιβθέντας ὄρους. Ἡ φιλοσοφία ὀρθῶς ποιοῦσα καταδικάζει τοσαύτην ἐπιμονὴν ἐκ μίσους πηγάζουσαν· ἀλλ' εἰς τὸ δράμα τὸ τοιοῦτον ἐπιτρέπεται.

Πανταχοῦ ἐν τῷ Φιλοκτῆτῃ τοῦ Σοφοκλέους τὰ ἠθικὰ αἰσθήματα διαλάμπουσιν ἐν παραθέσει

πρὸς τὰς σωματικὰς ἀλγηδῶνας. Ἴδου πῶς ὁ Φιλοκτῆτης ὑπομένει μετὰ γενναιότητος τοὺς θανάσιμους πόνους τῆς πληγῆς του.

Νεοπτόλεμος . . . Τί δὴ ποῦ ὄδ' ἐξ οὐδενός λόγου σιωπᾶς, κάποπληκτος ὄδ' ἔχῃ ;
Φιλοκτῆτης Ἄ, ἄ! ἄ! ἄ!
Νε. Τί δ' ἐστίν ;
Φιλ. Οὐδὲν δεινόν· ἀλλ' ἴσ' ὃ τέκνον.
Νε. Μὴν ἄλγος ἴσχεις τῆς περιστάσεως νόσου ;
Φιλ. Οὐδ' ἔστ' ἔγωγ'· ἀλλ' ἄρτι κουρίζειν δοκῶ.
Ἴσ' ἔσθι !
Νε. Τί τοὺς θεοὺς οὕτως ἀνακτένων καλεῖς ;
Φιλ. Σωτήρας αὐτοὺς ἠπίου· θ' ἡμῖν μολεῖν.
Ἄ, ἄ! ἄ! ἄ!
Νε. Τί ποτε πίπνοθα ; οὐκ ἐρεῖς ; ἀλλ' ὄδ' ἔστη σιγηλός ; ἐν κακῷ δὲ τῷ φαίην κυρῶν.
Φιλ. Ἀπόλωλα, τέκνον, κοῦ θυγήτομχι κακὸν κρῶφι παρ' ἡμῖν. ἀπταταί ! διέοργε-ται, διέρχεται, δὴσθηος, ὃ τάλας ἐγώ !
Ἀπόλωλα, τέκνον· βρούκομαι, τέκνον, παπαί . . .

Αἱ ἀλγηδῶνες ἐν τέλει ὑπερίσχυσαν τῆς καρτερίας αὐτοῦ καὶ καταπίπτει ἐξηντλημένος· ὡς ἐκ τῆς πολλῆς δ' ἀγωνίας ἐπέρχεται αὐτῷ ὕπνος. Προηγουμένως ὅμως ἐξορκίζει τὸν Νεοπτόλεμον καὶ τὸν Χορὸν νὰ μὴ τὸν ἐγκαταλίπωσιν ἐνῶ κοιμᾶται, διότι ὁ δυστυχὴς δὲν λησμονεῖ ὅτι καὶ πρὸ δεκαετίας οἱ Ἕλληνες τὸν ἐγκατέλιπον κοιμώμενον. Ὅθεν ὁ Χορὸς παραμένει μετὰ τοῦ Νεοπτολέμου καὶ ἐπικαλεῖται τοὺς θεοὺς νὰ ἀποστείλωσι πρὸς τὸν ἀσθενῆ τὸν τὰ δεινὰ πράττοντα ὕπνον.

Χορὸς, Ὑπν' ὀδῶνας ἀδαῆς. Ὑπνε δ' ἀλγίων, εὐαῆς ἡμῖν ἔλθοις, εὐαίων, εὐαίων ὄνας· ὄμασαι δ' ἀντέχοις τάνδ' αἴγλαν, ἃ τέταται ταῦν !

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Φιλοκτῆτης ἐξεγείρεται τοῦ ὕπνου ἡσυχώτερος· ἀλλ' ἀκούσατε ποῖα τρυφερὰ αἰσθήματα ἐκφράζει ὁ εὐγνώμων οὗτος ἀσθενὴς πρὸς τοὺς περιθάψαντας αὐτόν.

Φιλοκτ. Ὡ φέγγος ὕπνου διέδομον, τὸ τ' ἐλπίδων ἀπιστον οἰλοῦρημν τῶνδε πῶν ξένων.
Οὐ γὰρ ποτ' ὦ παῖ, τοῦτ' ἂν ἐξηύχης ἐγώ, τλήναι σ' εἰλειῶς ὄδα ταῖα πῆματα μεῖναι παρόντα καὶ ζυνοφελουῦτά μοι !

Πόσον ὠραία εἶναι ἡ ἐκπληξίς αὕτη τοῦ Φιλοκτῆτου ! Πόσον συγκινητικὴ ἡ σπουδὴ μεθ' ἧς ὁ Νεοπτόλεμος περιθάπτει τὸν πάσχοντα ! Τὸ ἐπ' ἐμοί, εὐγνώμωνῳ, οὕτως εἰπεῖν, πρὸς τὰς σωματικὰς ἀλγηδῶνας, ὅτι παρέχουσιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἀφορμὴν εἰς τοσαῦτα εὐγενῆ αἰσθήματα. Ἡ διαδοχὴ αὕτη τῶν ὁτέ μεν ἠδέων, ὁτέ

δε λυπηρῶν συγκινήσεων καὶ τὸ κράμα τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῆς πνευματικῆς καὶ σωματικῆς φύσεως, συγκροτοῦσιν ἀναμφιλέκτως τὸ ζωτικώτερον ἐλατήριον τῆς τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους.

Ἄν πρέπει ὡσαύτως νὰ παρασιωπήσωμεν τὴν θαυμαστὴν ἀπλότητα τοῦ Ἑλλήνος ποιητοῦ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑποθέσεως, ἐχούσης ὡς ἐξῆς. Πλοῖον προσπελάζει εἰς τὰς ἐρήμους ἀκτὰς τῆς Λήμνου ὁ Νεοπτόλεμος ζητεῖ τὸ σπῆλαιον ὅπου ὁ Φιλοκτῆτης ἀπὸ δεκαετίας ἐγκαταλείφθηκε· Ζῆ παντέρημος· τέλος πάντων τὸν συναντᾷ, ἐκεῖνος δὲ καθικετεύει τὸν Νεοπτόλεμον νὰ τὸν συμπαράλαβῃ εἰς Σκύρον. Ἐντούτοις οἱ παροξυσμοὶ τῆς πληγῆς ἐξαντλοῦσι τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ὁ δὲ Νεοπτόλεμος δὲν ἠξέουρε πῶς νὰ τολμήσῃ νὰ ὁμολογήσῃ τῷ Φιλοκτῆτῃ ὅτι θέλει νὰ τὸν συμπαράλαβῃ ὄχι εἰς Σκύρον, ἀλλ' εἰς Τρωάδα· ὁ ἥρωας ἐμπλεῖς ὀργῆς καὶ μίσους κωφεύει πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Ὀδυσσεῦς καὶ τὰς παρακλήσεις τοῦ Νεοπτολέμου, καὶ μολίς ἐπὶ τέλους πείθεται εἰς τὰς θεῖας διαταγὰς τοῦ Ἡρακλέους. Ἴδου ὅλη ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας τοῦ Σοφοκλέους, ἀπλουστάτη, ἀλλ' ὅμως ζωηρὰ καὶ μεστὴ περιπετειῶν γεννωμένων ἐκ τῶν αἰσθημάτων μόνον τῶν προσώπων. Ἡ δὲ ἀπλότης αὕτη διετηρήθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ οὐ μόνον εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκφρασιν. Ἀκούσατε τὸν Φιλοκτῆτην διηγούμενον πῶς διήνευ τὸν βίον αὐτοῦ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγκαταλείφθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῆς ἀγρίας ἐκείνης νήσου.

Φιλοκτῆτης . . . Ὁ μὲν χρόνος δὴ διὰ χρόνου προῦδκινέ μοι,

κάθε τι βιαῖ τῶδ' ὑπὸ στέγγι μόνον διακονεῖσθαι· γαστρί μὲν τὴ σύμφορα τοῦτον τόδ' ἐξεύρισκα, τὰς ὑποπτέρους βάλλον πελαίας· πρὸς δὲ τοῦθ', ὅ μοι βάλιοι νευροσπαθῆς ἀτρακτος, αὐτὸς ἂν τάλας εἰλυμένη ἀσθητος, ἐξέλικων πόδα πρὸς τοῦτ' ἂν· εἴτ' ἔδει τι καὶ ποτὸν λαβεῖν, καὶ που, πάγου χυθέντος, οἶκ χεῖματι, ζῶλον τί θραύσαι, ταῦτ' ἂν ἐξέρπων τάλας, ἐμμηχανώμην· εἴτα πῦρ ἂν οὐ παρῆν, ἀλλ' ἐν πέτροισι πέτρον ἐκτρίβων μολίς ἔρην ἄφαντον φῶς, ὁ καὶ σώεις μ' αἰεῖ.

Ἐν τῇ διηγήσει ταύτῃ οὐδὲ περιφράσεις ὑπάρχουσιν, οὐδ' ἐπιτετηδευμένα ποιητικὰ, ὡς εἰς τὸν La Hage, ὅστις, ἂν καὶ ἠθέλησε νὰ μεταφράσῃ τὸν Φιλοκτῆτην ἐπὶ τὸ ἀφελέστερον, δὲν ἀπέφυγεν ὅμως ἐντελῶς τὴν ἐπίρροισιν τῆς συγχρόνου αὐτοῦ φιλολογίας.

Ταυτοῦτο, λοιπὸν εἶναι ὁ φιλοκλήτης τοῦ σοφοκλέους, ἐν τῷ ὁποίῳ συνδυάζονται τεχνηέντως αἱ ἠθικαὶ συγκινήσεις μετὰ τῶν σωματικῶν παθήσεων, καὶ οἷον: ἀνισταθμίζουσι ἀλλήλας, ἀναδικνούουσιν ἐτι ὠραϊότερον τὸ πρόσωπον τοῦ ἥρωος. Οὐδ' αὖ μὲν ἐν αὐτῷ οἴκτῳ ἐκεῖνος ὁ γενώμενος ἐν ἡμῖν ἐκ τῶν ἀλλοτριῶν παθημάτων, καὶ τῆς ὁποίας προσφόρος δυνάμεισιν ἀνομάσωμεν σωματικῶν οἴκτων, προήκει πέραν τοῦ δέοντος, διότι ἐγκαίρως πάντοτε ἀνοψοῦται καὶ ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἄλλου ἡμερωτέρου καὶ εὐγενεστέρου οἴκτου τοῦ ψυχικοῦ, τὸν ὁποῖον αἰσθανόμεθα βλέποντες τὰς διαφόρους τοῦ φιλοκλήτου συγκινήσεις, τὰς ἐκ τῆς χάριτος, τῆς εὐγνωμοσύνης, ἐτι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ μίσους αὐτοῦ. Συγκρινόμενων δὲ οὕτως ἀμοιβαίως καὶ τεχνηέντως τῶν παθῶν, καταντᾷ εὐκόλος ἡ ἀποφυγὴ τῆς ὑπερβολῆς καὶ κατὰ συνέπειαν, τῆς ἠθικῆς ἢ σωματικῆς δυσμορφίας.

Ὅθεν οἱ Ἕλληνες ἐξέφραζον ἀνευδοκίως τὰς σωματικὰς ἀλγηδύνας ὑποβάλλοντες ὅμως αὐτὰς εἰς τὴν ἐνεργὴν δύναμιν τοῦ ἰδανικοῦ ὠραίου, τὰς ἐπνευματοποιούν τοιοῦτοτρόπως ὥστε ἡ ψυχὴ συνεκινεῖτο μὲν ζῶηως, ἀλλὰ δὲν καταπονεῖτο. Ἡ δὲ φιλοσοφία καὶ αἱ τέχναι παρ' αὐτοῖς συνετέλουν μεγάλως εἰς τὸ νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς ὕλικῆς φύσεως ἡ ἠθικὴ αἰ μὲν τέχναι διὰ τῆς λατρείας τοῦ ὠραίου, τὸ ὁποῖον ἀνευρίσκεται μόνον ἐν τῇ σωματικῇ ἡρεμίᾳ τῇ προσεχομένῃ ἐκ τῆς ψυχικῆς γαλήνης, ἡ δὲ φιλοσοφία διὰ τοῦ δόγματός, ὅτι τὸ πνεῦμα εἶναι ἀνώτερον τῆς ὕλης.

Ἡ βαθμιαία αὕτη ὑπεροχὴ τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης προπαρεσκευάσασεν τὸν κόσμον πρὸς παραδοχὴν τοῦ χριστιανισμοῦ δι' οὗ καταπεσοῦσης τῆς σωματικῆς φύσεως, ἐθρικώβουσαν ἢ πνευματικὴ φύσις αἱ δὲ ἄνθρωποι διὰ τῆς λατρείας τοῦ ὠραίου ὠδηγήθησαν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου πιστεύομεν ὅτι ἡ ψυχὴ ὑπερέχει τοῦ σώματος, οὐχ ἥττον ὅμως ἢ κατ' ἀλλήλων πάλιν διαρκεῖ καὶ ἐν μὲν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἢ φιλολογία, καίτοι βασιζομένων τῶν τότε θερησκευμάτων ἐπὶ τῆς ὕλης, ἀνέδειξε βοήθειαν τῆς φιλοσοφίας τὸ πνεῦμα ὑπέρτερον τοῦ σώματος ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡ φιλολογία βλαδίσει τὴν ἀντίθετον ὁδὸν τοῦτο δὲ συμπεραίνω ὅχι ἐκ τοῦ ὅτι ἡ νεωτέρα γαλλικὴ φιλολογία παρέστησε πολλὰς ἐν τῷ θεάτρῳ τὸ σωματικὸν ἄλλως, διότι ἡμεῖς ὁσάκις πρόκειται νὰ παρουσιάσωμεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς σωματικὴν ἀρρωσίαν,

ἐκλεγόμεν τὰς ἀρρωστίας ἐκεῖνας τὰς σπενῶς συσχετισθήμεναι ὑποσθῆκατε πρὸς τὸ ψυχικὸν ἄλλως, οἷον τὴν παραφροσύνην, τὴν ὑποχονδρίαν καὶ τὰ τούτων παραπλήσια. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐκ τῶν πηρώσεων προτιμῶμεν τὴν τυφλότητα ἢ τὴν κωφότητα, καὶ καθόλου εἶπεν, τὰ σωματικὰ εἶκται ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα κωλύοντα ἀφ' ἐνὸς διεγείρουσιν ἀφ' ἐτέρου τὴν νοημοσύνην. Ἡ καθ' ἡμᾶς φιλολογία διεφύλαξε μὲν τὸν πνευματικὸν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποθέσεων, παρεδέχθη ὅμως τὸν ὕλισμὸν εἰς τὴν ἐκφρασιν αὐτῶν.

Ἄς ἐξετάσωμεν συντόμως τὴν περίεργον ταύτην μεταμόρφωσιν. Ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ἡ ἐκφρασις τῶν αἰσθημάτων μετέχευε τῆς φύσεως τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν, εἶχε, δηλαδή, τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀγνὸν, ἐνίοτε μάλιστα ἡ ἐκφρασις κατήντα λίαν ἀφηρημένη. Ἐκαστὸν ψυχικὸν αἶσθημα ἔχει τὴν ἀντιστοιχοῦσαν αὐτῷ αἰσθησιν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐν τοῖς χρόνοις ἐκεῖνοις ἐσοφίσθησαν ἢ ἀντικαταστήσωσι τὴν λέξιν τὴν σημαίνουσαν τὸ αἶσθημα διὰ τῆς λέξεως τῆς σημαίνουσας τὴν αἰσθησιν προσεπάθει ἐν ἄλλοις λόγοις ἢ τότε φιλολογία τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν καὶ ὄχι τὸ σῶμα νὰ ἐξεικονίσῃ. Ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἠθέλησαν ὄχι μόνον νὰ εἰκονίσωσι τὰ αἰσθηματὰ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀλλὰ, ὅς εἶπεν, νὰ τὰ γλύψωσιν ἐπειδὴ δὲ, ἕνεκα τῆς φυσικῆς αὐτῶν λεπτότητος, δὲν ἦτο ἱκανὴ πρὸς τοῦτο ἡ γλυφίς τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ ἀριστοτεχνῶν, περιήλθον εἰς τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην νὰ λάβωσιν ἀντὶ τοῦ αἰσθηματος τὴν αἰσθησιν, τῆς αἰσθήσεως οὐσὲς χονδροτέρας, εὐσαρκότερας καὶ ἐπομένως εὐπλαστοτέρας πρὸς τὸ νέον ὕφος.

Ἡ ὑπεροχὴ αὕτη τῆς αἰσθήσεως ἐπὶ τοῦ αἰσθηματος εἶναι τὸ περιεργότερον χαρακτηριστικὸν τῆς νῦν φιλολογίας. Ὡς καὶ οἱ προγενέστεροι οὕτω καὶ ἡμεῖς παριστάνομεν ἀποκλειστικῶς τὰς ψυχικὰς παθήσεις, τὸ μῖσος δηλονότι, τὴν ὀργὴν, τὴν ζηλοτυπίαν, τὸν ἔρωτα, τὴν μητρικὴν στοργὴν, ἀλλὰ παριστάνομεν αὐτὰς ὡς παθήσεις τοῦ σώματος, καὶ θέλοντες νὰ τὰς ἐκσχύσωμεν τὰς ὕλικοποιούμεν, θέλοντες δὲ νὰ τὰς καταστήσωμεν ἐμφαντικωτέρας διδομεν εἰς αὐτὰς χαρακτῆρα ἀγροίκον. Ἡ ἀρχαία ποιητικὴ ἐνίσχυσε μὲν καὶ ἀνεπίτυσε πᾶν ὅ,τι ἀγνὸν καὶ αὐλὸν ἐνυπῆρχεν ἐν τῷ πάθει, ἐξ ἀρχῆς ὕγιους ὀρμημένῃ, ἀντέρουσε δὲ καὶ περιέστελλε πᾶν ὅ,τι χυδαῖον καὶ γῆενον ἐκ τῶν παθῶν ἐκάλει. Ἡμεῖς δὲ σήμερον πράττομεν

τὸ ἐναντίον, πράγομεν τὸ ψυχικὸν πάθος μέχρι ἀπομιμήσεως τοῦ ὕλικου πάθους, ὡσανεὶ δὲν ἐπνεύομεν εἰμὴ εἰς τὰ αἰσθηματὰ τὰ χειρονομοῦντα, ἢ ὀρθώτερον, τὰ προξενούοντα διαστροφὰς μωῶν καὶ μορφασμούς· ἀν μὴ ἴδωμεν, δηλαδή, σωματικὸς, σπασμοὺς δὲν πιστεύομεν εἰς τὰς ψυχικὰς συγκινήσεις. Μὴ νομίσητε δὲ ὅτι μόνον ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἐπικρατεῖ ἡ ποιητικὴ μανία, διότι καὶ ἐν τῷ βίῳ ἐκτιμῶμεν τὰς ψυχικὰς παθήσεις καταμετροῦντες ἐκ τῆς βλάβης τὴν προσγινομένην ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν ὑγίειαν τοῦ σώματος· ὅθεν ἐν ὅ,τι προγενέστεροι ἠρῶντων τὴν καρδίαν, ἡμεῖς διαψηλαφῶμεν τὸν σφυγμὸν· μᾶς φαίνονται δὲ προσπεποιημένοι αἱ λύπαι ὅσαι δὲν ἐπιφέρουσι σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ ἐμπαίζομεν τὰ πάθη τὰ μὴ προξενούοντα παραφροσύνην ἐν δὲ ταῖς θλίψεσιν ἡμῶν ἐπικαλούμεθα τὴν συνδρομὴν τοῦ ἰατροῦ μᾶλλον ἢ τοῦ ἱερέως, διότι παρὰ τὴν βούλησιν ἡμῶν καὶ λεληθῶτως πως νομίζομεν ὅτι τὸ σῶμα πάσχει καὶ ὅτι τοῦτο καὶ ὄχι ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην θεραπείας.

Πρὸς ἀνακεφαλαιώσιν τῆς προκειμένης μελέτης θὰ φέρω παράδειγμα ἵνα καταδείξω, τίνι τρόπῳ ἐκφράζεται ὑπὸ τῆς φιλολογίας ὁ ὕλισμος οὗτος ὕλισμος τῆς κοινωνίας, καὶ πῶς τὴν ἀπεικονίσιν τῶν αἰσθημάτων βαθυμδὸν ἀνεπλήρωσεν ἡ ἀπεικόνισις τῆς ἐμφύτου ὀρμῆς.

Ἐν τῷ μυθιστορηματι « ἡ Παναγία τῶν Παρισίων » τοῦ κ. Βίκτωρος Οὐγῶ περισταται γυνὴ ἑλεσινῆ, ἡ Γυδύλη, μένουσα κατάκλειστος ἐντὸς στενοῦ πύργου δι' ἐνὸς μικροῦ φεγγίτου ἀμυδρῶς φωτιζομένου· ἡ γυνὴ αὕτη ἀπώλεσε σχεδὸν τὰς φρένας ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ τετραστὲς αὐτῆς θυγάτριον ἀναρπάγη ὑπὸ Αἰγυπτίων. Τέλος ἀνευρίσκει τὴν θυγατέρα τῆς, ἀλλὰ τὴν ἀνευρίσκει φεύγουσαν τὸ ἱεραῖον καὶ καταδικωμένην ὑπὸ τοῦ δημίου καὶ τῶν δορυφόρων του· κρύπτει λοιπὸν αὐτὴν πλησίον τῆς καὶ ἀναίεται νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν. Τότε ὁ ἀρχηγὸς τῶν φυλάκων διατάττει νὰ κρημνίσωσι τὸν πύργον καὶ διὰ βίας ν' ἀπαγάγῃ τὴν ἑσμερᾶλθαν ἀπὸ τὰς μητρικὰς ἀγκάλας. Ἡ θεῖσις εἶναι δεινὴ καὶ φοβερά, ὁμοιάζει μὲν τὴν τῆς Κλυταίμνηστρας καὶ τῆς Ἑκάβης ὅτε βλέπουσι τὰς θυγατέρας τῶν ἀπαγομένων εἰς τὴν σφαγὴν, ὑπερέχει δὲ καθ' ὅτι ἡ Γυδύλη πρὸ δεκκεπενταετίας σχεδὸν παραφρονεῖ, διότι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς νεωτέρας ποιητικῆς, μὴ δυνηθεῖσα νὰ ὑπομείνῃ τὴν ἐκ τῆς ἀρπαγῆς τῆς θυγατρὸς τῆς λύπην, παρεφρόνησε. Ἄς

ἴδωμεν πῶς ὁ ποιητὴς ἐξεικονίζει τὴν ἀπελπισίαν τῆς μητρὸς, ὅτε οἱ φυλάκες προσπαθοῦσι ν' ἀπαγάγῃ τὴν θυγατέρα ἢν ἀρτίως ἀνεῦρε.

« Ἡ μήτηρ ἴδουσα τὸν προμαχῶνα αὐτῆς κρημνίζομενον διὰ μοχλῶν καὶ παλέων ἀφῆκε κραυγὴν πρόμου ὑστερον ἤρξατο τρέχουσα κύκλω ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ τῆς ὡς θηρίον ἀγρίον. Λέξιν πλέον δὲν ἔλεγεν, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν φλογεροί. . . Αἴφνης αἶρει μὲ τὰς δύο χεῖρας λίθον καὶ ρίπτει αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς τῶν ἐργαζομένων· ἀλλ' ὁ λίθος ἀπο σκαποῦ βληθεὶς, διότι αἱ χεῖρές τῆς ἔτρεμον, ἔπεσεν ἀνευ ἀποτελέσματος παρὰ τὸν ἵππον τοῦ Τριστάν· ἐκείνη δὲ ἔτριξε τοὺς ὀδόντας. . . Ὅσα ἡ ἐργασία τῶν κρημνιστῶν ἔβαινε ἐπὶ τὰ πρόσω, τόσον ἐκείνη ὑπεχώρει πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ περιέσφιγγε τὴν θυγατέρα τῆς ἐπὶ τοῦ τοίχου· αἴφνης εἶδε τὸν λίθον τὸν φράττοντα τὸ παράθυρον σαλευόμενον καὶ ἤκουσε τὸν Τριστάν παροτρύνοντα τοὺς ἐργάτας. Τότε συνελθοῦσα διὰ μίαν ἐκ τῆς ληθαργώδους ἀκινήσεως ἐν ἣ διατέλει ἀπὸ τινῶν στιγμῶν, ἤρξατο κρυγάζουσα, ἡ δὲ φωνὴ τῆς διέσχιζε τὸ οὐρ ὡς ἤχος πρίονος, ὅτε δὲ ἐτραυλίξεν ὡσανεὶ αἱ ἀραι ἄπασαι συνωθούοντο ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς διὰ νὰ ἐκτραγῶσιν ὅλας διὰ μίαν: « ὦ! εἴ! εἴ! Φρίκη! λησταί! θηρία ἀνήμερα! Θέλετε νὰ μοῦ ἀρπάσητε τὴν κόρην μου; Σὺς λέγω, εἶναι ἡ κόρην μου αὐτή! Ἄ τοὺς ἀτίμους! Ἄ τοὺς δημίους! τοὺς κκαούργους! τοὺς φονεῖς! βοήθεια! φωτιά! — Καλὴ θὰ μοῦ πάρουν αὐτοὶ τὸ παιδί μου! καὶ ποῦ εἶναι λοιπὸν αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ δίκαιος; — Τότε ἀποτεινομένη πρὸς τὸν Τριστάν, μὲ στόμα ἀφρίζον, μὲ ὄμμα ἀτάνες καὶ ἄγριον, τετραποδηεὶ ὡς πάνθηρ, τὰς τρίχας ὀρθωμένας. . . »

Ἄς μὴ προχωρήσωμεν περαιτέρω. Ὁ Ὀβιδίος ἐν παρακλήσει σκηνῆς θὰ μετεχειρίζετο τὴν μεταμόρφωσιν πρὸ πολλοῦ, διότι ἡ ἀγρία αὕτη λύσσα τοῦ πάνθηρος τοῦ ὁποῖου τὰ νεογνά ἀρπάζει ὁ θηρευτὴς δὲν ἔχει τί κοινὸν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην λύπην· δὲν βλέπω πλέον γυναῖκα ἢ μητέρα, ἀλλὰ μαινομένην παράφρονα, θηρίον ἀνήμερον. Ἡ ὀργὴ μετετρέπη εἰς μανίαν, ἡ φυσικὴ ὀρμὴ διεδέχθη τὸ αἶσθημα, ἡ ψυχὴ κατενικήθη ὑπὸ τοῦ σώματος. Ἄς ἀποστρέψωμεν λοιπὸν ἐκεῖθεν τοὺς ὀφθαλμούς μας ἐπὶ ἀναλαμβάνοντας τὸν ὠραῖον ἐκεῖνον τοῦ Τερεντίου στίχον.

ἄνθρωπος, εἰμὶ, καὶ εἰς μὲν τὰ ἀνθρώπινα συγκινοῦμαι
 Homo sum: humani nihil a me alienum puto.

Θ. Ν. Φ.

Η ΞΑΝΘΗ ΓΙΝΕΒΡΑ. (1)

Εκ του θαυμασμού δὲ ἐνέπνευσεν ἐκτός του θεά-
τρου πολλάκις ἐπασχέ' συνεχῶς δὲ ἐσχέπετο
μετὰ λύπης τί ἄρα ἤθελε συμπεράνει ὁ Ἀνιδόλος
βλέπων τὴν Ἑρμινίαν (οὕτως ὠνομάζετο τότε) σύ-
ρουσαν κατόπιν τῆς ὄλης τῆς Ἑνετικῆς νεολογίας.

Ὁ πλῆθος ἐνθουσιασμένος ἐκ τῶν θαυμαστῶν
τῆς ἡτο ὁ κόμησ τοῦ Σπυλάτρου, ὅστις εἶχε κα-
ταστῆ περίφημος εἰς Ἑνετίαν διὰ τὴν σφοδρότητα
τοῦ ἱπποτικοῦ ἔρωτός του. Τὴν ἠνώχλει ὄθεν ἀ-
δικλείπτως διὰ τῶν ἀνθοδεσμῶν καὶ τῶν κώμων
του, καὶ καθ' ἑκάστην τῆ προτέφρα τὴν χεῖρα
καὶ τὴν καρδίαν του. Κοινῶς ἐλέγετο ὅτι ἐφέρετο
οὕτως πρὸς τὴν Ἑρμινίαν διὰ τὴν προσελκύση ἐκ
ζηλοτυπίας πρὸς ἑαυτὸν τὴν μαρκησίαν τῆς Κε-
δένης, μεθ' ἧς πρὸ ἔτων ἦτο ἐρωτευμένος. Καὶ ὄν-
τως ἡ μαρκησία κεντηθεῖσα ἐκ τῶν πρὸς τὴν Ἑρμι-
νίαν διαθέσεων τοῦ κόμητος, εἰδείχθη εὐμενὴς πρὸς
αὐτὸν καὶ ἐπέτρεψε νὰ ἀναγγείλωσι τὸν προσεχῆ
μετ' αὐτοῦ γάμον τῆς. Τὸ γεγονός δὲ ὁμοιω-
γήθη ἐβλαψε θανασιμῶς τὴν Γινέβραν, διότι ἅμα
παρουσιάσθη τὴν ἐπαύριον εἰς τὴν σκηνὴν ψυθι-
ρισμοῦ καὶ λόγοι ἀπρεπεῖς ἠκούσθησαν κατ' αὐ-
τῆς ἐκ τῶν θεωρησῶν. Ἐνόησε τότε ὅτι ἡ τιμὴ
τῆς προσεβλήθη χωρὶς νὰ δώσῃ τὴν ἐλαχίστην
πρὸς τοῦτο ἀφορμὴν, ὄθεν ἀπεφάσισεν ἀμέσως νὰ
μεταβῆ εἰς Νεάπολιν, ἔνθα ἡ αὐτὴ ἐπιτυχία τὴν

συνάδενσε κατ' ἀρχάς, ἐπειτα ὁμοίως ἐξέπεσε. Καὶ
ἄλλοι μὲν ἔλεγον ὅτι δὲν εἶχε φωνὴν, ἄλλοι τὴν
παρέβαλλον πρὸς τὰς λαζαρόνας, αἵτινες ἐτρα-
γῶδου τὴν νόκτα εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ ἄλλοι τέ-
λοιοι ἐπισημότεροι ὑπέσχοντο νὰ τὴν συνδράμω-
σιν ὅπως ἐπιτύχῃ θέσιν δευτέρας ἀοιδου εἰς τὸ
τῆς Βιέννης θέατρον.

Αἰφνης εἰδησις κεραυνοβόλος δι' ὅλους τοὺς ἐχ-
θρούς τῆς Γινέβρας διεδόθη, ὅτι ἡ Ἑρμινία συνεφώ-
νησε νὰ μεταβῆ εἰς Βιέννην. Ἐκαστος τότε ἐσπευ-
σε νὰ ἀνακαλέσῃ ὅ,τι πρότερον εἶπε καὶ νὰ τὴν
συγχαρῆ. Ἀνεχώρησαν δὲ ἀμέσως αἱ δύο φίλαι
διὰ Βιέννην διελθούσαι διὰ Ρώμης, ὅπου ἡ Γινέβρα
ἐτραγῶδησεν ἐπιτυχῶς εἰς μουσικὴν τινα συμφω-
νίαν, δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πρέσβους τῆς Ἀγγλίας,
καὶ ἐφθασεν αἰσίως.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου ἐδέχθη τὴν Ἑρμι-
νίαν ὡς ἂν ἦτο ἡ Αἰνὸν ἢ ἡ Πάστκ' δωμάτια ἔ-
δια ἦσαν προητοιμασμένα δι' αὐτὴν, καὶ τὰ καλ-
λίτερα δραματικὰ πρόσωπα τῆ ἐδόθησαν. Εἰς τὴν
πρώτην ἐμφάνισίν τῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν ὑπεδέ-
χθησαν μετ' ἐπισημοῦ χειροκροτήσεως ἐτραγῶδη-
σε δὲ τόσον καλῶς καὶ μετ' ἐπισημῆς ἐπιδεξιότητος,
ὥστε ἐπέσυρε τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν θεατῶν.

Τὴν ἐπιούσαν, πράγμα ἀπροσδόκητον, ὁ πρίγκιψ
Φριδερίκος ἦλθε νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ καὶ νὰ
λάβῃ παρ' αὐτῆς, ὡς ἠλπίζε, τὴν ἀμοιβὴν τῶν
ἐκδουλεύσεων του, διότι ὡς ἀνεφάρμεν οὗτος εἶχε
προετοιμάσει τὴν λαμπρὰν δεξίωσιν, ἧς ἔτυχεν ἡ
Γινέβρα.

VII.

Ἡ Γινέβρα καθημένη πλησίον τῆς Νίνας εἰς τὸ
μεγαλοπρεπὲς δωμάτιον, τὸ ὅποιον ἡ διευθυντὴς
τοῦ θεάτρου τῆ εἶχε παραχωρήσει, ὠμίλει περὶ
τῆς καταστάσεως καὶ τῆς δόξης τῆς.

— Ὅ, φημισθῆ τὸ ὄνομά μου εἰς ὄλον τὸν
κόσμον, ἔλεγε, καὶ οἱ μὲν Παρίσιοι θὰ με κολα-
κεύωσι, τὸ δὲ Λονδίνον θὰ με ἀνταμείψῃ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσῆλθεν ὁ πρίγκιψ μετ' ἡ-
θος ἀλαζονικόν, καὶ ὠμίλησεν εἰς τὴν Ἑρμινίαν
οὕτως, ὥστε διαμῆς ὑπέπεσεν αὐτῇ εἰς τὴν μεγα-
λητέραν τῶν ταπεινώσεων. Ἀκούσας ἐν Βενετίᾳ
τὴν διήγησιν τῶν συμβεβηκότων τοῦ κόμητος
Σπυλάτρου, ἀνεχώρησε πάρχυτα διὰ Βιέννην, ὅ-
που διὰ τῶν προσπαθειῶν του παρεσκευάσθη ἡ
λαμπρὰ ἐπιτυχία τῆς Ἑρμινίας ἐν τῇ πρώτῃ, ὡς
εἶδαμεν, παραστάσει ἠλπίζον ἐπιμένους ὅτι ἦθελεν
ἔχει ἐκ μέρους τῆς ἀοιδου πλήρη εὐγνωμοσύνην.

Ἡ Γινέβρα ἐν τοῖτοις δὲν ἠδύνατο νὰ αἰσθάνηται
εἰμὴ μῖσος ἄσπονδον καὶ ὀργὴν κατ' αὐτοῦ, ὡς
αἰτίου τῆς ἀνεχώρησός τῆς ἐκ τῆς πατριῆς τῆς
οἰκίας καὶ τοῦ ἀλήτου καὶ ταπεινωτικοῦ βίου δὲ
διῆγεν. Ἡ ταρχὴ τῆς λοιπὸν ἦτο μεγίστη, ὅταν
ἀνηγγέλην ὅτι κύριός τῆς ἐπεθύμει νὰ τὴν ἴδῃ.

— Ἄ, τὸν ἀποπέμφωσιν, εἶπεν ὁ πρίγκιψ ἐν
ὀργῇ.

— Διόλου, Κύριε, διότι ἡ οἰκία αὐτῆ ἀνήκει
εἰς ἐμὲ καὶ δύναμαι νὰ δεχθῶ ὄντινα θέλω, καὶ
ἀποταθεῖσα πρὸς τὸν ὑπάρχητ' ἄς εἰσέλθῃ, τῷ
εἶπεν.

— Ἡ οἰκία σας;... εἶπαι ἀληθὲς ἐψήφισεν
ὁ πρίγκιψ, δὲν τὸ ἐσκέφθη.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος ἦτον ὁ λόρδος... ὅστις μα-
θὼν τὴν ἐν Βιέννῃ μεταάσασιν τῆς Ἑρμινίας εἰκο-
λούθησεν αὐτὴν. Ἡ ἐσπευσμένη ἀνεχώρησις του
μάλιστα προὐκάλεσε τοὺς σπυλάτους πολλῶν,
διότι ἐφάνη τῶντι παράδοξον πῶς εἰς εὐγε-
νῆς τῆς ἡλικίας του ἄρινα τὴν γυναῖκα καὶ τὰ
τέκνα του εἰς Νίκαιαν, διὰ νὰ τρέχῃ ὑπισθεν εἰκό-
νων καὶ πρωταγιδῶν. Ἄμα ἐλθὼν εἰς Βιέννην
ἐπληροφόρηθη περὶ τῆς προστασίας ἧν ὁ πρίγκιψ
Φριδερίκος παρεῖχε τῇ νέᾳ ἀοιδῷ, καὶ ἐλυπήθη
μεγάλως.

Ἄμα εἰσελθόντος τοῦ Λόρδου ὁ πρίγκιψ ἀνεχώ-
ρησεν, ἡ δὲ Γινέβρα ἀπεσῆθη εἰς τὴν παρκειμένον
δωμάτιον, ὅπου εἰργάζετο συνήθως, καὶ παρεκά-
λεσε καὶ τὸν ξένον νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ. Καὶ κατ'
ἀρχάς μὲν ὁ Λόρδος εἰρέθη εἰς ἀπορίαν πόθεν ν'
ἀρχίσῃ τὴν ὁμιλίαν, ἀλλ' ἅμα ἐπρόφρασε κατὰ τὴν
τὸ ὄνομα τῆς Γενούης, ἡ Γινέβρα τῷ ἀπέτει-
νε μύριας ἐρωτήσεις περὶ τῶν γονέων τῆς, καὶ ἔ-
μαθεν, ἀλλ' οὐχὶ ἐν ἀπάτῃ τῇ σκληρῇ ἀληθείᾳ τὸ
ἀποτέλεσμα, ὅπερ κερήχην ἐπὶ τοῦ πνεύματος
τοῦ πατρός τῆς ἢ ἀποκάλυψις τῶν κατ' αὐτὴν. Ἡ
ἀπαλπισία τῆς τότε μαθούσης ταῦτα συνεκίνησε
τόσον τὸν Λόρδον, ὥστε οὗτος μετὰ μεγίστην θλί-
ψεως τῇ εἶπε,

— Δὲν σὰς συμβουλεύω, Κυρία, νὰ ἐπανέλθῃ-
τε εἰς τὴν οἰκίαν σας τὴν στιγμὴν ταύτην, διότι
αἱ προλήψεις τῶν γονέων σας εἶναι ὑπὲρ τὸ θεόν
ἐβρίζωμεναι καὶ πιθανόν νὰ μὴ σὰς συγχαρῶσι-
ν. Ἐγκαταλείψατε ὁμοίως τὸ στάδιον τοῦτο, ὅ-
περ ἂν καὶ δύναται νὰ φέρῃ δόξαν, θεωρεῖται ὁ-
μοίως ὅχι τόσον ἐντιμὸν παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ. Οὐ-
δεὶς πιστεύσαστε, θὰ σὰς κατηγορήσῃ, ὅταν μάθῃ
ὑπὸ ποίᾳ εὐγενεῖ ἰδέσῃ ἐλκυσόμενα ἀπεφασίσα-
τε νὰ καταβῆτε εἰς τὸ στάδιον τοῦτο, καὶ ὅτι ἐ-

μείνατε ἀμβλύνοιο ἐν τῷ μέσῳ τῆς περικυκλω-
σῆς ἡμᾶς διασφορᾶς. Εἰς Ἑνετίαν σὰς ὠνόμασαν
Αἰνὸν, εἰς Νεάπολιν Ἀγίαν Κισίλιν καὶ τὰ ὄνό-
ματα ταῦτα εἶναι ἐνδείξεις ἀρκούσαι περὶ τῆς κα-
λῆς σας διαγωγῆς. Καὶ ἐν τοῖτοις ὁμολογητέον
ὅτι τὸ ἐπάγγελμά σας εἶναι κινδυνώδες καὶ ἡ κα-
ταγίς ἐπίκειται πάντοτε κατὰ τεχνητρίαν ἄνευ
πειρας καὶ προστασίας.

— Πόσον εἰσθε ἀγαθός, Κύριε! ἀνέκραξεν ἡ
Γινέβρα ἄλλ' ἂν μακρυνθῶ τοῦ σταδίου τοῦτου,
ποῖον ἄλλο νὰ ἀκολουθήσω;

— Νομίζω ὅτι εὐρον ἐν κόρη μου.

Ἡ Νίνα πραιτήσασα τὸ ἐργόχειρόν τῆς ἐπλη-
σίασε διὰ νὰ ἀκούσῃ τί ἐμελλε νὰ τῇ προτείνῃ ὁ
νέος καὶ ἰσχυρὸς προστατῆς τῆς.

— Ὅ,τι θὰ σὰς προτείνω, εἶπεν ὁ Λόρδος, κα-
τὰ πρώτην ὄψιν δὲν θὰ φανῇ λαμπρὸν, ἀλλὰ μάλ-
λον δυσάρεστον σὰς συμβουλεύω νὰ ἔλθητε εἰς
Νίκαιαν ὅπου κατοικεῖ ἡ οἰκογένειά μου καὶ νὰ
γίνητε διδασκάλισσα μουσικῆς. Ὅ, σὰς εὐρω μα-
θητῆς, τὰ δὲ διδασκτῆρα θὰ ἦναι ἱκανὰ καὶ τακτι-
κά ἀντὶ δὲ νὰ ἐξοδεύετε ἐκεῖ ὅ,τι ἐξοδεύετε ἐν-
ταῦθα πρὸς συντήρησίν σας, θὰ σὰς περισσέῃ πᾶν
ὅ,τι λαμβάνετε. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὸ στάδιον
αὐτὸ τὸ εἰρηνικὸν καὶ ἄνευ κινδύνων δὲν θὰ σὰς
προσμειδῆ ἴσως ἡ τύχη, ἀλλὰ ὑπεφέρατε τόσα
μέχρι τοῦδε, ὥστε πιστεύω ὅτι ἡ φιλοδοξία σας
θὰ μὲν ἐπαναπαυμένη. Ἄδετε, τὸ ὁμολογῶ, ὡς
ἄγγελος, ἀλλὰ πατὴρ δὲν θὰ ἐπιτύχετε ἐν τῷ θεά-
τρῳ. Σὰς ὀμιλῶ, κόρη μου, ἐλευθέρως, διότι σὰς
ὑπολήπτομαι, ὡς γνωρίζων τὰ αἴτια ὅ, ὡν ὠρμή-
θητε νὰ ἐγκολπωθῆτε τὸ κινδυνώδες αὐτὸ στά-
διον.

Ἡ εὐδαιμονία ἐζωγραφίζετο εἰς τὸ πρόσωπον
τῆς Νίνας ἀκουσάτης τοῦ λόγου τοῦτου, διότι
εἶδεν ὅτι εἰς τὰς προτεινομένας συμφωνίας δὲν ἐ-
λπισμονεῖτα καὶ αὐτῇ. Ἡ δὲ Γινέβρα γοητευθεῖσα
ἐκ τῆς νέας ταύτης ὑπάρξεως, τῆς ἡσυχου καὶ
συμφώνου μετ' αὐτὴν τῆς, ἐφαίνετο συγκατα-
νεύουσα. Τέλος ἡ Νίνα τῇ εἶπε.

— Φρονῶ ὅτι καλλίτερον στάδιον δὲν ὑπάρχει,
καὶ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς συμβουλάς του
εὐγενεῖ καὶ ἐντίμου κυρίου. Ἀπότου εἰμῆθα ἐν-
ταῦθα δὲν μὰς ἐπερίσσευσεν οὔτε τὰ ἐξοδα τῆς
ταρχῆς μας, ἂν καμμία ἡμῶν ἀπένησεν ἄλλως
δὲ ἀποφεύγομεν καὶ αὐτὸν τὸν ποταπὸν πρίγκι-
πα, ὅστις εἶν' ἡ αἰτία ὄλων τῶν δυστυχιῶν μας.
Ἡ ἀνάμνησις τοῦ προσώπου τοῦτου ἐπεισε τὴν
Γινέβραν νὰ δεχθῆ ἀμέσως τὴν πρότασιν. Ἀπο-

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 95.

ταθείσα λοιπόν πρὸς τὴν Λόρδον, τῷ εἶπε μετὰ γλυκείας φωνῆς. — Μιλόρδε, τίθεμαι ὑπὸ τὴν προστασίαν σας, καὶ ἂν δυνηθῶ ποτε δεῦν ἐγγνωμοσύνης νὰ πληρῶσω τὰς εὐεργεσίας σας, ἔστέ βέβαιοι ὅτι θέλει λογιζομαι εὐτυχῆς.

VII.

Εἰς τὴν ἀποφασθεϊσάν ἄνω ἀναχώρησιν τῆς Γινέβρας ὑπῆρχε καὶ τῆ δυσκολία, μηδὲν ἄλλο φθίσεια ὑπ' ὄψιν. Ἰπερσοῦτο αὐτὴ νὰ μείνῃ εἰς Βιέννην καὶ ὅλην τὴν θεατρικὴν περίοδον τοῦ ἔτους ἐκείνου ὅθεν ὅταν ὁ πρίγκιψ, ἰσχυρὸς ὢν ἐν τῇ πόλει, ἐπληροφόρηθη ὅτι οὐ μόνον τὸ συμφέλαιόν της ἤθελε νὰ διαλύσῃ, ἀλλ' ὅτι ἀνεχώρει καὶ μετὰ τοῦ Λόρδου **, ἂν ἐθεόρει ἀντίζηλόν του, μετῆλθεν ὅλα τὰ μέσα του ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν διάλυσιν.

Ἡναγκάσθη λοιπόν ἡ Γινέβρα νὰ ἐμφανισθῇ καὶ αὐτὴ εἰς τὸ κοινὸν καὶ πολλάκις, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκυριεύθη ὑπὸ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἀποφάσεώς της, ἐτραγῶδει καὶ κῆκῶς καὶ ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ, ὥστε αἱ μομφαὶ καὶ οἱ ψιθυρισμοὶ κατέστησαν ἀνυπόφοροι. Τούτου ἕνεκεν ὁ διευθυντὴς ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τὴν διάλυσιν τῆς συμφωνίας. Πρῶτον δὲ τινα ὁ πρίγκιψ Φριδερίκος ἔμαθεν ὅτι ἡ Γινέβρα μετὰ τῆς Νίνας ἀνεχώρησαν διὰ Νίκαιαν, καὶ ὅτι ὁ ἀντίπαλός του Λόρδος τὰς ἠκολούθησεν ἀμέσως.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς εἰς Νίκαιαν ἀφίξεώς της, ἡ Γινέβρα βλέπουσα ἐκτενομένη τὴν Μεσόγειον ἐνώπιόν της, τῇ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐπιβῇ πλοίου τινος καὶ νὰ τρέξῃ πρὸς ἀντάμωσιν τῶν γονέων της, παρ' ὧν νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, ἀλλὰ σκεφθεῖσα ὠριμώτερον ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ εἰς Νίκαιαν μέχρι τῆς παραλεύσεως τῶν συμφωνηθέντων δύο ἑτῶν, διότι ἡ καρδία της τῇ ἔλεγεν ὅτι ὁ Ἀνιόλος ἔζη, καὶ ὅτι ἔμμελε νὰ ἐνωθῇ μίαν ἡμέραν μετ' αὐτοῦ.

Ὁ Λόρδος ἐν τούτοις ἐξεπλήρωσε τὴν πρὸς τὴν Γινέβραν δοθείσαν ὑπόσχεσίν του, διότι αἱ πρῶται μαθήτριά της ἦσαν αἱ δύο θυγατέρες του, κατόπιν δὲ καὶ ἄλλαι προσταθεῖσαι τῇ συνεργείᾳ αὐτοῦ. Μαθὼν δὲ ὁ γενναῖος αὐτοῦ προστατῆς τῆς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀνιόλου, ἐνεθάρρυνε τὴν Γινέβραν νὰ μείνῃ ὅσον περισσότερο καιρὸν ἡδύνατο παρ' αὐτῷ.

Εἶδομεν ὅτι Ἀνιόλος εἶχεν ἐπανέλθει καὶ ὅτι μετὰ τριῶν ἑτῶν μόχθους ὅπως ἀποκτήσῃ περιου-

σίαν, ἐπανέκαμψε μηδὲν ἄλλο ἐπιτυχῶν, Ἀημοσύνησας τὴν κοινωνικὴν τάξιν του ἐταξίδευσεν δίκην τυχοδιώκτου εἰς τὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὸν Περσικὸν ἀόλπον, εἰς τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν, καὶ διέπλευσε τὸν Εἰσηρικὸν ὠκεανὸν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Περσὺ. Εἰς δὲ τὰ πολύμοχθα ταῦτα ταξίδια ἀπῆντησε πλείστους ὄσους κινδύνους, οὓς τὸ θάμβρος καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐξαδέλφης του ἀπέκρουσαν ὀδύδωλος ὅμως ὁ δυστυχὴς ἡδύνατο νὰ ὑποπτεῖσθαι ὅτι ἐκεῖνη ἤθελεν ἐγκαταλείπει τὴν οἰκογενεῖάν της ὅπως ἐπιδιώξῃ τύχην διὰ τοῦ θεάτρου. Μᾶλλον ἐπίστευεν ὅτι ἤθελε τὴν εὐρὴ ὑπανδρευμένην ἢ ἀποθανεῖσαν, ὅθεν καὶ προτίθετο νὰ τὴν συγχωρήσῃ ἢ νὰ κλαύσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου της, οὐχὶ δὲ καὶ αἰοδόν.

Ἐξετάζων τις τὸν Ἀνιόλον ἐνδεδυμένον ὡς τὸν περιεγράψαμεν, ἤθελεν ὑπολάβει ὅτι κατεῖχετο ὑπὸ μεγάλης πενίας, καὶ ὅμως ἐκέκτητο πολλὰς ἐκατοστάς ταλλήρων, ἀποκτηθέντων μετὰ πολλοῦ κόπου ὁ σκοπὸς του ἐμφανίζομένου τοιοῦτοτρόπως ἦτο νὰ καταπλήξῃ τὴν Ξανθὴν.

Ἰπὸ τοιούτων κατεῖχετο σκέψεων ὅταν ἔφθασεν εἰς Γένουαν. Ὅταν δὲ ἔμαθε τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἐξαδέλφης του, τὸ στήθος του ἤρρισε νὰ πάλῃ σφοδρῶς, τὸ αἷμα ἀνέβη εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ δάκρυα ἀφθόνα ἐρρέυσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του. Πρὸς στιγμὴν ἠθέλησε νὰ συγχωρήσῃ ἐκεῖνην ἥτις τῷ ἐπροζένησε τόσας ἐλπίδας καὶ τόσας θλίψεις καὶ νὰ φύγῃ διὰ πάντος ὅπως τὴν λησμονήσῃ, ἀλλ' ἡ εἰκὼν ἐκείνης, ἢ ἡγάπα περιπαθῶς, ἐμειδία πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ἤναπτε τὴν ζηλοτυπίαν του. Τοιαύτη ἦτο ἡ ἠθικὴ κατὰστασις τοῦ Ἀνιόλου, ὅταν ἀγνωστός τις διελλθὼν πλησίον του ἐπέδωκε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, ταύτας μόνον τὰς λέξεις περιέχουσαν.

« Ἡ Γινέβρα εἶναι εἰς Νίκαιαν » Πρὶν ἢ προφθάσῃ ν' ἀναγνώσῃ ταῦτα ὁ ἀγνωστός ἐγένετο ἀφαντος.

Πάραυτα ἀνεχώρησε διὰ Νίκαιαν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν μέτριον ἠθασυρὸν του, καὶ ἐγχειρίδιον τὸ ὅποιον εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπὸ χεῖρας δολοφόνου εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Ρίου Ἰαννεῖρου.

IX.

Ὅσα ὀδηγῆσάμεν ἤδη τὸν ἀναγνώστην εἰς οἶκόν τινα κείμενον ἐν τῷ μέσῳ μικρᾶς κοιλάδος ἐν Νικαίᾳ. Ἡ Γινέβρα μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας λειτουργίας ἐπανήρχετο μετὰ τῆς Νίνας εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς κατοικία της,

κατὰ νοῦν ἔχουσα τὸν Ἀνιόλον, καὶ πεπεισμένη ὅτι ὁ καιρὸς τῶν δοκιμασιῶν της μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ λήξῃ.

Ὁ Λόρδος, ὅστις τὴν ἡγάπα ὡς θυγατέρα του, εἶχε στείλει ὑπῆρξεν εἰς Γένουαν διὰ νὰ μάθῃ ὅσον τάχιστα ἂν ἐπανέκαμψεν ὁ Ἀνιόλος καὶ νὰ ἐπιδώσῃ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, ἣν εἶδομεν ὅτι ἔλαβεν οὕτως.

Τὴν ἡμέραν ταύτην πληροπορηθεὶς ὁ Λόρδος περὶ τῆς προσεχοῦς ἀφίξεώς του ἐπέβη μετὰ τῶν δύο θυγατέρων του εἰς τὴν ἀμαξίαν του καὶ ἐσπεύσει νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν εἰς τὴν Γινέβραν. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο πλήρως ἀρωμάτων τὰ δὲ πτηνὰ προσέθετον μετὰ τὰ κελαδῆματά των χάριν εἰς τὴν ἐμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ θεατοῦ μαγευτικωτάτην εἰκόνα. Αἱ δύο θυγατέρες τοῦ Λόρδου κατέβησαν τοῦ ὀχήματος καὶ ἐβάδιζον ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν μεγάλων δένδρων διὰ νὰ θαυμάσωσιν ἀνετώτερον τὴν ὠραιότητα τῆς φύσεως, ὅτε αἶφνης φωνὴ σπαρακτικὴ διασχίσασα τὸν μυροβόλον ἀέρα τὰς ἐξήγαγε τῆς ἐκστάσεώς των. Ὁ Λόρδος ἐσπεύσε πρὸς τὸν οἰκίσκον, ὅπου εἶρε τὴν ἀτυχῆ Γινέβραν κειμένην ἐκτάδην ἀναίσθητον πλησίον δ' αὐτῆς ἀνὴρ ἐκ τῶν θλίψεων καταβεβλημένος ἔστατο, ἐνῶ ἡ Νίνα ὀλίγον παρέκει ἰθρῆναι ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τῆς φίλης της, εἰς τοὺς πόδας τῆς ὁποίας ἐκείτο ἐγχειρίδιον. Οὐδὲν σημεῖον ἐν τούτοις αἵματος ἐφαίνετο.

Φθάσας ὁ Ἀνιόλος εἰς Νίκαιαν εὗρεν εὐκόλως τὴν οἰκίαν τῆς Γινέβρας καὶ ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον αὐτῆς μετὰ χαρκατῆρας ποσοῦτον ἠλλοιωμένους ἐκ τῆς ὀργῆς, ὥστε ἡ Ξανθὴ ἐδυσκολεύθη νὰ τὸν ἀναγνώρισῃ. Τοῦτο πῆξῃσεν τὴν μανίαν τοῦ Ἀνιόλου. Ὅτε δὲ ἀνεγνώρισεν ἐν τῇ καταβεβλημένῃ φυσιογνωμίᾳ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ μνηστῆρός της, ὤρμησε πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῇ ἀλλ' ἐκεῖνος μετὰ στυγερὰν τὴν ἐδέχθη ψυχρότητα καὶ τοιούτους τῇ εἶπε λόγους, ὥστε ἡ δυστυχὴς ἔπεσεν ἀναίσθητος. Ἐνοήσας τότε ὁ Ἀνιόλος τὸ σφάλμα που ἔμεινεν ἀκίνητος ὡς ἀπολιθωμένο, μετὰ ἀπελπισίαν ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ χωρὶς νὰ δύναιτο νὰ κινηθῇ ἐκ τῆς θέσεώς του.

Ἡ Νίνα, καὶ αἱ θυγατέρες τοῦ Λόρδου ἐσπεύσαν πάραυτα νὰ περιποιηθῶσι τὴν διδασκάλισάν των, ἐνῶ ὁ πατὴρ των στράφηκε πρὸς τὸν ἔνοχον, τί ἔκαμες; τῷ εἶπε.

— Νομίζω ὅτι τὴν ἐφόνευσαν, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἀλλὰ μοὶ εἶπον ὅτι μετ' ἡπάτα.

Ἡ Γινέβρα χάρις εἰς τὰς περιποιήσεις τῶν φί-

λων τῆς συνῆλθε μετ' ὀλίγον, ἀλλὰ πολὺ τὴν εἶχε καταβάλει ὁ τρομερὸς κλονισμὸς ὃν ἤπέστη. Μετὰ καρδίαν πάλλουσαν ἐδιηγήθη εἰς τὸν μνηστῆρά της τὰ πάντα, ὅστις ἐπέισθη ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του ἡμάρτησε μὲν πρὸς τοὺς γονεῖς της οὐδὲν ὅμως πρὸς αὐτόν.

— Ἄς σπεύσωμεν λοιπόν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν συγγνώμην παρ' ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐξυπνίσασαμεν, εἶπεν ὁ Ἀνιόλος, ἀναλαμβάναν μέρος τοῦ σφάλματος τῆς φίλης σου.

Ὁ Λόρδος τοὺς συνάδευσε, καὶ ἀποῦ διήλθον τὰς ἄλπεις ἐφθασαν εἰς Γένουαν. Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μαρκησίου, ὁ Ἀνδρέας δὲν ἡδύνατο νὰ πιστεύσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ὅταν ὅμως ἐπὶ τέλους ἐπέισθη, ἤρξατο κλαίων, ὁμιλῶν, τραγῶδων συγχρόνως.

— Πήγαίνε νὰ ἀναγγεῖλῃς εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μετέρα μου ὅτι εἰμαι ἐδῶ.

— Ὁ Κ. μαρκησίους πιάζει τὸ σφαριστηρίον ἐδῶ πλησίον, ἀπῆντησεν ὁ Ἀνδρέας.

— Ἰπαγε λοιπόν νὰ τὸν εἰδοποιήσῃς.

Ἡ συνέντευξις τῶν δύο γυναικῶν ὑπῆρξε περιπαθεστάτη ἡ Γινέβρα ἐπέτυχε συγγνώμην διὰ τὴν φυγὴν της, ἡ δὲ μαρκησίου ἐσφιγξεν ἐπὶ τοῦ στήθους της τὴν κόρην της, καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ γάμου της μετὰ τοῦ Ἀνιόλου ἀπερασίσθη.

Ὅταν ὁ μαρκησίους ἐπέστρεψεν ἐχαίρετῆσεν ὑποκλιθῶς τὸν Λόρδον μετ' οὐ ὀμίλησε περὶ διαφορῶν πραγμάτων, αἶφνης ἠκούσθησαν ἤχοι τοῦ κλειδοκουμβάλου, τὸ ὅποιον ἀπὸ τῆς ἀνωχωρήσεως τῆς Γινέβρας εἶχε μείνῃ κλεισιμένον. Ἐκπληγθεὶς ὁ μαρκησίους ἐφώνησε τὴν συνῆθει αὐτῇ φράσιν.

— Ἀφήσατε τὴν πρωταεῖδὸν νὰ τραγουδήσῃ.

Τοῦς ἤχοι τοῦ ὄργανου συνάδευσε φωνὴ ἀρμονικωτάτη. Ὁ μαρκησίους ἤκουσε μετὰ μεγίστης συγκινήσεως, τέλος ἐγερθεὶς ἀνεφώνησε,

— Γινέβρα! Γινέβρα! ἀξιολάτρευτος κόρη μου, ἐλθὲ εἰς τὰς ἀγκαλὰς μας καὶ μὴ μᾶς ἐγκαταλίπῃς πλέον!

Μετὰ τινὰς στιγμὰς ὁ γέρον ἐν μέσῳ χερῶν ἀφάτου παρέσχε συγγνώμην εἰς τὴν θυγατέρα του, καὶ πατὴρ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔμεινον ἐνηγκαλισμένοι.

Ὁ γάμος μετὰ τοῦ Ἀνιόλου ἐγένετο καὶ ὁ Λόρδος ὅπως συμπληρώσῃ τὴν εὐτυχίαν τῆς νέας οἰκογενείας ἐδώρησεν εἰς τοὺς νεονύμφους πλούσια δῶρα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εὐτυχία διεδέχθη τὴν δυστυχίαν ἐν τῷ μεγάρῳ Γραβίνα, καὶ οὐδεὶς ἐγένετο λόγος ἔκτοτε περὶ τῆς παραφο-

σύνης του μαρινηίου καὶ τῆς φυγῆς τῆς Ἐκνήθης Γινέβρας.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Αντίτροος, τραγωδία εἰς πράξεις πέντε, παραφρασθεῖσα ἐλευθέρως ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τοῦ Paul Heyse, καί, Ἐκ τῶν ἐνότων, λυρική ποιήσεις βραβευθεῖσαι ἐν τῷ συναγωνισμῷ τοῦ 1866 ὑπὸ Ἀγγέλου Σ. Βλάχου. Ἀθήνησι, 1866.

Ἐγχειρίδιον συστηματικῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ Παύλου Ἰωάννου, ἱατροῦ καὶ παρασκευαστοῦ τῆς ἀνατομίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ (βραβευθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἰατρικῆς ἐταιρίας ἐν τῷ Συμβουλευτικῷ διαγωνισματικῷ) — Βιβλίον δευτέρον — Μυολογία. ἐν Ἀθήναις 1866.

Λόγος ἐναρκτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς Συμβολικῆς, ἐκφωνηθεὶς τὴν 4 Νοεμβρίου 1866 ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ Ἀναστασίου Διομήδους Κυριακοῦ, Δ. Φ. καὶ ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν Ἀθήναις 1866.

Τὸ ἱερὸν λοιμοκαθαρτήριον, ἦτοι ὁ κόσμος ἐν ᾧ ἐτέθησαν οἱ πρωτόπλαστοι ἄνθρωποι πρὸς καθαρισμόν αὐτῶν ἐκ τῆς ἐν τῷ Παραδείσῳ γενομένης ὑπ' αὐτῶν ἁμαρτίας, ἧς τὸ δηλητήριον μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἀπογόνους των, περιέχον τὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος κατάστασιν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τῶν ἱερῶν καταγωγῶν, καὶ τῆς λοιπῆς χριστιανικῆς Κοινωνίας, συγκριτικῶς πρὸς τὰς παρελθούσας ἑκατονταετηρίδας, καὶ περὶ τοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ χριστιανοῦ. Συντεθὲν παρὰ Χριστοφόρου Μοναχοῦ ἀγιορείτου Λαυριώτου, τοῦ καὶ ἱατροῦ (πρὸς διάκρισιν), ὀρμωμένου ἐκ τῆς Τριπόλεως τῆς Πελοποννήσου. Ἀθήνησι 1866. (4)

Ἡ ἐν Ἑλλάδι πολυκέφαλος πολιτικὴ Λερναία Ἰδρα κατλ. ὑπὸ Παναγιώτου Καλεβρᾶ. Ἐν Ἀθήναις 1866.

Ἐκθέσεις τῆς κατὰ τὸ 1859—1866 γενικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Σταυροδρομίῳ Σχολείων τῆς Παναγίας, ἀναγνωσθεῖσαι κατὰ τὰς γενικὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς.

(1) Τὸ περιεργότατον τοῦτο βιβλίον τιμώμενον δραχμ. 3,50 καὶ συγκροτούμενον ἐκ 19 τυπογ. φύλλων εἰς δὲν εὐρίσκεται καὶ παρὰ τῷ γραφεῖω τῆς Χρυσάλλιδος.

νικῆς ἐξετάσεις τῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου Γαβριήλ Σοφοκλέους. κατλ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1860—1866.

Πρακτικὰ τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἐταιρίας τοῦ 1865 κ. τ. λ. Ἀθήνησι 1866.

Ὁ ἱερὸς λόγος (1821) δράμ. εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Τιμολέοντος Δ. Ἀμπελᾶ. (Πωλεῖται ὑπὲρ τῶν προσφύγων Κρητῶν). Ἐν Ἐρμουπόλει, τύποις τῆς « Πατρίδος » 1866.

Ὁ Ἔρχθος ποιητῆς καὶ ἡ ἄλωσις τῆς Τροίας. Κωμωδία εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Γ. Χ. Πικραγιαννοπούλου, ἐν Ἐρμουπόλει, τύποις Μ. Π. Περιδίου, 1866.

Ἀγανίππη, σύγγραμμα περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ἀπὸ τοῦ μηνός, ἕτος πρῶτον, φυλλάδιον πρῶτον. Ἐν Ζακύνθῳ, τυπογραφεῖον ὁ Περνασσός Σεργίου Χ. Ραφτάνη, 1866.

ΜΩΣΑΪΚΟΝ.

Ὁ ἄθεος ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ, τοῦ πλάστου αὐτοῦ, ὁμοιάζει πρὸς τὴν σκιάν, ἀπὸ τῆς ὁποίας μένει ἀόρατον τὸ φῶς ἐξ οὗ αὕτη προκύπτει.

Ἡ μετριοφροσύνη εἶναι ἀναγκαία τοῖς πᾶσι, διότι δι' αὐτῆς ὑποκρύπτομεν τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν καὶ ταυτοχρόνως προφυλάττομεν τὰ ὅσα προτερήματα ἔχομεν ἀπὸ τῶν βελῶν τοῦ φθόνου — καθὼς ὁ κοιτωνίτης ὅτε μὲν καλύπτει τὰ πεπρακτωμένα ἐνδύματα, ὅτε δὲ προφυλάσσει τὰ κενουρή.

Τὸ ἀτομικὸν συμφέρον εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ὑποβόλευς τῆς συνειδήσεώς μας.

Μόνοι αἱ ἐντιμοὶ πράξεις, εἶναι ὠφέλιμοι.

Ἡ καθαρὰ συνείδησις εἶναι εἰς τὸν ἐνάρετον ἄνθρωπον προσφιλεστέρη οἰουδὴποτε ἄλλου ἐγκωμίου.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπερέχει τῶν ἄλλων ζώων καὶ ἐν ἄλλοις καὶ καθ' ὅτι αὐτὸς μόνος ἀναζητεῖ μετὰ πόθου τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας.

Δεινὸς βήτωρ εἶναι ὁ δυνάμενος ταυτοχρόνως νὰ διδάξῃ, νὰ θέλῃ καὶ νὰ συγκινήσῃ τοὺς ἀκροαζομένους αὐτόν.

Ἀποκτῶν φίλον ἀποκτᾷ ἄλλον σεαυτόν.

Εὐεργετῶμεν τοὺς ἄλλους ὅχι προσδοκῶντες ἀμοιβήν, ἀλλ' ἐκπληροῦντες ἕνα τῆς ψυχῆς μας πόθον.

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλάδ. 95.

ΤΟ ΔΙΑΒΟΛΟΧΩΡΙΟΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Τ' ΠΟ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΣΥΗ (1)

Ἐχετε δίκαιον, Κ. Βαρῶνε, εἶπεν ὁ Κ. Σεμερῶ διακόπτων τὸν διοικητὴν, καὶ κλείων τὰ παράθυρα· αὐτὸ ἀπικτεῖ ἡ φρόνησις, διότι δυνατόν νὰ μᾶς ἀκούσωσιν ἔξωθεν.

Ἄλλὰ, κύριε, ἂν μείνωμεν ἄνευ ἀέρος, θ' ἀποθάνωμεν ἀπὸ ἀσφυξίας... ὦ! τί θερμάτης!

Ὅ,τι θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἶπω δὲν θὰ διαρκῆσῃ πολὺ· ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἐνὸς μυστικοῦ τοῦ κράτους, μεγίστης σπουδαιότητος, καὶ ἡ ἐλαγίστη ἔλλειψις ἐχθροῦσι δύναται νὰ κινδυνεύσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς, ἣν ἐπετρέπαν κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως. Θὰ μοὶ κάμῃτε λοιπὸν τὴν χάριν νὰ κλεισθῆτε μετ' ἐμοῦ μέχρι τέλους τῆς συνδιαλέξεώς μας.

Ἄν τοιαύτη εἶνε ἡ διαταγὴ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὀφείλω νὰ ὑπακούσω, εἶπεν ὁ Κ. Ρουπινὲλ μὲ μικρὸν στεναγμὸν καὶ σπογγίζων τὸ μέτωπόν του... Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν εἶμαι ἕτοιμος πάντοτε.

Εὐαρεστηθῆτε ἐν πρώτοις νὰ ρίψῃτε τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς διαταγῆς τοῦ βασιλέως, εἶπεν ὁ Κ. Σεμερῶ, καὶ λαθῶν χαρτίον τὸ ὅποιον ἔφερεν εἰς πυξίδα τινα μετ' ἰδιαζούσης προσοχῆς, τὸ ἐπέδωκεν εἰς τὸν διοικητὴν.

ΙΕ'.

Ὁ ἐκ Γαλλίας ἀπεσταλμένος.

Ἐνῷ ὁ διοικητὴς ἀνεγίνωσκε τὴν διαταγὴν, ὁ Κ. Σεμερῶ παρετήρει μὲ ἦθος εὐαρεσκείας ἀντικείμενόν τι κεκλεισμένον ἐν τῇ πυξίδι, λέγων καθ' ἑαυτόν. « Ἄν μοῦ παρουσιασθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ τὸ μεταχειρισθῶ, θὰ ἦναι ἄριστον. Ἡ ἰδέα μου εἶνε λαμπρά.

Ἡ διαταγὴ εἶνε ἐν πάσῃ τάξει, κύριε, καὶ εἰμι ἕτοιμος νὰ ἐκτελέσω ὅσας διαταγὰς μοὶ δώσῃτε, εἶπεν ὁ διοικητὴς παρατηρῶν τὸν Κ. Σεμερῶ μετὰ βαθείας ἐκπλήξεως· καὶ εἶτα προσέθηκεν,

Εἶνε τόση ζέστη, κύριε, ὥστε θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃτε νὰ ἐκβάλω τὴν φενάκην μου, μὲ ὅλον τὸ θάρρος.

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλάδ. 95.

Πράξατε ὅ,τι ἀγαπᾶτε, πράξατε ὅτι ἀγαπᾶτε, κύριε Βαρῶνε, σᾶς παρακαλῶ.

Ὁ διοικητὴς ἔρριψε τὴν φενάκην του ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐφάνη ἀνετώτερον ἀναπνέων.

Ἢδη, κύριε Βαρῶνε, ἀποκρίθητε εἰς πολλὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὑποβάλω.

Καὶ ὁ Κ. Σεμερῶ ἔλαθεν ἐκ τῆς πυξίδος σημειώσιν τινα, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν βεβαίως καταγεγραμμένα τὰ ζητήματα, ἅτινα ὄφειλε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸν διοικητὴν.

Οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐφημερίδας τῆς Μακρούβας, ἐν τῷ μέσῳ δασῶν καὶ βράχων, ὑπάρχει εἰδὸς τι φρουρίου τὸ ὅποιον ὀνομάζεται Διαβολοχώριον;

Ναί, κύριε, καὶ μάλιστα ἡ οἰκία αὕτη δὲν χαίρει κληρὸν ὑπόληψιν. Ὁ προκάτοχός μου Κ. ἱππότης Κρουσὸλ ἔκαμεν ἐκεῖ μίαν ἐπίσκεψιν διὰ νὰ βεβαιωθῇ κατὰ πόσον αἱ φῆμαι περὶ τοῦ Διαβολοχωρίου ἦσαν ἀληθεῖς, ἀλλ' εἰς μάτην ἠρέυνησα τὰ ἐγγράφα του περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διὰ νὰ φωτισθῶ.

Ὁ Κ. Σεμερῶ ἐξηκολούθησεν.

Ἡ οἰκία αὕτη, κατοικεῖται ἀπὸ μίαν γυναῖκα χήραν, κύριε Βαρῶνε;

Τόσον χήραν, ὥστε τὴν ὠνόμασαν ἐνταῦθα Λάμιχν, ἕνεκα τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς ἐγένοντο ἀλληλοδιαδόχως ἄφαντοι τρεῖς σύζυγοι, τοὺς ὁποίους εἶχεν... Ἀλλὰ θὰ τολμήσω νὰ σᾶς κάμω τὴν παρατήρησιν ὅτι ὁ λαίμοδετός αὐτὸς με θερμαίνει φρικτὰ, κύριε... προσέθηκεν ὁ δυστυχὴς διοικητὴς. Ἐδῶ συνήθως δὲν φέρομεν τοιοῦτον, καὶ ἂν μοὶ ἐπιτρέπῃτε...

Ἐκβάλετέ τον ἐλευθέρως, κύριε, ἡ ὑπηρεσία τοῦ βασιλέως δὲν παραβιάζεται ἐκ τούτου... Ὁ προκάτοχός σας Κ. ἱππότης Κρουσὸλ, εἶπατε, ἤρχισεν εἰδὸς τι ἀνακρίσεως διὰ τὴν ἐξάφανσιν τῶν συζύγων τῆς Λάμιχας;

Μοὶ τὸ εἶπον, κύριε, διότι δὲν εὔρον κἀνὲν ἴχνος τῆς ἀνακρίσεως ταύτης.

Ὁ Κ. Ταξιάρχος Σαιν-Σιμόν, ὅστις ἀνεπλήρωσε τὰ καθήκοντα διοικητοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κ. Κρουσὸλ, καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεώς σας ἐνταῦθα, δὲν σᾶς ἔδωσε μίαν ἐπιστολὴν ἐμπιστευτικὴν τοῦ εἰρημένου Κ. Κρουσὸλ;

Ναί, ναί, κύριε, εἶπεν ὁ διοικητὴς παρατηρῶν τὸν Κ. Σεμερῶ μετὰ βαθείας ἐκπλήξεως.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Κ. Κρουσὸλ ὀλίγον χρόνον πρὸ τοῦ θανάτου του;

Ναί, κύριε.

— Καὶ ἀνεφέρετο πρὸς τὴν κάτοικον τοῦ Διαβολοχωρίου, δὲν εἶνε ἀληθὲς, κύριε Βαρῶνε;

— Ναί, κύριε, εἶπεν ὁ διοικητὴς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐκθαμβός, νὰ βλέπη τόσον καλῶς πληροφορημένον τὸν Κ. Σεμερῶ.

— Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην ὁ Κ. Κρουσὸλ σὰς διεβεβαίω ἐν τιμῇ ὅτι ἡ γυνὴ ἢ ὀνομαζομένη Λάμια ἦτο ἀθῶα τῶν ἀποδοιδομένων αὐτῇ ἐγκλημάτων;

— Ναί, κύριε, ἀλλὰ πῶς γνωρίζετε...

Ὁ Κ. Σεμερῶ διέκοψε τὸν διοικητὴν καὶ τῷ εἶπεν.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς παρατηρήσω, κύριε, ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ διατάσσει νὰ σὰς ἀπευθύνω ἐρωτήματα καὶ ὅχι ἀποκρίσεις... Εἶχον λοιπὸν τὴν τιμὴν νὰ σὰς ἐρωτήσω ἂν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ μακαρῆτος Κ. Κρουσὸλ δὲν σὰς ἐγγυᾶτο περὶ τῆς πλήρους ἀθωότητος τῆς γυναικὸς τῆς ἐπονομαζομένης Λάμιας;

— Ναί, κύριε.

— Διαβεβαίων ὑμᾶς ὡς χριστιανὸς, μέλλων ἐν τὸς ὀλίγου νὰ παρασταθῇ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὡς εὐγενὴς, ὅτι ἠδύνασθε, χωρὶς νὰ βλάψετε τὴν ὑπηρεσίαν, νὰ ἀφήσητε τὴν γυναῖκα ταύτην ἐλευθέρην καὶ εἰρηνικὴν...

— Ναί, κύριε.

— Καὶ ὅτι τέλος ὁ πνευματικὸς πάτερ Γριφὼν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἱεροκλήρων, ἄνθρωπος ἀνεγνωρισμένης εὐσεβείας καὶ χαρακτῆρος κατὰ πάντα ἀξιοτίμου, σὰς ἐγγυήθη ἐπίσης δι' αὐτὴν τὴν γυναῖκα;

— Ναί, κύριε... καὶ τῷ ὄντι εἰς μίαν συνδιάλεξιν ἰδιαιτέρην ἐμπιστευτικὴν... καὶ λίαν μυστικὴν.

— Τὴν ὁποίαν εἶχετε μὲ τὸν πάτερ Γριφὼν, κύριε Βαρῶνε, ὁ κληρικὸς αὐτὸς σὰς ἐπανελάθεν ὅ,τι καὶ ὁ Κ. Κρουσὸλ ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐπιστολῇ του; καὶ σεῖς τῷ ὑποσχέθητε ὀριστικῶς νὰ μὴ ἀνησυχῆσητε αὐτὴν τὴν χήραν;

Ὁ διοικητὴς παρετήρησε τὸν Κ. Σεμερῶ μετ' ἐκπλήξεως, μὴ δυνάμενος νὰ ἐνοήσῃ πῶς ἐκεῖνος εἶχε γνωσὶν ὧν αὐτῶν.

Τὸ εἶδος τῆς συγκινήσεως, τὸ ὁποῖον ἐπροξένουν εἰς τὸν δυστυχῆ Βαρῶνον αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἠνωμέναι μὲ τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαιρᾶς, ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν πνίξωσι μετὰ μικρὸν τινα λοιπὸν δισταγμὸν, εἶπεν ἀποφασιστικῶς πρὸς τὸν Κ. Σεμερῶ.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, κύριε, αὐτὸ εἶνε ἀφύ-

ρητον... ὅτι σὰς ζητήσω τὴν ἄδειαν νὰ ἐκβάλω τὸ ἱμάτιόν μου... διότι εἶναι βαρὺ ὡς νὰ ἦτον ἑκατὸν ὀκάδες.

— Ἐκβάλετέ το, ἐκβάλετέ το, κύριε Βαρῶνε, τὸ ἐνδυμα δὲν κάμνει τὸν διοικητὴν, εἶπε σοβαρῶς ὁ Κ. Σεμερῶ κλίνων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησε.

— Χάρις εἰς τὰς συστάσεις τοῦ Κ. Κρουσὸλ καὶ τοῦ σεβασμίου πάτερ Γριφὼν, ἡ κάτοικος τοῦ Διαβολοχωρίου δὲν ἠνωχλήθη τὸ παραμικρὸν, δὲν εἶνε ἀληθὲς, κύριε Βαρῶνε; Ἐπεσκέρθητε τὸν οἶκον ἐκεῖνον μὲ ὄλας τὰς περὶ αὐτοῦ διαδομένους φήμες;

— Ὁχι, κύριε... σὰς ὁμολογῶ ὅτι αἱ συστάσεις προσώπων τόσῳ ἀξιοσεβάστων, ὅποια εἶνε ὁ πάτερ Γριφὼν καὶ ὁ Κ. Κρουσὸλ μοῦ ἤρκεσαν... Ἄλλως τε ἡ ὁδὸς τοῦ Διαβολοχωρίου εἶνε ἀδιάβατος... βράχοι γυμνοὶ καὶ ἀπορροῶνες... δύο τρεῖς ὥρας πρέπει νὰ περιπατῇ κλίνει διὰ μέσου βραθῆρων... Μὰ τὴν πίστιν μου, σὰς ὁμολογῶ ὅτι νὰ κάμη κλίνει τοιοῦτον περίπατον μὲ αὐτὸν τὸν ἥλιον τῶν τροπικῶν, εἶπεν ὁ Βαρῶνος σπογγίζων τὸ μέτωπόν του, τὸ ὁποῖον ἐρῆσε στάγδην, μόνον ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς περιδικάσεως ἐκείνης, μοὶ ἐφάνη ὅλως ἀνωφελές... ἀφοῦ ἤθικῶς εἶχα τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ διαδομέναι φῆμαι οὐδεμίαν εἶχον ὑπόστασιν... καὶ πιστεύω ὅτι εἰς αὐτὸ δὲν ἔσφαλον...

— Ἐπιτρέψατέ μοι, κύριε Βαρῶνε, νὰ σὰς ἀπευθύνω προσέτι ἐρωτήματά τινα.

— Εἰς τὰς διαταγὰς σας, κύριε.

— Ἡ καλουμένη Λάμια ἔχει ἐν γραφεῖον εἰς Σαινπιέρην;

— Ναί, κύριε.

— Ὁ διευθύνων τὸ γραφεῖον αὐτὸ ἀποστέλλει πλοῖά σας, προωρισμένα πάντοτε διὰ τὴν Γαλλίαν;

— Τοῦτο, κύριε, εἶνε εὐκόλον νὰ τὸ πληροφορηθῶμεν ἀπὸ τὰς εἰς τὰ ἀρχεῖα δηλώσεις τῶν ἀναχωρούντων πλοίων,

— Καὶ τὰ ἀρχεῖα αὐτὰ ποῦ εἶνε;

— Ἐκεῖ, εἰς αὐτὴν τὴν θάκην.

— Εὐαρεστηθῆτε νὰ παρατηρήσητε ἐκεῖ, κύριε Βαρῶνε, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν ὑπάρχωσιν ἡμερομηνίαι τινες περὶ τῶν ὁποίων θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ σὰς ἐρωτήσω.

Ὁ διοικητὴς ἠγέρθη, ἀνέβη ἐναγωνίως μίαν ἐδραν καὶ ἔλαβεν ἀπὸ μίαν θήκην ὀγκώδη τῶμον δεδεμένον μὲ δέσμα πράσινον, καὶ τὸν ἀπέθεσεν

ἐπὶ τοῦ γραφείου του. Μετὰ ταῦτα ὡς ἂν ἡ κίνησις ἐδιπλασιάσῃ τὴν θερμότητα, ἦν ἠσθάνετο, ἐξηνητημένως ἔχων τὰς δυνάμεις, εἶπε πρὸς τὸν Κ. Σεμερῶ.

— Κύριε, ὑπῆρξατε βεβαίως στρατιώτης... ὥστε ἐννοεῖτε πῶς ζῆ κλίνει εἰς τὸ στρατόπεδον... καὶ θὰ μὲ συγχωρήσητε πολλὴ νὰ ἐκβάλω τὸν ὑπενδύτην μου... διότι εἶνε τόσον βαρὺς, ὡς ἂν ἦτον ὄραξ...

— Βγάλτε τὸν! βγάλτε τὸν, κύριε Βαρῶνε, βγάλτε ὅ,τι θέλετε, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Σεμερῶ μετὰ σοβαρότητος. Ἐχῶ τόσα ὀλίγα νὰ σὰς εἶπω ἀκόμη, ὥστε πιστεύω ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκδυθῆτε περισσύτερον... Ἐν πρώτοις εὐαρεστηθῆτε νὰ ἰδῆτε ἂν τὰ πλοῖα ἀνεχώρουν πάντοτε διὰ τὴν Γαλλίαν.

— Ἀμέσως, κύριε, εἶπεν ὁ διοικητὴς ἀνοίγων τὸ πρωτόκολλον, ἔπειτα ἀκολουθῶν μὲ τὸν δάκτυλον τὰς παραπομπὰς τοῦ πίνακος, εἶπε.

— Διὰ τὴν Ροχέλην... διὰ τὴν Ροχέλην... διὰ τὸ Βορδὸ... διὰ τὸ Βορδὸ... διὰ τὴν Ροχέλην... διὰ τὴν Ροχέλην... διὰ τὸ Χάβρ... ὥστε βλέπετε, κύριε, ὅτι τὰ πλοῖα ἦσαν πάντοτε προωρισμένα διὰ τὴν Γαλλίαν.

— Πολὺ καλὰ, κύριε Βαρῶνε... Ἀπὸ τὴν μεγίστην κίνησιν τῶν ἐμπορικῶν πλοίων, ἅτινα στέλλονται ἀπὸ τὸ γραφεῖον ἐξάγεται ὅτι ἡ Λάμια, ἂν παραδεχθῶμεν τὸ κοινὸν αὐτὸ ὄνομα, δύναται νὰ ἐτοιμάσῃ ἐν πλοῖον πολὺ ταχέως.

— Ἀναμφιβόλως, κύριε.

— Δὲν ἔχει πάντοτε ἐν καταγωγικὸν ἔτοιμον εἰς τὰ πανία καὶ τὸ ὁποῖον εἰς δύο ὥρας δύναται νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Καϊμάνης, ὅχι μακρὰν τοῦ Διαβολοχωρίου, ἐνθα εὐρίσκεται μικρὸς λιμὴν; εἶπεν ὁ Κ. Σεμερῶ συμβουλευόμενος ἀκόμη τὰς σημειώσεις του.

Ναί, κύριε... τὸ καταγωγικὸν αὐτὸ ὀνομάζεται Χαμκιλέων. Ἡ Λάμια τὸ ἔθεσεν ἐσχάτως λίαν εὐγενῶς ὑπὸ τὴν διάθεσίν μου τῇ μεσολαβήσει τοῦ ἐπιτρόπου μου Κύρ Μορίς, διὰ νὰ καταδιώξω ἓνα πειρατὴν Ἰσπανόν... καὶ ἓνα ἀρχαῖον πλοῖον ἀρχον καταγωγικὸν ὀνομαζόμενον Ἀνεμοστρόβιλον, κυβερνήτην τοῦ καταγωγικοῦ...

— Ἀμέσως θὰ ὀμιλήσωμεν καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ τυχοδιώκτου, κύριε Βαρῶνε... Ἄλλ' ὁ πειρατὴς;

— Ἐναυάγησεν εἰς Σαιντήν.

— Ὁ δὲ καταδρομεὺς, κύριε Βαρῶνε, συχνάζει πολὺ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Λάμιας;

— Ναί, κύριε.

— Καθὼς καὶ ἓνας ἄλλος κυνηγὸς ἀγρίων βοῶν τὸ ἐπάγγελμα;

— Ναί, κύριε, εἶπεν ὁ Βαρῶνος μὲ τόνον ξηρὸν καὶ ἀποφασισμένον; νὰ ἐμμεῖνη εἰς τὸ δευτερεῖον προσώπειον, τὸ ὁποῖον τῷ ἐπέβαλεν ὁ Κ. Σεμερῶ.

— Εἰς Καρσίθης ὑπάρχει ἐκεῖ ἐνίοτε;

— Ναί, κύριε.

— Ἡ παρουσία αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων χρονολογεῖται ἀπὸ πολλοῦ εἰς τὴν νῆσον, κύριε Βαρῶνε;

— Ἄγνωσθ, κύριε. Ἐγὼ ὅταν ἦλθον εἰς Μαρτινικὴν αὐτοὶ ἦσαν ἐδῶ. Λέγουσιν ὅτι ὁ καταδρομεὺς μετῆλθεν ἄλλοτε τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο εἰς τὸ βόρειον τῶν Ἀντιλλῶν καὶ εἰς τὰς μεσημβρινὰς θαλάσσας, καθὼς δὲ πολλοὶ τῶν καταδρομῶν οἵτινες ἐκέρδιζαν χρήματα, ἠγόρασαν ἐδῶ ἓνα οἰκίον εἰς τὴν ἄκραν τῆς νήσου, ὅπου ζῆ μόνος.

— Καὶ ὁ κυνηγὸς, κύριε Βαρῶνε;

— Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι σήμερον εἰν' ἐδῶ, αὐριοῦ ἀλλοῦ, ἀναλόγως τῆς ἀφθονίας τοῦ κυνηγίου. Ἐνίοτε λείπει ἐντεῦθεν ἓνα μῆνα, καθὼς καὶ ὁ Καρσίθης.

— Αἱ πληροφορίες αὗται συμφωνοῦσι καθ' ὁλοκληρίαν μὲ ἐκείνας, αἵτινες μοὶ ἐδόθησαν ἄλλως τε δὲν σὰς ὀμιλῶ περὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν εἰμὴ μόνον ἐπειδὴ τοὺς ἐθυμῆθη. Εἶνε πολὺ ὑποδέστεροι καὶ ἀνάξιοι τῆς ἀποστολῆς, ἦν ἔχω... Αὐτοὶ εἶνε ὄργανα παθητικά, προσέθηκε ὁ Κ. Σεμερῶ, ὀμιλῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ πολὺ ἐμμέσως ἐνεχονται εἰς τὴν προκειμένην σπουδαίαν ὑπόθεσιν.

Εἶτα μετὰ τιῶν στιγμῶν σκέψιν, ὑπέλαβε μετὰ γαλασφῶνας,

— Τώρα, κύριε Βαρῶνε, ἐν τελευταῖον ἐρώτημα, ἡ μυστικὴ ἀστυνομία σας δὲν σὰς ἐκοινοποίησεν ἂν ποτε Ἄγγλοι προσεπάθησαν νὰ εἰσχωθῶσιν εἰς τὴν νῆσον, ἀφ' ὅτου ἤρχισεν ὁ πόλεμος;

— Δις μόνον, πρὸ ὀλίγου καιροῦ, κυρίως, οἱ ἀκταῖοι ἡμῶν ἐκυνήγησαν ἐν πλοῖον ὑποπτον ἐρχόμενον ἐκ τῆς Βαρβάδας, τὸ ὁποῖον προσεπάθη νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βέντης, αἱ ὁποῖαι εἶνε μόναι προσπελασταί' διότι ἀλλοῦ αἱ ἀκτὰς εἶνε πολὺ πετρώδεις.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Κ. Σεμερῶ.

— Μετὰ μίαις στιγμῆς σιωπῆν ὑπέλαβεν.

— Εἰπατέ μοι, κύριε Βαρῶνε, πόσος χρόνος ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ὑπάγῃ κλίνει ἀπ' ἐδῶ ἕως τὸ Διαβολοχώριον;

— Εἶνε περίπου δώδεκα ὥραι, διότι αἱ ὁδοὶ

εἶνε δύσβατοι... καὶ δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὑπάγη τις πρὶν νὰ νυκτώσῃ...

— Λοιπὸν, κύριε βαρῶνε, εἶπεν ὁ Κ. Σεμερῶ βλέπων τὸ ὠρολόγιόν του, ἐντὸς δύο ὥρῶν θὰ ἔχητε τὴν κλιμακὴν νὰ διατάξῃτε κάμμειαν τριανταριὰν ἀπὸ τοῦς τολμηροτέροις στρατιώτας σας νὰ ὀπλισθῶσι καλῶς, νὰ ἐφοδιασθοῦν μὲ μίαν κελὴν κλίμακα, μὲ ἓν ἢ δύο πυροτεχνήματα καὶ νὰ ἦναι ἕτοιμοι νὰ μὲ ἀκολουθήσουν καὶ νὰ ὑπακούουν ὡς καὶ εἰς σὰς τὸν ἴδιον.

— Ἀλλὰ, κύριε, ἂν θέλετε νὰ ὑπάγητε εἰς τὸ Διαβολοχώριον πρέπει νὰ ἀναχωρήσῃτε ἀμέσως διὰ νὰ φθάσῃτε ἐκεῖ τὴν ἡμέραν.

— Βέβαια, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ νὰ φθάσω ἐκεῖ τὴν νύκτα, ἐννοεῖτε ὅτι εἶναι καλὸν ν' ἀναχωρήσω μετὰ δύο ὥρας.

— Τότε διαφέρετε. — Δύνασθε ἐπίσης νὰ μοὶ προμηθεύσῃτε μίαν ἄμαξαν κλειστήν;

— Ναί, Κύριε, ἔχω τὴν ἰδικήν μου. — Καὶ εἶνε δυνατόν νὰ μετακομισθῇ μέχρι τοῦ Διαβολοχωρίου, κύριε βαρῶνε;

— Ἔως τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους μόνον καὶ ὄχι περαιτέρω, διότι εἶνε ἀδύνατον, λέγουσιν, εἰς ἓνα ἵππον νὰ ἀναβῇ ἐκεῖνους τοὺς ἀθεωρήτους βράχους.

— Πολὺ καλὰ εὐχρησθητῆτε λοιπὸν, κύριε βαρῶνε, νὰ μοὶ ἐτοιμάσῃτε τὴν ἄμαξαν ἐκείνην, καθὼς καὶ ἓνα ἵππον δι' ἐμέ' θὰ τὴν ἀφήσω εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Διαβολοχωρίου.

— Πολὺ καλὰ, κύριε. — Σὰς εἰδοποιῶ, κύριε βαρῶνε, ὅτι εἶνε ἀπαράιτητον νὰ τηρηθῇ ἡ μετὰ κλειστής μυστικότητος περὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης, διότι ἂν γείνη γνωστὴ ἢ εἰς τὸ Διαβολοχώριον ἐπίσκεψίς μου, τὸ πᾶν ἐματαιώθη.

Εἰς τὴν συνοδείαν μας δὲν θ' ἀποκλιψώμεν τὸ μυστικὸν μας, εἰμὴ ὅταν ἐξεέλθωμεν ἐκ τῆς Φορογιάλης, καὶ θὰ τρέξωμεν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, κύριε βαρῶνε, προσέθηκεν ὁ Κ. Σεμερῶ μὲ ὕφος ἐμπιστευτικὸν τὸ ὅποιον δὲν εἶχε μέχρι τοῦδε, τὸ μυστήριον εἶνε σπουδαιότατον, διότι πρόκειται περὶ μυστικοῦ τοῦ κράτους καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος δύο μεγάλων λαῶν.

— Ἐνεκα τῆς Λάμιαις; εἶπεν ὁ διοικητὴς ἐρωτῶν μὲ βλέμμα περιέργου τὴν σοβαρὰν καὶ ψυχρὰν φυσιογνωμίαν τοῦ Κ. Σεμερῶ.

— Ἐνεκα τῆς Λάμιαις. — Πῶς ἐπανελάθεν ὁ βαρῶνος, ἡ Λάμια ἐνέ-

χεται εἰς μυστικὸν τοῦ κράτους, εἰς τὴν τύχην δύο μεγάλων λαῶν;

Ὁ Κ. Σεμερῶ, ὅστις δὲν ἠγάπα τὰς ἐπαναλήψεις ἔκαμε νεῦμα καταφατικὸν καὶ ὑπέλαβε.

— Σὰς πρᾶκαλῶ, κύριε βαρῶνε, νὰ διατάξῃτε ὅπως μὴ μακρυνθῇ τῆς ἀποβάθρας ἡ λέμβος τῆς φρεγάτας, ὥστε νὰ δύναμαι νὰ ἐπιστρέψω ἀμέσως εἰς αὐτὴν καὶ νὰ ἀναχωρήσωμεν, χωρὶς νὰ σταθῶμεν ἐδῶ ἐν δευτερόλεπτον, ἂν, καθὼς ἐλπίζω, ἡ ἀποστολή μου λάβῃ αἴσιον τέλος... Ἀ! ἐλησμόνησα... πρέπει ἡ ἄμαξα νὰ ἦνε ὅσον τὸ δυνατόν κλειστὴ.

— Ἀλλὰ, κύριε, κἀνένα δεσμώτην θὰ ὑπάγητε νὰ ζητήσῃτε;

— Χιλιάκις σας ζητῶ συγγνώμην, κύριε βαρῶνε, εἶπεν ὁ Κ. Σεμερῶ ἐγειρόμενος, ἂν σας ἐπαναλάβω ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ διέταξε νὰ σας ἀπευθίνω ἐρωτήσεις καὶ ὄχι...

— Καλὰ, πολὺ καλὰ, κύριε, εἶπεν ὁ διοικητὴς. Δύναμαι νὰ ἀνοίξω τὰ παράθυρα; ἠρώτησεν ὁ βαρῶνος κινδυνεύων νὰ πνιγῇ ἐν τῷ κατακλειστικῷ δωματίῳ.

— Διατί ὄχι, κύριε βαρῶνε, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Σεμερῶ.

Ὁ διοικητὴς ἠγέρθη. — Τοιοῦτοτρόπως, κύριε βαρῶνε; τῷ εἶπεν ὁ Σεμερῶ, ἐσυμφωνήσαμεν ὅτι δὲν θὰ εἰδοποιήσῃτε τὸν ὀδηγὸν, ὅστις θὰ μὲ ὀδηγήσῃ περὶ τοῦ προορισμοῦ μου, εἰμὴ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μας.

— Ἀλλ' ὅταν τὸν προσκαλέσω τί νὰ τῷ εἶπω; Ὁ Κ. Σεμερῶ ἐφάνη ἐκπεπληγμένος ἐκ τῆς ζωηρότητος τοῦ διοικητοῦ καὶ τῷ ἀπεκρίθη.

— Τίς εἶνε ὁ ὀδηγὸς αὐτοῦ, κύριε; — Εἶ: τῶν μαύρων μου, ὁ ὅποιος γνωρίζει ὅλα τὰ κατατόπια τῆς νήσου καθὼς καὶ τοὺς μεγάλους δρόμους.

— Εἶνε ἀσφαλὴς αὐτός; — Ἀσφαλέστατος, κύριε, διότι δὲν ἔχει κἀνὲν συμφέρον νὰ σὰς ἀποπλανήσῃ ἄλλως θὰ τὸν εἰδοποιήσω ὅτι ἂν σὰς ἀποπλανήσῃ, θὰ τοῦ κόψω τὴν ρίνα καὶ τὰ ὦτα.

— Εἰς τοιαύτην παρατήρησιν εἶνε βεβαίως ἀδύνατον ν' ἀντιπράξῃ, κύριε βαρῶνε ἄλλὰ τὴν ἀνάγκην νὰ κάμωμεν αὐτὸν τὸν μαῦρον μέχρις ὅτου ἀναχωρήσωμεν διὰ νὰ ἔχη ἀπασχολήσιν...

— Ἦ! εὐχολον... ἔχω μίαν ἰδέαν λαμπρὰν, ἀνέκραξεν ὁ βαρῶνος θριαμβευτικῶς, νὰ τὸν μα-

...

...

...

στιγμῶσιν διὰ νὰ δείξωμεν ὅτι μόνον δι' αὐτὸν τὸν ἐφέραμεν ἐδῶ.

— Ἀξιόλογον μέσον διὰ νὰ παραλλάξῃ τις τὰς ἰδέας του... ἐγὼ φρονῶ ὅτι εἶνε καλλίτερον νὰ τὸν φυλακίσωμεν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεώς μας... Ἀ! ἐλησμόνησα ἀκόμη... θὰ σας παρακαλέσω, κύριε βαρῶνε, νὰ διατάξῃτε ὅπως μετακομίσωσιν εἰς τὴν φρεγάταν ὅτι καλλίτερον ὑπάρχει ἐδῶ ἀπὸ λάχανα, πουλία, οἶνους, γλυκύσματα κλ. κλ. διὰ τὴν δαπάνην μὴ σας μέλλῃ, διότι θὰ πληρώσω ἐγώ.

— Σὰς ἐνοῶ, κύριε, πρέπει νὰ συλλέξω ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ διατηρηθῇ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ταξιδίου σας ἀπολύτως ὡς ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβιβάσθῃ ἐν πρόσωπον ὑψηλῆς περιωπῆς, εἶπεν ὁ διοικητὴς μὲ ὕφος περιεργείας.

— Βλέπω μ' ἐννοεῖτε θαυμάσια, κύριε διοικητά' ἀλλὰ τάχα αὐτὸς ὁ μαῦρός σας εἶδεν ἀπ' ἔξω τοῦλάχιστον τὸ Διαβολοχώριον;

— Ἀναμφιβόλως καὶ διηγείται περὶ αὐτοῦ τὰ παραδοξότερα πράγματα.

— Λοιπὸν, κύριε βαρῶνε, ἰδοὺ εὐρομεν εἰς τί ν' ἀπασχολήσωμεν αὐτὸν τὸν μαῦρον. Διατάξατε νὰ ἔλθῃ παρ' ἐμοὶ καὶ ἐγὼ μέχρις οὗ φύγωμεν θὰ τὸν κρατήσω νὰ μοὶ εἶπῃ τί γνωρίζει.

— Ἀμέσως νὰ στείλω νὰ τὸν προσκαλέσω, εἶπεν ὁ διοικητὴς ἐξερχόμενος.

— Ὁ θεὸς ἢ ὁ διάβολος ἂς φέρῃ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰς αἴσιον τέλος, εἶπεν ὁ Σεμερῶ ὅταν ἔμεινε μόνος. Εὐτυχῶς δὲν ἔχω ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς αὐτοῦ τοῦ βλακῆος διοικητοῦ' ἀλλ' ἀδιάφορον, ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν τύχην μου... Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Φαβρίου Χίζη ἦτο πολὺ δυσκολωπέρα... Ἐπειτα ἡ ἐλπίς ἂν ὄχι ἐνὸς στέμματος, ἀλλὰ σχεδὸν ἐνὸς θρόνου τοῦλάχιστον... ἡ φιλοδοξία νὰ διευθύνῃ τὸ κίνημα ἐνὸς μεγάλου λαοῦ... ἡ ἐπιθυμία τοῦ ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ συγγενοῦς τοῦ βασιλέως... ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐπιχειρήματα πειστικώτατα... ἀλλ' ἐὰν ἐπὶ τέλους δὲν ἰσχύσουν... εἶπεν ὁ Κ. Σεμερῶ μετὰ τινων στιγμῶν σιγὴν κτυπῶν τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς πυξίδος... Ἐνταῦθα ὑπάρχει καὶ ἄλλο μέσον πλέον τελεσφόρον.

...

Δύο ὥρας ὑστερότερον ὁ Κ. Σεμερῶ ἀνεχώρει εἰς Διαβολοχώριον ἐπὶ κεφαλῆς τριάνοντα στρατιωτῶν τοῦ διοικητοῦ μέχρις ὀφθόντων ἐξωπλισμένων.

Μία ἄμαξα συρομένη ἀπὸ δύο ἡμιόνους, ἠκολούθει τὸ μικρὸν ἀπόσπασμα, οὐ προεπορεύετο ὁ ὀδηγός.

Ὁ δούλος οὗτος εἶχεν ἐκτεταμένως συνδιαλεχθῆ μετὰ τοῦ Κ. Σεμερῶ, καὶ συνεπεία τῆς συνδιαλέξεως ταύτης, οὗτος προσέθηκεν εἰς τὰς δύο κλίμακας καὶ εἰς τὰ πυροτεχνήματα, φερόμενα ἐπὶ ἵππου, δέμα δυνατοῦ σχοινοῦ καὶ δύο πελέκει. Περιπλέον ὁ Κ. Σεμερῶ ἔδωσε διαταγὴν εἰς τὸν πλοίαρχον τῆς φρεγάτας νὰ τῷ πέμψῃ δύο ἐξαιρέτους ναύτας, ἐκλελεγμένους μεταξὺ τῶν δεκαπέντε, αἵτινες ἀπετέλουσαν τὸ πλήρωμα τῆς περιμενούσης λέμβου ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ τῆς Φορογιάλης τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας.

Τὸ μικρὸν λοιπὸν τοῦτο σῶμα ἐτέθη καθ' ὁδόν, προπορευομένου τοῦ μαύρου ὀδηγοῦ, ὅστις ἔχων ἐκατέρωθεν τοὺς δύο ναύτας, ἐβάδιζεν εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Κ. Σεμερῶ.

Ἀφοῦ ἐπὶ ἱκνὸν διάστημα ἠκολούθησαν τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, τὸ ἀπόσπασμα ἐτράπη πρὸς τινα κοιλάδα ἀρκούντως ὑψηλὴν καὶ εἰσέδυσσε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου.

Ἀφίνοντες τὸν Κ. Σεμερῶ προβαίνοντα βραδέως πρὸς τὸ Διαβολοχώριον, ἂς ὑπάγωμεν νὰ εὐρωμεν τὸν πάτερ Γριφῶν εἰς Μακούβαν καὶ τὸν συνταγματάρχην Ρούτλερ, εἰς τὸν πυθμένα τοῦ βράθρου ἔθα εἶχε φθάσει διὰ τῆς ὑποχθονίου στενωποῦ, ὅταν οἱ ἀγριόγατοι, καταβροχθίσαντες τὸ πτώμα τοῦ Τζὸν, ἀφῆρσαν τὸ ἐμπόδιον ὅπερ ἔως τότε ἐκράτει τὸν ἀπεσταλμένον Ἀγγλον εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Καραΐθου.

ΙΣΤ'.

Ἡ καταγίς.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Κ. Σεμερῶ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδείας του ἀνεχώρει ἐκ Φορογιάλης, εἰς νέος μουλάτρος δεκαπέντε περίπου ἐτῶν, ἀφοῦ τὸν ἠκολούθησαν ἐπὶ τινα χρόνον, κεκρυμμένοι εἰς τὰς φάραγγας καὶ τοὺς θάμνους, βλέπων ὅτι ἡ συνοδεία κατευθύνετο πρὸς τὸ Διαβολοχώριον, ἔλαβεν ἐν πάσῃ ταχύτητι τὴν πρὸς τὴν Μακούβαν ἄγουσαν ὁδόν.

Χάρις εἰς τὴν ἐντελῆ γνώσιν τοῦ τόπου καὶ τινων μονοπατίων δυσβάτων, ὁ δούλος οὗτος ἔφθασε ταχύτατα εἰς τὴν ἐφημερίαν τοῦ πάτερ Γριφῶν.

Ἦτο περίπου τετάρτη ὥρα μετὰ μεσημβρίαν ὁ δὲ ἀγαθὸς ἐφημέριος ἐκάθευδεν ἐξηπλωμένος εἰς στέλεχος δένδρου θαυμασίως ἐξευρασμένου δίκην ἀνακλίντρου ὑπὸ τῶν Καραΐθων.

Ο νέος μουλάτρος κατέβαλε πλείστας προσπάθειάς μέχρις οὗ πείσθη τούς δύο μαύρους του εφημερίου, να εξυπνίσωσι τόν κύριόν των. Τέλος ο κύριος απέφασκε τούτο, αφού ἐπὶ πολλόν χρόνον ἐδίστασε· τόνον ο ὕπνος τοῦ κληρικοῦ ἐφαίνετο γλυκὺς καὶ βαθύς.

— Τί εἶνε; τί θέλεις; εἶπεν ὁ πάτερ Γριφών.
— Αὐθέντη, εἰς νέος μουλάτρος ἐφθασε κατεσκευασμένος ἀπὸ τὴν Φορογιάλην καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ὁμιλήσῃ.

— Εἰς μουλάτρος ἀπὸ τὴν Φορογιάλην; εἶπεν ὁ πάτερ Γριφών πηδῶν ἀπὸ τὴν κλίνην του, ἃς εἰσέλθη, ἃς εἰσέλθη.

Τί θέλεις, παιδί μου; προσέθηκεν ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν νέον δούλον. Ἐρχεσαι ἐκ μέρους τοῦ Κ. Μορβίς;

— Ναί, πάτερ μου, σὰς ἔχω ἓνα γράμμα. Μοῦ εἶπε νὰ συνοδεύσω ἐν ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον σήμερον τὸ πρῶτ' ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Φορογιάλην, νὰ ἴδω ἂν διευθύνετο εἰς τὸ Διαβολοχώριον, καὶ νὰ ἔλθω νὰ σὰς τὸ εἶπω, πάτερ μου... Διὰ τὰ ἄλλα, θὰ σὰς λέγῃ τὸ γράμμα τοῦ Κ. Μορβίς.

— Λοιπὸν, παιδί μου τὸ ἀπόσπασμα;
— Ἐχώθη εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Κιχαβιέ, ἔλθε τὴν Ροονόρην... καὶ πηγαίνει βέβαια εἰς τὸ Διαβολοχώριον.

Ὁ πάτερ Γριφών ὄλωσ τεταραγμένος, ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἐφάνη ἐκ νέου περιλυπός. Τὴν ἀνέγνωσε δύο φορές μετ' σημεία τῆς μεγαλειότητος ἐκπλήξεως· μετὰ ταῦτα εἶπεν εἰς τὸν μουλάτρον.

— Πήγαινε νὰ μοῦ φωνάξῃς τὸν Κύριον. Καὶ ὁ μουλάτρος ἐξῆλθεν.

— Εἰς ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν Γαλλίαν ἦλθε... συνωμίλησε πολὺ μετὰ τοῦ διοικητοῦ... καὶ φοβούμαι μήπως μετὰ τὸ ἀπόσπασμά του μεταβαίνει εἰς Διαβολοχώριον... μοῦ λέγει ὁ Κ. Μορβίς, ἀνέκραξεν ὁ εφημέριος περιπατῶν τεταραγμένως... Ὁ Κ. Μορβίς δὲν γνωρίζει... οὔτε εἰμφορεῖ νὰ γνωρίζῃ περισσώτερον... ἀλλ' ἐγὼ τρέμω συλλογιζόμενος τὰς συνεπειὰς τῆς ἐπισκέψεως... Ἀναμφιβόλως ἐνόησαν τὸ μυστήριον... Καὶ πῶς, πῶς; ποῖος τούς τὸ ἀπεκάλυψε... Τὸ μυστικὸν δὲν ἀπέθανε μετὰ τὸν Κ. Κρουσόλ; Ἡ ἐπιστολή του εἶνε ἐγγύθις... δὲν ἐπεισαν τὸν νῦν διοικητὴν νὰ πάσῃ πᾶσαν καταδίωξιν κατὰ τῆς δυστυχούς ταύτης γυναικὸς; Ἐπειτα, ἀναγινώσκων ἐκ τρίτου τὴν ἐπιστολήν τοῦ Κ. Μορβίς, ὁ εφημέριος προσέθηκε.

— Μία φρεγάτα Γαλλικὴ, νὰ μὲν εἴη τὰ πέντε ἔξωθεν τοῦ λιμένος... εἰς ἀπεσταλμένος; νὰ ὁμιλῇ ἐπὶ δύο ὥρας μετὰ τοῦ διοικητοῦ... καὶ ἔπειτα νὰ ἀναχωρῇ μετὰ συνοδείαν διὰ τὸ Διαβολοχώριον... αὐτὸ δὲν ἐπιδέχεται πλέον ὑποψίαν... εἶνε βέβαιον... Ἐρχονται νὰ τὸν πάρουν· θεέ μου... εἶνε ἀληθές;... Ἀλλὰ πάλιν τὸ μυστικὸν αὐτὸ μόνος ἐγὼ γνωρίζω... διότι μόνος ἐγὼ τὸ γνωρίζω... ὦ! ναί, μόνος... ἐκτὸς ἂν κάμῃ μία φοικτὴ ἱεροσουλία... Ἄλλ' ὄχι, ὄχι, εἶπεν ὁ εφημέριος ἐνῶν τὰς χεῖρας μετὰ φρίκης, τοιοῦτος στοχασμὸς ἐκ μέρους μου εἶνε ἐγκλημα... Ὁχι, εἶνε ἀδύνατον... ἀγαπῶ νὰ πιστεύσω μᾶλλον εἰς τὴν ἀδικίαν τοῦ μόνου προσώπου, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρεται εἰς ζωὴν καὶ εἰς θάνατον διὰ τὸ μυστήριον τοῦτο... ἢ εἰς ἐναγῆ τινὰ προδοσίαν... Ὁχι, ἀκόμη λέγω, ὄχι... εἶνε ἀδύνατον... ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀναχωρήσω ἀμέσως διὰ τὸ Διαβολοχώριον, ἵσως εἰμφορέσω νὰ προλάβω αὐτὸν τὸν ἀπεσταλμένον, ὅστις ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Φορογιάλην μετὰ συνοδείαν... ναί, ἐὰν βιασθῶ, πιστεύω νὰ φθάσω ἐγκαίρως. Ἐκεῖ θὰ εὑρῶ τὸν δυστυχῆ Γασκόνον καὶ δὲν ἔχουν τίποτε νὰ φοβηθοῦν. Ἡ παράδοξος ἐμφάνισίς του εἰς τὸ πλοῖον μ' ἔκαμε νὰ ὑποπτεύσω ὅτι ὁ πτωχὸς αὐτὸς διάβολος ἦτο κἀνεὶς μυστικὸς κατάσκοπος τοῦ Λονδίνου ἢ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ... Ἀλλὰ ἐγύρισκα τὸ πρᾶγμα, καθὼς λέγουσ ἀπὸ παντοῦ... ἐπρόφερα ἐμπρός του ὀνόματά τινὰ, τὰ ὁποῖα ἂν ἐγνώριζε τὸ μυστικὸν θὰ τὸν ἐκκμον νὰ τρέμῃ... μ' ὄλην αὐτοῦ τὴν ἀπάθειαν... Γνωρίζω καλῶς τούς ἀνθρώπους διὰ ν' ἀπατηθῶ... ὁ ἱππότης δὲν εἶνε παρὰ εἰς τρελὸς τυχοδιώκτης, ἐν ἀπολωλὸς πρόβατον, τοῦ ὁποῖου τὰ προτερήματα ὁμῶς ὑπερβαίνουσι τὰ ἐλαττώματα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Κύριος εἰσῆλθεν.
— Ἐπίσασέ μου ἀμέσως τὴν Γρενδιλλίην.
— Εὐθύς, αὐθέντη.
— Ἐτοίμασε τὸν Κολάς.
— Καλὰ αὐθέντη.
— Μὴ λησμονήσῃς νὰ βάλῃς τὸν μεγάλον ὀδοιπορικὸν μου μανδύαν ὅπισθεν τοῦ ἐφιππίου.
— Καλὰ αὐθέντη.
Ὁ μαῦρος ἐξῆλθε σχεδὸν ἀμέσως λέγων.
— Αὐθέντη πρέπει νὰ ὀπλισθῇ ὁ Κολάς;
— Βέβαια, βέβαια, θὰ διέλθῃ ἀπὸ τὸ δάσος.
Καὶ περιμένων μέχρις οὗ τὸ ὑποζύγιόν του ἐτοιμασθῇ ὁ εφημέριος ἐξηκολούθει βαδίζων μετὰ

ταραχῆς. Αἰφνης ἀνέκραξε σχεδὸν μετὰ φρίκης, προσβληθεὶς ἀπὸ αἰφνιδίαν τινὰ ιδέαν.

— Ἄλλ' ἂν ἠπατήθην;... ἀλλ' ἂν ὁ τυχοδιώκτης αὐτὸς ὑπὸ τὴν προσπεποιημένην εὐθείαν του ἐκρυπτε σχεδὸν τι ψυχρῶς σχεδίασθεν, ἀπαίσιόν τινὰ σκοπόν; Ἄλλ' ὄχι, ὄχι, ὁ δόλος καὶ ἡ πλεγκτὴν δὲν δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τοσοῦτον ἀποτρόπαιον τελειότητα. Ἐν τούτοις, ἂν ἡ ἀποστολή του συνεβιάζετο μετὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ὅστις ἀνεχώρησε μετὰ συνοδείας; Καὶ ἐγὼ... ἐγὼ ὅστις τοῖς ἐγγυήθην δι' αὐτὸν τὸν τυχοδιώκτην... Ἐγὼ, ὅστις εἰς τὴν χθεσινὴν μου ἐπιστολήν, ἐπεδοκίμασα σχεδὸν τὴν δι' αὐτὸν ἀπόφασίν των... φρονῶν ὡς αὐτοὶ ὅτι πᾶν ὅ,τι ἤθελεν εἰπεῖ ὁ Γασκόνος, πᾶν ὅ,τι ἤθελε διηγηθῆναι περὶ τῶν μυστηρίων τοῦ Διαβολοχωρίου, δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ ὠφεληθῇ... Ἐντούτοις ἂν ἠπατήθην;

Ἄν συνετέλεσα νὰ εἰσάξω ἓνα κινδυνώδη ἐχθρόν;... ἀλλ' ὄχι, ἤθελεν ἡδὴ ἐνεργῆσαι ἂν ἐγνώριζε τὸ μυστήριον... Καὶ ἀκόμη... ὄχι... ὄχι... ἵσως ἐπερίμενε τὴν ἐλευσίαν αὐτῆς τῆς φρεγάτας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀπεσταλμένου διὰ νὰ ἐνεργήσῃ; Ἴσως εἶνε σύμφωνοι μετ' αὐτόν; ὦ! εἶμαι μέχρι θανάτου ἀνήσυχος.

Ταῦτα λέγων ὁ πάτερ Γριφών, ἐξῆλθε κατεσκευασμένος διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ τὰς προετοιμασίας τῆς ἀναχωρήσεώς του.

(Ἐπεται ἡ συνέχεια.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΛΗΣΤΟΥ.

Τὸν χειμῶνα τοῦ 1849 εὕρισκόμην εἰς Μαδρίτην εἰς χορὸν ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ πρίγκηπος Λωριδά.

Ἀπάντων τὰ βλέμματα ἦσαν προσηλωμένα ἐπὶ τῆς Βαρώνης δὲ Μιρόζα, λαμπρὸν ἄνθος τῶν τροπικῶν, τὸ ὁποῖον ἐσκίαζεν ὄλας τὰς καλλονὰς τῆς Καστιλίας καὶ Ἀνδαλουσίας.

Γεννηθεῖσα εἰς Αἰμά καὶ χήρα ἑνὸς στρατηγοῦ Πορτογάλου ἡ ὠραία κρῆσλὸς εἶχεν ἀποκατασταθῆ πρὸ ὀλίγου εἰς Μαδρίτην.

Πλησίον αὐτῆς ἴστατο νέος Σουηδὸς δικαιοκρινόμενης συμπεριφορᾶς, ὁ κόμης δὲ Βαλρίκ, θεωρῶν αὐτὴν μετὰ μέγαν θαυμασμόν. Ἡ φυσιογνωμία του εὐγενοῦς τούτου παρευθὲς μετ' ἐξέπληξε, διότι εὑρον ἐν αὐτῷ ὁμοιότητα πρὸς ἀνθρω-

πον τινὰ, τὸν ὁποῖον εἶχον ἀπαντήσει εἰς περιστάσιν κρίσιμον.

Ἡ φίλη μου, ἡ κόμησα Σαντα-Φλώρα διέβαινε πλησίον μου κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν.

— Γνωρίζετε, τῆ εἶπον σταματήσας αὐτὴν, τὸν κόμητα Βαλρίκ;

— Βεβαίως.
— Τί πράττει;
— Ἀναστενάζει πλησίον τῆς Βαρώνης δὲ Μιρόζα.

— Καὶ ἐλπίζει νὰ ἐπιτύχῃ τὴν χεῖρά της;
— Δὲν πιστεύω ἡ χεῖρ τῆς Βαρώνης εἶνε τόσον λεπτή, ὥστε διαφεύγει πάντοτε μεταξὺ τῶν δακτύλων τῶν ἐραστῶν της.

— Εἰσθε βεβαία, ὅτι εἶναι πραγματικῶς κόμης δὲ Βαλρίκ;

— Τόσῳ βεβαία, ὅσον εἶνε ἀληθές ὅτι εἶνε ξανθός.

— Τίς τὸν ἐπαρουσίασεν ἐδῶ;
— Ὄλος ὁ κόσμος· ἀλλὰ τί σημαίνει ἡ ἐξέτασις αὐτῆ; μήπως διωρίσθητε ἀνακριτῆς κύριε δ' Ἄμονβιλ,

— Φιλιτᾶτῃ κόμησσαι, μοὶ φαίνεται ὅτι ὁμοιάζει...

— Πρὸς ποῖον;
— Πρὸς τὸν ἀρχηγὸν ληστρικῆς συμμορίας, ὅστις πρὸ τριῶν μηνῶν μετ' ἐσέλαβε.

— Νομίζω, ἀκριβέ μου δ' Ἄμονβιλ, ὅτι ἐκυτάξατε πολὺ ἀπόψε τὴν βαρόνην δὲ Μιρόζα καὶ ἐσκοτίσθητε.

— Μοὶ κάμνετε μίαν ἐκδούλευσιν, κόμησσαι;
— Ποῖαν; θέλετε νὰ φωνάξω βοήθειαν, νὰ ῥιφθῶ ἐπὶ τοῦ κόμητος καὶ νὰ τὸν δέσω;

— Ἀκούσατε· θὰ πορευθῶ πλησίον τοῦ κόμητος· ἔλθετε νὰ μ' ἐνταμώσῃτε καὶ παρακαλέσατέ με νὰ σὰς διηγηθῶ ληστρικὴν τινὰ ἱστορίαν.

Ἡ κόμησσαι διερράγη εἰς σφοδρὸν γέλωτα καὶ ὠθοῦσά με ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου

— Κυρίαί, εἶπεν, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σὰς παρουσιάσω τὸν ἱππότην δ' Ἄμονβιλ, ὅστις ἀποθνήσκει ἐξ ἐπιθυμίας νὰ σὰς διηγηθῇ μίαν νόστιμον ἱστορίαν ληστοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν θέλω νὰ ἀποθάνῃ πρὶν χορεύσῃ μετ' ἐμοῦ τὴν πόλκα, σὰς παρακαλῶ νὰ τὸν ἀκροασθῆτε.

Τὸ θελκτικὸν μου ἀκροατήριον ἐψιθύρισεν ὀλίγον, ἔπειτα ἐσιώπησεν, ἐμειδίασε καὶ ἤκουσεν.

Ἦρχισα λοιπὸν, βρίπτων ἐπὶ τοῦ κόμητος, βλέμμα ἱκανὸν καὶ αὐτὸν τὸν λείοντα νὰ δευλιάσῃ. Πρὸ τριῶν μηνῶν διευθυνόμενῃ εἰς Μιναρὲ μὲ-

νος και ἦτο νόκτα. Ὅτε ἔφθασα εἰς τὸ δάσος τοῦ Νιβάο, ἀνθρωπὸς τις ὑψηλός, καθὼς ὁ κύριος κόμης, με ἐπλησίασε καὶ ἐζήτησε ἢ τὸ βαλάντιόν μου, ἢ τὴν ζωὴν μου. Ὅταν ὁ κλέπτης ἀφίνει τὸν ταξιδιώτην νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ βαλάντιου καὶ ζωῆς, ἐννοεῖτε ὅτι ἐκεῖνος θὰ προτιμήσῃ νὰ προσφέρῃ τὸ βαλάντιον. Ἀλλὰ κατὰ κακὴν μου τύχην εἶχον λησμονήσει τὸ βαλάντιόν μου, ἐδιηγῆθην λοιπὸν τὴν ἀτυχίαν μου εἰς τὸν ληστὴν προτείνων αὐτῷ ἐὰν θέλῃ νὰ ἐρευνήσῃ τὰ θυλακίᾶ μου.

— Ἄπαγε, εἰσθε εὐγενῆς, καὶ ἐπομένως ὁ λόγος σας μὲ ἀρκεῖ. Ἐὰν θέλητε μάλιστα σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὸ ἐδικόν μου βαλάντιον διὰ νὰ ἐξυκολουθήσετε τὸ ταξιδιόν σας· εἶνε ὀλίγον πτωχικὸν ὡς πρὸς τὸν κόμημα δ' Ἀμονβιλ, ἀλλὰ σὰς τὸ προσφέρω ὅποσον εἶναι.

Ἐπειδὴ δὲ ἐδίσταζον νὰ τὸ λάβω προσέθηκε.

— Καταλαμβάνω τὰς προλήψεις σας. Τοῦτο εἶναι δάνειον τὸ ὅποσον σας κάμνω, καὶ ἰδοὺ τίνι τρόπῳ θέλετε μοὶ τὸ ἐξοφλίσει. Λάβετε σεῖς τὴν λεπίδα τοῦ ἐγχειριδίου τούτου, ἐγὼ δὲ κρατῶ τὴν λαβὴν, καὶ ὅταν σὰς παρουσιάσῃ τὴν λαβὴν ἀδιάφορον, τίς καὶ εἰς ποῖον μέρος, ἀποδίδετε τὴν λεπίδα καὶ τὸ ἀργύριον.

— Εἰπὼν ταῦτα ἔγεινεν ἄφαντος ἀφήσας εἰς τὰς χεῖράς μου τὸ βαλάντιόν του.

Ἐκτοτε δὲν ἐπανεῖδον οὔτε ληστὴν οὔτε λαβὴν καὶ οὕτως εἶμαι ὁ χρεώστης τοῦ κλέπτου μου.

— Καὶ τὸ ἐγχειρίδιον; εἶπεν ἡ κόμισσα.

— Ἰδοὺ, ἀπεκρίθην ἐξάγων ἐκ τοῦ θυλακίου μου τρομερὰν μικρὰν λεπίδα, τὴν ὁποίαν δέκα ὠραῖαι χεῖρες διεφιλονείκησαν.

— Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὸ δάσος δὲ Νιβάο διὰ νὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ; εἶπε νέος τις ἀνόητος.

— Εἶναι μαγευμένον φαίνεται, ἀνέκραξεν ἡ βαρόνη δὲ Μιρόζα, ἐξετάζουσα τὸ ἐγχειρίδιον.

— Ἰσως εἶναι πικινιδιὸν τι τοῦ τραπεζίτου σας, ἐπρόσθεσεν ὁ δὲ Βαλρίκ· θὰ ἔστειλε κανένα ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους του μετλημφισμένον εἰς φρα-διάβολον νὰ σὰς παρακολουθῇ.

— Αἴφνης ἠκούσθη ἡ μουσικὴ παίζουσα βάλς τι τοῦ Στράους, καὶ μοὶ ἀνῆρπασε τὸ τρελλὸν ἀκροατήριόν μου.

Ἐμεινα τότε μόνος μετὰ τοῦ κόμης δὲ Βαλρίκ· οὗτος ἀφοῦ παρετήρησε περὶ αὐτὸν με ὑφρος προφυλακτικόν,

— Ἀναγνωρίζετε τοῦτο, μοὶ εἶπε με βραδείαν

καὶ μυστηριώδη φωνήν, δεικνύων μοι πράγμα τι τὸ ὅποσον ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα.

Ἦτο ἡ λαβὴ τοῦ ἐγχειριδίου μου

— Λοιπὸν δὲν ἠπατήθην, σεις εἰσθε; ἀνέκραξα ὀπισθοχωρῶν ἐν βῆμα.

— Ναι, ἐγὼ εἶμαι, ἐψιθύρισε μετὰ λύπης, ἀλλὰ σιωπῇ! εὐρισκόμεθα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πρίγκιπος Δοριδά, εἶμαι δὲ ὁ κόμης Βαλρίκ, ὅστις σὰς ἐκέρδισε δέκα λουδοβίκια εἰς τὸ λασκενέ. Ἐχετε διαθέσειν νὰ με πληρώσητε τέλος, κύριε ἱππότη;

— Ἀλλὰ ποῖος ἄνθρωπος εἰσθε λοιπὸν; εἶπεν δίδων αὐτῷ τὰ δέκα λουδοβίκια.

— Εἶναι μακρὰ καὶ λυπηρὰ διήγησις, καὶ ἡ στιγμή δὲν ὑπάρχει κατάλληλος.

— Καὶ τὸ μέλλον σας κύριε! Εἰσθε νέος, πνευματώδης, πεπαιδευμένος. ἠδύνασθε ἀκόμη...

— Τὸ μέλλον μου! ἦ! δὲν ὑπάρχει δι' ἐμέ. Ἰδοὺ, ἰδέτε αὐτὴν τὴν γυναῖκα, κύριε ἱππότη, εἶπε δεικνύων μοι τὴν βαρόνην δὲ Μιρόζα. Ἡ γυνὴ αὕτη κρατεῖ τὴν τύχην μου εἰς τὰς χεῖράς της. Ἐὰν κατεδέχετο νὰ λάβῃ τὴν χεῖρα μου· ἤθελον τὰ πάντα θυσιάσει. ἦ! τότε...

Ἀλλὰ διεκόπη αἰφνιδίως καὶ με ἀφῆκε ἀποτόμως, τὸ βάλς εἶχε τελειώσει, τὸν εἶδον δὲ γελῶντα νὰ δίδῃ τὸν βραχίονα εἰς τὴν βαρόνην δὲ Μιρόζα.

Βλέπων τις αὐτὸν ἄλλοτε εὐχαριν καὶ πνευματώδη, ὡς Δὸν Ζουάν, ἄλλοτε ξεμβώδη καὶ μελαγχολικὸν ὡς τὸν Βέρτερον, ποτὲ δὲν ἤθελεν ἐννοῆσαι ὅτι ἐλήστευε τοὺς ὀδοιπόρους.

— Λοιπὸν, μοὶ εἶπεν ἡ κόμισσα Σάντα Φλώρα λαμβάνουσα τὸν βραχίονά μου, βλέπω δὲν σὰς φησίζει πλέον ἢ θεὰ τοῦ κόμητος. Τί ἐλέγατε εἰς τὸν τρομερὸν αὐτὸν ληστὴν;

— Ἰμιλοῦσαμεν, κυρία, περὶ τοῦ μεγάλου ζωγράφου Μουρίλλου.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἅπασα ἡ πόλις Μαδρίτη ἦτο εἰς κίνησιν· ἄπειρον πλῆθος συνέβρεσεν εἰς τὰς ὁδοὺς, τὰ παράθυρα ἦσαν πλήρη γυναικῶν ὠραίων καὶ εὐγενῶν, αἰ-γάγαί εἶχον ἀπὸ περιέργους. Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἠκούοντο φωναί, « ἰδοὺ ἔρχεται, τὸν βλέπω ».

Τίς ἦτο λοιπὸν ὁ μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας περιμενόμενος;

Ἀρχιληστής, ὅστις ἕνεκα τῆς ἀνηκούστου τολμῆς του συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἀγρῦπνων χωροφυλάκων.

ἔλεγον δὲ περὶ αὐτοῦ διάφορα παράδοξα ἀνέκδοτα καὶ ὅτι κατήγετο ἐξ εὐγενῶν.

Τέλος ἐφάνη αὐτὸς φρουρούμενος ἀπὸ στρατιώτας ἀλυσοδεμένους. Εἶχε τὸ ἀνάστημα ὑψηλόν, τὴν στάσιν μεγαλοπρεπῆ καὶ ὑπερήφανον. Ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς τοῦ λαοῦ ἀναγνωρίσαντος, ὅτι ὁ δέσμιος ἦτο ὁ κόμης Βαλρίκ!

Ἐφῆρε τὴν βαρεῖαν ἄλυσον εἰς τὸν λακμὸν ὡς ἐὰν ἐφόρει ἀπλοῦν μεταξίνον λακμοδέτην, καὶ τὰς ἀλύσους εἰς τὰς χεῖρας ὡς χειρόκτια. Διέβη δὲ τὴν πλατεῖαν μετὰ τὴν συνήθη του ἀφέλειαν· ἔπαν τὸ πλῆθος ἴστατο σιωπηλὸν καὶ ἐκπληκτον. Αἴφνης κραυγὴ ἠκούσθη, ἡ φωνὴ αὕτη ἦτο τῆς βαρόνης δὲ Μιρόζα. Ἄρα γε ἡ ὠραία κροσσὸς ἠσθάνθη τύψιν συνειδότος ἐνθυμηθεῖσα τοὺς μυστηριώδεις καὶ τελευταίους λόγους τοῦ Βαλρίκ εἰπόντος «δέχθητι τὴν χεῖρά μου καὶ θὰ με καταστήσης ἄχι μόνον εὐτυχῆ, ἀλλὰ καὶ τὴν τιμὴν μου θὰ σώσης;»

Βεβιαῶς πουδαῖόν τι συνέβη ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Βαρόνης, καθὼς θέλομεν ἰδεῖ μετ' ὀλίγον. Οἱ κάτοικοι τῆς Μαδρίτης ἐπερίμενον μετ' ἀνυπομονησίας τὸ ἀποτέλεσμα. Πόσα μυστηριώδη πράγματα ἔμελλον ν' ἀποκαλυφθῶσι! Τὴν δὲ ἡμέραν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ δικασθῇ ὅλοι οἱ περιέργοι ἦσαν εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν.

Ἀλλὰ ὅποια ἡ ἐκπληξίς των ὅταν καταβάντες εἰς τὴν εἰρκτὴν εὐρον αὐτὴν κενὴν ὁ Βαλρίκ εἶχε δραπετεύσει.

Ἐμαθον δὲ ὅτι ἡ Βαρόνη δὲ Μιρόζα περιεφέρετο τὴν νύκτα ἐξω τῆς φυλακῆς, καὶ ὅτι ἀνεχώρησεν ἐκ Μαδρίτης.

Σὰς ἀφίνα νὰ φαντασθῆτε πόσαι κατηγορίαι ἐτοξεύθησαν ἐναντίον τῆς βαρόνης.

Εὐτυχῶς ὅμως κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐστάλη εἰς τὸν βοτανικὸν κήπον τῆς Μαδρίτης καμηλοπάρδαλις, ἐπισύρασα τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, καὶ οὕτως ἐλησμονήσαμεν καὶ βαρόνην καὶ ληστὴν.

Ἡμέραν τινα εὐρισκόμενος εἰς Ἀλγερίαν, ὅπου ὑπῆγα νὰ ἐπισκεφθῶ τὰς γαλλικὰς κατακτήσεις, ἤκουσα κρότον πυροβόλων. Ἐμαθον δὲ ὅτι ἐδίωκον τοὺς ἀραβας. Αἴφνης εἰς τὴν γωνίαν ὁδοῦ τινος εἶδον τέσσαρας στρατιώτας φέροντας περιλύπους ἐπὶ τῶν ὄπλων τὸν πτώμα ἀξιωματικοῦ. Ἦτο, καθὼς ἔλεγον, ὁ γενναϊότερος τοῦ τάγματος. Προχωρήσας ἀνεγνώρισα τὸν κόμητα δὲ Βαλρίκ.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν γυνὴ τις ἔδραμε καὶ ριφθεῖσα ἐπ' αὐτοῦ τὸν κατέβρεξε μετὰ τὰ δάκρυά

της. Ἦτο ἡ βαρόνη δὲ Μιρόζα, ἡ μάλλον ἢ κόμισσα δὲ Βαλρίκ, διότι ἦτο μὲν πραγματικῶς κόμης Βαλρίκ, διὰ τῆς κακῆς του ὅμως διαγωγῆς ἐξολοθρεύσας τὴν περιουσίαν του κατεστράφη ἐντελῶς. Ἡ κόμισσα τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τὴν φυλακῆν, τὸν ἐξήγγισε καὶ τὸν ἐνυμφεῖθη.

Ἐπροσπάθησα τὴν ἐπαύριον νὰ τὴν ἐπανιδῶ, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον· εἶχεν ἀναχωρήσει ἐξ Ἀλγερίας.

Μετὰ τινα ἔτη ἀγία τις μοναχὴ ἐφρονεῖθη εἰς τὸ πεδίον τῆς ἐν Ἄλμα μάχης. Ἰνομάζετο ἀδελφὴ Ἀμαλία, καὶ ἀδελφὴ κόμισσα· ὑπὸ τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄνομα ἦτο γνωστοτέρα. Στερηθεῖσα ἐκεῖνον τὸν ὅποσον ἔσωσεν ἡ κόμισσα Βαλρίκ ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν εἰς λατρείαν τοῦ θεοῦ καὶ περιθαλψὴν τῶν δυστυχῶν.

Ἄβυσσος ἡ καρδίκα τῆς γυναικός. Εἰσδύσατε ὅμως εἰς τὴν ἄβυσσον ταύτην καὶ θέλετε ἀπαντήσαι συχνάκις ἠρωϊσμὸν, πάντοτε δὲ ἔρωτα καὶ ἀφοσίωσιν, μετάνοικν καὶ ἐξιλέωσιν.

ὑπὸ τῆς Κ. Ν. Φ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΘΗΡΑΣΙΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ.

Ἐπιστολὴ I. Δεκιγάλλα πρὸς τὸν Κ. Λεδοῦ.

Ἀξιότιμε Κύριε!

Ἀπαντῶν ἀσμένως εἰς τὴν ὑμετέραν ἐρώτησιν, ἐὰν δηλονότι τὰ ἐν Θηρασίᾳ ἀνακαλυφθέντα κτίρια εἰσι τῶντι ἔργα Καρῶν, ἢ μάλλον Φοινίκων ἢ τέλος Πελασγῶν, ὡς γράφει ὁ ἰατρὸς Κ. Δελένδης πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, σὰς κάμνω τὴν παρατήρησιν, ὅτι τὴν δόξαν ταύτην, ἣν ἠσπάσθη ὁ Κ. Δελένδης, πρῶτος ἐξέφρασεν ὁ ἐνταῦθα Σχολάρχης Κ. Στέφανος Στεφάνου ἐν τινὶ αὐτοῦ διατριβῇ καταχωρηθεῖσῃ ἐν τῇ ἐφημερίδι Πατριδι, χωρὶς ποσῶς ὅμως ν' ἀναφέρῃ καὶ τοὺς λόγους ἐφ' ὧν στηρίζει αὐτὴν ἀγνοῶ ἐπίσης ἐπὶ ποίων λόγων ἐπερείδεται καὶ ὁ Κ. Δελένδης. Τὸ κατ' ἐμὲ ὁμολογῶ ὅτι οὐδὲ ὅπως ὑπάρχουν ἀποχωρῶσαι ἱστορικαὶ μαρτυρίαι πρὸς ὑποστήριξιν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς δόξης, ἀλλὰ παραδεχθέντες ἅπαξ, ὡς δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κτίρια εἰσι προγενέστερα τῆς καταβυθίσεως τοῦ μεγάλου τῆς θήρας ἠφαιστείου, καὶ ἐπομένως τῶν ἐξ ἀσπης (pirena bianca) καὶ κισσῆρος ἐκρήξεων, εἰκάζομεν μετὰ μεγίστης πιθανότητος ὅτι ὠκοδομήθησαν οὐ

μόνον πριν ἢ οἱ Φοινίκες ἐνοικήσωσιν εἰς Θήραν, ἀλλὰ καὶ πρὶν τῆς τῶν Πελασγῶν ἐποχῆς, ὧν τὰ κυκλωπικά, πρὸς κανόνα καὶ μῆ, σωζόμενα μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ Μεσσηνίου τείχη, ὑπάρχουν ἐπὶ ἐδάφους κεκαλυμμένου ὑπὸ ἄσπης καὶ κισσήρεως· ἐκτὸς τούτου ἐντὸς τῶν ἄνω στρωμάτων τῆς ἀσπῶδου καὶ κισσηρώδου ἐκρήξεως εὐρέθησαν ἄλλοτε πολλαχῶς τῆς Θήρας καὶ Θηρασίας διάφορα φοινικικῆς ἐποχῆς πράγματα, καὶ ἐγὼ αὐτὸς κατέχω ἐν τῇ μικρᾷ ἀρχαιολογικῇ συλλογῇ μου δύο τοιούτου εἶδους ἀγάλματα εὐρεθέντα ἐν τῇ κατὰ τὴν πόλιν Φηρῶν ἀσπῶδει τῆς ἐπιφανείας στιβάδι.

Οὐδένα πρόσδε λανθάνει ὅτι ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Στράβων, ὁ Πλίνιος καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχαίων καίτοι ποιοῦντες μνείαν περὶ τῆς Θήρας καὶ ἐξιστοροῦντες τὴν ἀποίκισιν τῶν Φοινίκων, καὶ τὴν τῶν Καρῶν, Κρητῶν καὶ Ἑλλήνων προσέλευσιν, αὐδαμῶς μνημονεύουσι τῆς καταβύθισις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἠφικιστείου, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ ἠφικιστις αὕτη καταστροφή ἦτο πάντῃ ἀγνωστος εἰς τοὺς μνημονευθέντας λαοὺς, οἵτινες βεβηλῶς ἤθελαν διασώσει τὴν μνήμην αὐτῆς· ἔτι μᾶλλον ἢ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κάδμου καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ Μεσσηνιαίου.

Ἀληθές δ' ἐστὶν ὅτι ὁ Πλίνιος ἐν τῷ βιβλίῳ Δ'. Κεφ. 12. τοῦ συγγράμματός του ἀναφέρει τὴν ἀπὸ τῆς Θήρας διαχώρισιν τῆς Θηρασίας, ἀλλ' ἐκτὸς ὅτι οὗτος φαίνεται εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἐαυτὸν δι' ἀσχυρίζομενος ἐν τῷ βιβλίῳ Β'. Κεφ. 87. τοῦ αὐτοῦ πονήματος ὅτι ἡ μνηστειὰ νῆτος Θηρασία καὶ ἡ τῆς Θήρας, ἀνεφύησαν κατὰ τὸ Δ'. ἔτος τῆς 135ης Ὀλυμπιάδος (δηλ. 237 ἔτη πρὸ Χ.), ἡ διαχώρισις τῆς Θηρασίας· περὶ τῆς γίνεται λόγος ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Πλινίου, φαίνεται γεροντὸς πάντῃ διάφορον καὶ λίαν μεταγενέστερον τοῦ καταποντισμοῦ τοῦ ἀρχικοῦ κατὰ τὸ κέντρον τῆς νήσου ἠφικιστείου. Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν δῆλον γίνεται ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κτίρια οὐκ εἰσὶν ἔργα Πελασγικῆ, Φοινικικῆ ἢ Ἑλληνικῆ· ἀλλ' ἔπεται ἄραγε ὅτι εἰσὶ τῶν Καρῶν; Ἐγὼ οὐδέποτε δι' ἀσχυρίσθη τοῦτο· εἶπα μόνον, καὶ λέγω ὅτι « καὶ ἐν τῇ ιστορικῇ ἐποχῇ ἂν ὑποθεθῆ ὅτι ἀνηγέρθησαν τὰ κτίρια ταῦτα, πάλιν καθίσταται ἀπίθανον τὰ ὧσι μεταγενέστερα τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν οἱ Κάρες κατέκον τὴν Θήραν, δηλαδὴ περὶ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀβραάμ » οὐδὲ ὅμως ὅμως δύσκολον ἢ μᾶλλον πιθανὸν φαίνεται νὰ ὦσιν ἔργα προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ τὸ σπου-

δαίον τοῦτο ζήτημα ἴσως σφινισθῆ κατὰ τι ἐκ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως τῆς μεταξὺ τῶν δύο ἐξ ἄσπης στρωμάτων εὐρισκομένης ἐκ φυτικῆς γῆς στιβάδος, ἐξ ἧς ἔγω ἤδη πέμψει ποσότητά τινα πρὸς τὴν ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικῇ τῶν Ἐπιστημῶν Ἀκαδημίαν.

Δέξασθε παρκαλῶ, κύριε, τὴν διαβεβλήσειν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου μου ὑπολήψεως.

Ἐν Θήρᾳ 7/19 Δεκεμβρίου 1866.

I. ΔΕΚΙΓΓΑΛΛΑΣ.

Υ. Γ. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος διεκτύπησαν. Πληροφοροῦμαι δὲ ὅτι εἰς ἑτερόν τι γῆπεδον κείμενον πλησίον καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Κ. Ἀλαφούζου εὐρέθη ἄλλο τῆς αὐτῆς φύσεως κτίριον, ὃ ὁ ἰδιοκτῆτης δὲν ἀνῶρξεν εἰσεῖτι. Ὁ ἐν Σύρῳ αὐστριακὸς πρόξενος Κ. Χὰν συνοδευόμενος ὑπὸ ἐμπείρου φωτογράφου ἐπεσκέφθη κατ' αὐτὰς τὰ κτίρια ταῦτα καὶ ἐφωτογράφησεν αὐτὰ, ὡς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς εὐρεθέντα σκευὴ καὶ ἄλλα ἔργα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΦΦΕ.

Μεταξὺ τῶν φυτῶν τῶν μᾶλλον χρησίμων εἰς τὸν κοινὸν βίον ἀκριβοῦμεν καὶ ἐκεῖνο τὸ ὠραῖον δένδρον ἐκ τοῦ ὁποῦ λαμβάνομεν τὸν καφφέ. *Coffea Arabica* ὀνομάζεται τοῦτο τὸ δένδρον τὸ ὁποῖον κατὰ γῆν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας καὶ τὸ ὁποῖον τὴν σήμερον ἔνεκα τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ εἰς τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Ἀμερικῆς καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν μετ' ἐπιτυχίας καλλιέργεται. Τελευταίως ἀπεπειράθησαν τὴν καλλιέργειαν καὶ εἰς διάφορα ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης, καὶ πολλαχῶς ἠδικοκίμησεν, οὐδεμίαν δὲ ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ ἐπετύγχανεν ἡ μεταφύτευσις καὶ καλλιέργεια τοῦ δένδρου τούτου. Τὰ τῆς Καφφέας σπέρματα ἐγκατείνονται εἰς δίσπερμα σφαιρίδιον, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς διὰ ξυλίνων κυλίνδρων θλάσεως ἀνοίγονται, καὶ τοῦ ἐπισπερμίου ἐλευθεροῦνται. Εἰς τὸ ἐμπόριον διακρίνονται τρία εἶδη καφφέας.

α'. Ὁ Ἀραβικὸς ἢ Ἀνατολικὸς καφφέας.

β'. Ὁ τῆς Ἰαβάνης ἢ Ἀνατολικῆς Ἰνδίας.

γ'. Ὁ τῆς Δυτικῆς Ἰνδίας καὶ ἰδίως ὁ τοῦ Μαριου.

Τὰ συστατικὰ τοῦ καφφέ εἶναι ἰδιαίτερος ὕλη Καφφείνη λεγομένη, καφφεϊκὸν δέξυ, ἄσμον, ἔλαιον, βρωτίνη κ. τ. λ.

Ὁ Καφφέ εἰς τὴν φυσικὴν του κατάστασιν μεταχειρίζεται εἰς εἶδος ἐγγύματος ἢ ἀφειψήματος, ὡς τονικὸν καὶ ἀντιπυρετικὸν μέσον, καθὼς ὁ συνήθης καφφέας. Εἶναι δὲ ἐκτὸς τῆς νευροτοκῆς ἐνεργείας του ἰσχυρὸν ἀντιδοτικὸν κατὰ διαφόρων δηλητηριάσεων, ἰδίως δὲ τῆς διὰ ὑδροκυανικοῦ δξέος, τοῦ ὑοσκιάμου τοῦ ὀπίου κ. τ. λ.

Ἡ χρῆσις τοῦ καφφέ ἤρχισεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος· λέγεται ὅτι ἠγοῦμενος μοναστηρίου τινὸς εἰς Ἀραβίαν, προσπαθήσας νὰ διατηρῆ τοὺς καλογήρους αὐπνοὺς κατὰ τὰς ἀγρυπνίας, ἔλαθεν ἀπὸ τὸν ποιμένα του συμβουλὴν νὰ τοὺς ποτίσῃ τὸ ἔσπερας ἀφειψήμα ἐκ τῶν κόκκων τοῦ καφφέ. Ὁ ποιμὴν τοῦ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι τόσον τὰ πρόβατα, καθὼς αἱ αἴγες καὶ αἱ κάμηλοι, ἐγίνοντο εὐθυμοὶ μετὰ τὴν βρωσίν τῶν καρπῶν τοῦ καφφέ, καὶ ἐνάντιον τῆς συνηθείας τῶν ἐπήδων τὴν νύκτα εἰς τὰ κτηνοστάσια. Ὁ ἠγοῦμενος ἀκολουθῆσας τὴν συμβουλὴν τοῦ ποιμένος ἐπέτυχεν ὄχι μόνον τὸν σκοπὸν του, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰσῆξεν ὡς ποτὸν προκαλοῦν εὐθυμίαν καὶ αὐπνίαν.

Ὁ Σουλτάνος Ἀμουράτος ὁ τρίτος ἐξέδωκε νόμον, δυνάμει τοῦ ὁποῦ ἀπνιτὰ τὰ καφφενεῖα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκλείσθησαν, καὶ μόλις κατὰ τὸ 1556 ὑπὸ τοῦ Σολιμάνου παρεχωρήθη ἡ ἄδεια τῆς χρήσεως τοῦ καφφέ. Prosper ὁ Alpinus, περιηγούμενος εἰς τὰ 1580-1584 τὴν Ἀνατολίαν, ἦτον ὁ πρῶτος ὅστις ἔφερε βοτανικὰς εἰδήσεις περὶ τοῦτου τοῦ δένδρου, φέρων μετ' ἑαυτοῦ καὶ εἰκονογραφίαν αὐτοῦ. Εἰς τὰ 1657 ἐφέρθη παρὰ τοῦ Thevenot εἰς Παρισίους ὅπου καὶ ἔγεινε γνωστὸς διὰ τοῦ Soliman Ἀγῆ πρέσβους τοῦ Σουλτάνου Mahomed τοῦ τετάρτου. Εἰς τὰ 1669 καὶ 1672 ἐσυστήθη εἰς Παρισίους τὸ πρῶτον καφφενεῖον· καὶ εἰς τὴν Βιέννην ὡσαύτως κατὰ τὰ 1683, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μέχρι τῆς σήμερον, φέρων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς συστάσεως του καὶ τὸ σύμβολον τοῦ καφφέ.

Ξ. ΑΝΔΕΡΕΡ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΡΗΣ.

Α'.

Ἐπὶ δέκα αἰῶνας, ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐλὴ σχισθεῖσα ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, παντοῖα ἔτεχνά· πρὸς ὑποταγὴν τῶν ἀτιθῶστων σχισματικῶν

τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες ἀντὶ νὰ κατασπάζωνται τὰ πέδιλα ἐνὸς θνητοῦ, ἐλάτρευον τὸ ἰδανικὸν θεό-τητος, ἧτις ἐνανθρωπίσθαισιν δὲν ἀνυψώθη ἐπὶ θρόνου, ἀλλ' ἐξήπλωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ διὰ τοῦ ἐν Γολγοθᾷ χυθέντος αἵματος ἐξέπλυνε τὸν βύπον τῶν ἀνομημάτων τοῦ ἀνθρώπου. Καταχρωμένη τῆς ἰσχύος, ἦν κοσμικὴ καὶ πνευματικὴ ἐξουσία τῇ ἐδίδε, θρασεῖα ἐπέπεσε κατ' ἀδελφῶν, οἵτινες ἀντὶ τοῦ ξίφους τὸν σταυρὸν εἶχον ὡς μόνον ὄπλον, καὶ ἐκδικουμένη ἐκλόνησε πολλὰ καὶ εἰς τὸ χεῖλος ἔσυρε τοῦ κρημονοῦ τὴν ἀτυχῆ τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατορίαν, καθ' ἣς ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος εἶχον συνωμοσεῖ ὄλα τοῦ καθολικισμοῦ τὰ βασίλεια ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντα τοὺς διαδόχους τῶν ἀλλείων, οἵτινες ἀντὶ τοῦ πνευματικοῦ δικτύου ἔφερον ἀνὰ χεῖρας ὄπλα κκοῦργα, τὰ ὁποῖα λεγεῶνες βρασοφόρων ἐφεύρισκον καθ' ἐκάστην ἐν τῇ σκοτίᾳ τῶν κατακομῶν τῆς νέας Βαβυλώνας. Ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν παπισμὸν ἐπάλασεν ἡ ὀρθοδοξία, τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως περιεζωσμένη, καὶ ἀπὸ τῆς θεότητος ὑπὲρ ἧς ἐπρομάχει μυστηριωδῶς βοηθουμένη. Ἀντεκρούσθησαν θαυμασιῶς αἱ ἀλλεπάλληλοι τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐλῆς ληστρικαὶ ἐπιδρομαὶ, διελύθησαν στρατοὶ ἀπειροπληθεῖς, καὶ συνστρίβησαν τὰ ξίφη τῶν ἐπιδρομῶν ἀπέναντι τῆς λαμπρόδος τοῦ φωτὸς τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τῆς ἀθώας βακτηρίας τοῦ ποιμενάρχου τῶν ὀρθοδόξων. Ἀλλ' οἱ κλομισμοὶ ἐκεῖνοι, εἰ καὶ πρὸς οὐδὲν βλάβαντες τὴν ὀρθοδοξίαν, διέβρηξαν τὰ βράμματα τοῦ κοσμικοῦ κράτους ἐν ᾧ αὕτη ἐζησκίετο. Ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ἑλλήνων ἔπεσεν, ἀλλ' ἡ ὀρθοδοξία νικητρίκα ἀνεδείχθη ὁ ποιμενάρχης τῶν ὀρθοδόξων μὴ εὐρίσκων ἐπὶ τῆς γῆς ἐλευθέραν ἄκραν ἵνα στηριχθῆ, ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἐξέτεινε τὰς χεῖρας ἐφ' ὅλης τῆς Ἀνατολῆς, καὶ μόνον τοὺς πόδας προσήλωσεν εἰς τὸ τουρκοκρατούμενον Βυζάντιον· δυνάμιν ἐν τῷ κόσμῳ πλέον δὲν εἶχεν, εὐχὰς ὁμως διένεμεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸ ποίμνιόν του ὅπως προσηλακίζομενον ἀντίτεχε, διακόμενον ἠνδροῦτο, καὶ σφραγισζόμενον ἐσυγχώρει.

Καὶ ἡ Δύσις τότε κατεῖδε τὴν ἀδυναμίαν τῆς σκότους παχυλὸν ἐκεῖ ἐβασίλευε, καὶ τὰ συντρίμματα τῆς πεσοῦσης αὐτοκρατορίας ἐλθόντα διέλυσαν αὐτό. Τὴν βίαν διεδέχθη ἡ ἀλωπεκὴ περιεβλάψεν ἡ Ῥώμη τὰ οἰκτρὰ θύματά της ὑπὸ τὸν μονομερῆ σκοπὸν τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ σχολεῖα συνεστήθησαν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν δυστυχῶν τῆς

Ανατολής σχισματικῶν. Τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ παπισμοῦ Ἰδρυθὲν καὶ διοικούμενον ὑπὸ Ἑλλήνων ἀπκρεγαλίως ἐμμένοντος εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του, καὶ σεβομένου ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ Δύσει διὰ τὸ ἔνδοξον τῆς καταγωγῆς, καὶ τὸ θανατάσιον τῆς εὐρυμαθείας, ὀλίγων ἔφερε τὴν ἄγρην εἰς τὸ δίκτυον τοῦ ἀλιεύου. Ἰάνος ὁ Λάσκωρις, ἡ ψυχὴ τοῦ Γυμνασίου, ἀπῆλθεν ἐκ Ρώμης, καὶ ὄπισθεν ἐκεῖνου ἐκλείσθησαν καὶ αἱ θύραι τούτου. Τὴν ἀλωπεκίαν διεδέχθη ἡ λεοντὴ, καὶ πάλιν φοβερὰ ἀναφανείτω εἰς τὰς Ἑλληνικὰς κτήσεις τῆς Δύσεως· ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς ὀρθοδοξίας ἐπηύξησεν. Ἡ ἀλωπεκίη καὶ πάλιν ἐκ Ρώμης ἐξεληθούσα περὶ ὁδοῦ τῆν Ἀνατολὴν χίνουσα δάκρυα πικρὰ ἐπὶ τῇ δουλείᾳ τῆς τ. ἰ. ἡμοιοῦ σχισματικῆς Ἑλλάδος τῆς ὁποίας υἰοθέτει τὰ δυστοχῆ τέκνα ἀνοίγουσα εἰς αὐτὰ τὰς θύρας ἀδελπίου μαθήτους. Τῷ 1584 συνεστήθη ἐν Ρώμῃ ὑπὸ πάπα Γρηγορίου II' τὸ Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἐπειδὴ τὸ δίκτυον τοῦ ἀλιεύου ἦτο χρυσόπλεκτον, καὶ τὰ ἀγκιστρὰ ἀπεκαλύπτοντο διὰ χρυσοῦ δαλέκτος, ἐξήχθη πλουσιωτέρα ἄγρην, οὐχὶ ὅμως καὶ βεβία διὰ τὸ ὀλισθηρὸν τῶν ἀγρευθέντων. Ὀλίγοι Ἕλληνες δραπετίδαι ἐξυπηρέτησαν εὐκαιρῶς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐλὴν πρὸς βλάβην τῆς πατρίδος· οἱ πλείότεροι δὲ ὄρεον διδασκόμενοι ὡμολόγουν ἐξ ἀνάγκης τὸν καθολικισμὸν, καὶ τῆς ἐλαχίστης εὐκαιρίας παρρησιαζομένης ἀπεδίδρασκον ἐκείθεν καὶ φλογερούς ἐξετόξευον τοὺς Φιλιππικοὺς κατὰ τῆς θρησκείας ἐκείνης, ἥτις ἤθελε νὰ πνίξῃ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως δι' οὐχὶ ἐντίμων μέσων, καὶ τὴν Ἑλλάδα ὑποδουλώσῃ εἰς τὸ ἀνδάλιον τῶν διαδόχων τοῦ ἀλιεύου.

Ἡ Κρήτη, ἐν τῇ μεσαιωνικῇ φιλολογίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πάριστᾷ μοναδικὴν παράδειγμα γονιμότητος· σχεδὸν τοὺς ἡμισίους ὅλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ λογίους μόνη ἠήρωικῆ αὐτῇ νῆσος παρήγαγεν. Εἰς τῶν τροφίμων τοῦ ἐν Ρώμῃ Γυμνασίου, καὶ τῶν φανατικωτέρων λατινοφρόνων ἐγένετο Νικόλαος Παπαδόπουλος ὁ Κομνηνός.

Β΄.

Ἐγεννήθη ἐν Κρήτῃ ὁ Παπαδόπουλος τῷ 1865 ἐξ εὐγενῶν σεμνομένων ἐπὶ τῇ ἐκ Κομνηνῶν καταγωγῇ. Κομιδῆ νέος, σταλαῖς εἰς Ῥώμην ἐξεπαίδευσεν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ φροντιστηρίῳ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν σοφῶν Ἰησοῦτων Βαρθολομαίου Καρανίου, καὶ Σιλβέστρου Μαύρου· διήκουσεν ὕστε-

ρον τὴν σειρὰν τῶν περὶ Καλλιτεχνίας μαθημάτων, καὶ ἀφωσιώθη ἐπὶ τέλους εἰς τὴν θεολογίαν καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον. Ἐρως εἰς ἀπόκτησιν πλειόνων γνώσεων ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ περιέλθῃ πολλὰ τῆς Ἰταλίας μέρη. Τῷ 1680 ἐσχολάρχηται τοῦ ἐν Καποδιστριαῖ Γυμνασίου, καὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1688 ἔλθων εἰς Πατάβιον ὠνομάσθη ἑτακτος καθηγητῆς τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἐν τῷ περιλαλήτῳ πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ταύτης. Κατ' Ἀπρίλιον 1703 προσεδιάσθη τακτικὸς καθηγητῆς καὶ τὸν Φεβρουάριον 1713 ἔλαβε τὴν πρώτην ἔδραν τοῦ αὐτοῦ δικαίου μετ' ἰσοῦς χιλίων φλωρίων, ἀξιοθιθέντων εἰς 1,500. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1738 ἐζήτησε τὴν ἀπὸ τῆς καθηκτικῆς παρὰ τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας ἀποδεχθεῖσθαι αὐτὴν, ἐχορήγησεν εἰς τὸν Παπαδόπουλον, χάριν πεντηκονταετοῦς κερποφόρου διδασκαλίας ἰσόθιον σύνταξιν ἐκ φλωρίων χιλίων. Ἀπεβίωσεν ὁ Κρῆς οὗτος τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1750 ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.

Ὁ Παπαδόπουλος ἦν ἐκ τῶν ὀλίγων ἀληθῶς περικλυμένων τοῦ 17 αἰῶνος· πολὺγλωττος, εὐρυμαθής, βιβλιογραφικώτατος· πολλοὶ δὲ καὶ διάφοροι ἐπλεξάν ἐγκωμιστικὸν τῆς σοφίας αὐτοῦ στέφανον· ἡ δὲ Ῥωμαϊκὴ αὐλὴ ἐτίμησεν αὐτὸν δι' ἀξιώματος λίαν ἐπιζήλου παρὰ τοῖς τότε σοφοῖς τῶν Λατίνων. Ἐξυπηρέτησεν τὸν καθολικισμὸν ὁ δραπετίδης οὗτος· εἰργάσθη μετὰ φανατισμοῦ ἀπλῆτος κατὰ τῶν πρώην ὁμοδόξων του, θάλων νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἦρθὲν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι « ἐν Ἑλλάδι πολλοὶ σχισματικοί, ἡ Ἑλλὰς ὅμως οὐδέποτε σχισματικὴ ἐγένετο. »

Ἐκτὸς δώδεκα πονημάτων περὶ κανονικοῦ ἰδίου δικαίου πραγματευομένων, συνέγραψεν ὁ χαλενότερος Κρῆς, Praevotiones Mystagogicas, τυπωθείσας ἐν Παταβίῳ τῷ 1696. Διὰ τοῦ συγγράμματος τούτου δριμύτως ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ σοφοῦ συμπατριώτου του Μιξίμου τοῦ Μαργουρίου, καὶ λοιπῶν προμάχων τῆς ὀρθοδοξίας.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον τῶν συγγραμμάτων τοῦ Παπαδοπούλου, καὶ μνημεῖον ὄντως ἱκανὸν τῆς καταπληκτικῆς εὐρυμαθείας καὶ φιλοπονίας του εἶνε ἡ Historia gymnasii Patavini, ἐκδοθεῖσα ἐν Βενετίᾳ 1726 εἰς δύο τόμους εἰς φύλλον.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ 1867.

Καλοὶ μου ἀναγνώσταί, ὠρξαί ἀναγνώστριαί,

ἀνοίξατε καὶ τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας σας! ἔρχεται ἡ Χρυσάλλις ἀνθρᾷ χαρίεσσα εἰς τὰ κόκκινα ἐνδεδυμένα, ἔρχεται νὰ σᾶς εὐχηθῇ τὸ νέον ἔτος συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ διανομέως αὐτῆς, ὅστις αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν βιάζεται νὰ φύγῃ ἀλλὰ περιμένει εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ μεγάρου σας... Ὁλοὶ βλέπετε σήμερον περιμένουν, ὅλοι κατὰ λαμβάνουν, ἐκτὸς ἴσως τῶν συντακτῶν τῆς Χρυσάλλιδος οἵτινες δίδουν χωρὶς νὰ λαμβάνουν. Οἱ ἔμποροι εἰς τὰς θύρας τῶν ἐργαστηρίων των περιμένουν ἀγοραστὰς ἔχοντες ὅλας αὐτῶν τὰς πεγίδας ἐστημένας· οἱ πονηροὶ μειδιώτη διότι ἠξέσρουν ὅτι δὲν θὰ φύγετε μετ' ἡμετέρας κενάς, δὲν θὰ δυνηθῆτε ν' ἀνθέξητε εἰς τόσους πειρασμοὺς πρακτεταγμένους ἐνώπιόν σας.

Ἡ ἀγαπητὴ σας, γλυκυτάτη, χαριστάτη αὐτὰς τὰς ἡμέρας περιμένει τὸ δῶρον τοῦ φιλάτου αὐτῆς μετ' ἡμετέρας· ἀλλοίμονον ὅμως, ἐάν τὸ δῶρον εἶναι παλὸν μικρότερον τῶν προσδοκίων της! Τότε ὅσῳ πρὶν ὑπὸ τοῦ μειδιάματος εἶχε πλατυνθῆ τὸ πρόσωπόν της, τόσῳ τώρα θὰ κατέλθῃ εἰς μῆκος ἀγρωπὸν καὶ συνωφρωμένον!

Ἡ μνηστὴ περιμένει ἀδάμαντας, καὶ τοὺς περιμένει ἀνυπομόνως πρὸ τριῶν μηνῶν.

Τὰ φίλτατά σας τέκνα κυττάζουν σήμερον ὅλων τῶν πρὸς ἐπίσκεψιν ἐρχομένων φίλων τὰ ἀθλάκια. Περιμένουν καὶ αὐτὰ τὰ καυμένα ἀμυγδαλικά, ἀλογάκια ξύλινα, καὶ συντάγματα μολυβδίνων στρατιωτῶν.

Οἱ ὑπηρετῆς σας ἐξαιρετικῶς τὰς πρκαμονὰς τοῦ νέου ἔτους εἶναι προθυμώτατοι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν σας, ἀγρυπνοὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, διότι περιμένουν τὰ πρωτοχρονιάτικα.

Ὅλοι τῶν κατὰ τὴν περιμένουν· οἱ διπλωμάται περιμένουν νὰ ἀκούσωσι τοὺς χρησμούς τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς διὰ νὰ κανονίσωσιν ἐπ' αὐτῶν τὰ διπλωματικά των ὠρολόγια καὶ οἱ ὑπάλληλοι πολιτικοὶ τε καὶ στρατιωτικοὶ περιμένουν προβλεψαμένους, πρᾶσθηκα καὶ... καὶ...

Μόνοι οἱ μαχηταὶ τῆς ἐλευθερίας, οἱ προκινδυνεύοντες ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐν ὑπαίθρῳ κοιμώμενοι καὶ πεινῶντες καὶ διψῶντες, αὐτοὶ μόνοι δὲν περιμένουσιν ἄλλο εἰμὴ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰψίστου καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἔχθρου· ἐκεῖ ἀντὶ δῶρων ἀντιχάσσονται σφαῖραι πεπυρακτωμένα, καὶ ἡ

καλλυγὴ τῶν ὅπλων καὶ αἱ οἰμωγαὶ τῶν σφαζομένων χαίρει τῶν μόνων τὴν ἔλευσιν τοῦ νέου ἔτους.

Ἡ Χρυσάλλις εὐχεται οἱ πόθοι ὅλων νὰ πληρωθῶσι καὶ τὰ χρυσὰ σας ὄνειρα, ἐρατεινὰ ἀναγνώστρια, νὰ πραγματοποιηθῶσι μέχρι κεραίας, εὐχεται τὸ ἔτος 1867 νὰ ἐγγραφῇ χρυσοῖς γράμμασιν εἰς τὰς δέλτους τῆν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ νὰ θέσῃ τὰς φαινάς κρηπίδας τοῦ μεγαλείου τῆς μικρᾶς καὶ ταλαιπωρουμένης πατρίδος μας· εὐχεται τέλος νὰ πολλαπλασιασθῶσιν οἱ φιλαναγνώσταί καὶ νὰ ἀποσβεσθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν φρασολόγιον ἡ φράσις *δυστροποῦντες συνδρομηταί*.

Ἄν δέ τις ἐκ τῶν καλῶν τῆς Χρυσάλλιδος ἀναγνωστῶν ἴδῃ τὸ χρυσὸν τοῦ ὄνομα μελανοῦς γράμμασι σημειωμένον εἰς τὸν ἐντιμον κατάλογον τῶν ἀρνούμενων τὴν ἀπότισιν τῆς ὀφειλομένης συνδρομῆς των, ἅς μὴ λυπηθῇ· ἀλλ' ἅς εἰπῇ ἐμβλέπων πρὸς τοὺς ὁμοιοπαθεῖς γείτονάς του.

Ἐχει καὶ ἄλλους χειρότερούς μου ἢ Χρυσάλλις συνδρομητάς.

Πλὴν ὅχι, οἱ ἐκδόται τῆς Χρυσάλλιδος δὲν εἶναι ὅσον ἴσως φαίνονται κακοί· δὲν ἐπιθυμοῦσιν ἢ πρώτη τοῦ ἔτους νὰ γίνῃ αἰτία συμφορᾶς οὐδὲ εἰς κώωπα. Γνωρίζοντες πόσον οἱ δυστροποῦντες συνδρομηταὶ εἶναι φιλότιμοι, πόσον εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς τιμῆς εἶναι εὐαίσθητοι, καὶ φοβούμενοι τὰς συνεπειὰς τοσαύτης εὐαισθησίας, ἀναβάλλουσι τὴν προαγγελθεῖσαν δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων ἐς ἄλλοτε. Τί; νὰ γίνωσιν ἀφορμὴ αὐτοχειριῶν, ἀποπληξιών καὶ ἀφριμάζεων!... μὴ γένοιτο!... Τοιούτων τραγικῶν ἐπεισοδίων προτιμῶσιν οἱ συντάκται νὰ πράξωσι καὶ αὐτοὶ ὅ,τι πράττει ὅλος ὁ κόσμος κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας, νὰ περιμείνωσιν.

Ἀφοῦ δὲ παρῆλθωσιν αἱ ἡμέραι αὐταὶ τῆς καθολικῆς προσδοκίας καὶ χαρᾶς, ἀφοῦ πάλιν ἡ μὲν γῆ ἀρχίσαι τὴν συνήθη περιστροφὴν της, οἱ δὲ πολυμήχανοι αὐτῆς κάτοικοι τὰ ἀθάνατα ἔργα των, τότε καὶ οἱ ἐκδόται, ἐάν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα δὲν εἰσπράξωσι τὰ καθυστερούμενα, θὰ δημοσιεύωσι τὰ κλεινὰ ὀνόματα τῶν πολυθρῦλλήτων φίλων των διὰ μίς ἢ καὶ δύο τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων στερεοτύπως.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΝ Τῷ ΤΕΤΑΡΤῷ ΤΟΜῳ

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΛΛΙΔΟΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ.

✓ Ἡ αυτοκρατορία τῆς Τραπεζούντας σελίς 3. 36, 65, 73, 117, 127. 164, 247, 280.

Γράμμα ἀνέκδοτον τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. 49.
Ἡ πολιορκία τῆς Ῥόδου ὑπὸ τοῦ Σολιμάνου (1522) 52.

✓ Διήγησις πανωφελίμου ὅπου ἔδειξεν ὁ πανάγαθος Θεὸς διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν κατοικούντων ἐν τῇ νήσῳ Σαντορήνῃ. 55.

Περὶ Θήρας καὶ τῶν σεισμῶν αὐτῆς. 87, 137. 189, 232.

✓ Εὐγενίου Βουλγάρως ἐπιστολὴ πρὸς Ἰωάννην Τζανέτην. 97.

Μεχμέτου Β' τοῦ πορθητοῦ φερμάνιον 140.

Διάταγμα Χατζή-Χασάν περὶ Πολυκάνδρου 142.

Ἱστορία συνοπτικὴ τοῦ κατὰ τὴν νήσον Κρήτην εἰς τε Χανία καὶ Ῥέθυμνον συμβάντος πολέμου ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, Λακιωτῶν, Θερισιωτῶν καὶ ἄλλων συμμάχων κατὰ τὸ 1821 ἔτος τὸ σωτήριον 142, 156, 183, 207.

Ἡ ἐν ἔτει 1770 Πελοποννησιακὴ ἐπανάστασις καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς 145, 202.

✓ Ὁ Ψευδομεισίας 166.

✓ Ἱστορικὴ πραγματεία περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς τυπογραφίας ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦ ἔτους 1821, σελ. 169, 573, 597.

Περὶ τῆς εὐαισθησίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. 217.

Ἐπιστολὴ ἀνέκδοτος Νικολάου Μουρούζη 238.

Διαγώνισμα Θεολογικὸν 241.

Πατριαρχικά ἀνέκδοτα 257, 270.

Πομπηία. Ὁ ἐπαρχιακὸς βίος ἐν τῇ βωμαϊκῇ αυτοκρατορίᾳ. 289, 280, 317, 338.

✓ Περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐν Ἀθήναις σχολείων 313.

Μακεδονικά. 381, 406, 429, 472, 503, 537, 569.

Συλλογὴ τῶν παρὰ τοῖς Ἡπειρώταις παραμυθίων 440.

Λόγος περὶ τῶν κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα γενομένων ἀνακα-

λύσεων καὶ προόδων περὶ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν φιλολογίαν, ἀναγνωσθεὶς ἐν τῇ γενικῇ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας συνεδριάσει τῇ 14 Αὐγούστου 1866 ὑπὸ Αἰμιλίου Ἑγγερ. 461.

✓ Ὁ Κ. Σεβαστιανὸς καὶ τὰ χειρόγραφα τοῦ Ἁγίου Ὁρους. 507.

✓ Ἰδιώματα τινὰ τοῦ βίου τῶν ἀνδρῶν παρ' Ἑλλῆσι καὶ ἔργα αὐτῶν 525, 557.

✓ Ἀναγέννησις τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ. 577, 592.

Μαθήματα δραματικῆς ὑπὸ Σαιν-Μαρκ Γιραρδίνου. Περὶ τῆς πάλης τῶν ἀνθρώπων κατὰ τῶν σωματικῶν πόνων 626.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

✓ Ἐπιγραφή Ἑλληνικὴ ἀνέκδοτος 11.

✓ Ἀρχαιολογικά. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου. 34.

✓ Ψήφισμα ἀνέκδοτον Σαμιτικόν. 154.

✓ Ἀνέκδοτοι Σαμιτικαὶ ἐπιγραφαί. 212.

✓ Ἐπιγραφαὶ διάφοροι. 231.

✓ Τριῶν ἐφηβικῶν στηλῶν ἐνεκδότων ἡ πρώτη 356, ἡ δευτέρα 375.

✓ Ἐφηβικὴ ἀναγραφή. 412.

Περὶ τοῦ ἐν Θηρασίᾳ ἄρτι ἀνακαλυφθέντος ἀρχαίου οἰκοδομήματος. 493.

✓ Ὁ ἐπὶ τῆς Ὀχης ναὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. 514.

✓ Ἐπιγραφή Ἀττικὴ ἀνέκδοτος. 590.

Περὶ τῶν ἐν Θηρασίᾳ ἀρχαίων κτιρίων 645.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Musettes et Clairons, pas M. Ach Mallian. 436.

✓ Ἡ πάπισσα Ἰωάννα, Μεσαιωνικὴ μελέτη ὑπὸ Ἐμ. Ροΐδου 187.

✓ Συλλογὴ δημοδῶν παροιμιῶν. ὑπὸ Ι. Βενιζέλου. 215.

✓ Ὁ Λιέβμαν, μ. υ θ ι σ τ ὀ ρ η μ. α. ὑπὸ Γεωρ. Κ. Σφήκα 215.

✓ Ἡ ἐγκαταλειμμένη, διήγημα ὑπὸ Α. Λιβαθυνοπούλου 215.

Βίος τοῦ Μωάμεθ μετὰ παραρτήματος Ἰσλαμικῆς θρησκείας ὑπὸ Οὐασιγκτῶνος Ἰρβιγγος, μεταφρασθεὶς ὑπὸ Ἀνδρέου Σ. Φαρασοῦ. 235.

✓ Τὸ δημηρικὸν ζήτημα, ἥτοι ἱστορία τῶν δημηρικῶν ἐπῶν. Πραγματεία Ἀγγέλου Σ. Βλάχου. 256, 285.

Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἡπειρον δημοτικῶν ᾠσμάτων ὑπὸ Γ. Χ. Χασιώτου. 256, 287.

✓ Ὁ ἀληθὴς βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ τῶν καθαρῶν πηγῶν τῆς Γραφῆς καὶ ἱστορίας ὑπὸ Διονυσίου Ι. Κομποθέρα. 257.

Τῶν παρὰ Ξενοφῶντι διορθωτέων, μέρος δεύτερον ὑπὸ Ἰωάννου Πανταζίδου. 285.

✓ Ἰδιωτικά τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ Ἰωάννου Ἡρωτοδίου, 286.

✓ Ὁ Βελισσάριος, σύγγραμμα τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Μαριοντέλλου, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Ἀλεξ. Παγκάλου εὐχρος Α'. 287.

✓ Ἱστορία τῆς ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ τῆς αὐτοῦ ἐξουσίας αὐτῶν ὑπὸ Ἐπαμ. Ι. Σταματιάδου. 424.

✓ Λιανοτράγουδα, ἥτοι συλλογὴ διστιχῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων, ὑπὲρ τὰς 2000 ὧν τὰ πλείστα ἀνέκδοτα ὑπὸ Κ. Τεφρική, 425.

✓ Ἠθικὰ διηγήματα ὑπὸ Γ. Ἀθ. Λεονάρδου καὶ Ἀλεξ. Δ. Ἀντωνιάδου. 425.

✓ Οἱ Ἐργάται τῆς θαλάσσης, μεταφρασις Α. Γ. Σκαλίδου. 425.

Τὰ κατὰ τὸν αἰδίδιμον πρωταθλητὴν τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνος τὸν πατριάρχην Γρηγόριον Ε' ὑπὸ Γ. Π. Ἀγγελοπούλου. 448.

✓ Τρεῖς παῖδες, Γάλλος, Ἄγγλος καὶ Γερμανὸς ἀπὸ πτωχῶν γενόμενοι πλούσιοι καὶ διηγούμενοι αὐτοὶ οὗτοι τὰς περιπετείας των, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μεταφρασθὲν ὑπὸ Ἀνδρ. Ι. Γαλιάτσα 449.

✓ Ἀττικὸν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1867 ὑπὸ Εἰρ. Ἀσωπίου. 543.

✓ Ἱεροσολυμίαις, ἥτοι ἐπίτομος ἱστορία τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τῆς θεμελιώσεώς αὐτῆς ἕως τῶν νεωτάτων χρόνων ὑπὸ Γρηγορίου Ἱεροδιακόνου τοῦ Παλαμαῆ. 515.

✓ Ἐκθεσις τῶν κατὰ τὸ δημοτικὸν Βρεφοκομεῖον Ἀθηνῶν, ὑπὸ Ἀναστασίου Ζίννη, ἱατροῦ. 576.

✓ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ὑπὸ Κωνσταντίνου Κοντογόνου 609.

Γραμματικὴ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης ὑπὸ Θεοκλήτου Βίμπου 609.

✓ Ἀντίνοος Τραγωδία εἰς πράξεις πέντε ὑπὸ Ἀγγ. Σ. Βλάχου 636.

✓ Ἐγχειρίδιον συστηματικῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ Παύλου Ἰωάννου, αὐτόθι.

✓ Λόγος ἐναρκτήριος εἰς τὸ μάθημα τῆς Συμβολικῆς ὑπὸ Ἀναστασίου Διομήδου Κυριακοῦ, αὐτόθι.

✓ Τὸ ἱερὸν λοιμοκαθαρτήριον ὑπὸ Χριστοφόρου Μοναχοῦ ἀγιορείτου Λαυριώτου. 636.

✓ Ἡ ἐν Ἑλλάδι πολυκέφαλος Λερναία Ὕδρα ὑπὸ Παν. Κκαλεβρᾶ 636.

✓ Ἐκθέσεις τῆς κατὰ τὸ 1859—1866 γενικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Σταυροδρομίῳ Σχολείων τῆς Παναγίας ὑπὸ Γαβριὴλ Σοφοκλέους, αὐτόθι.

✓ Πρακτικὰ τῆς Φιλελευθερευτικῆς Ἐταιρίας τοῦ 1865, σελ. 636.

✓ Ὁ ἱερὸς λόγος, δράμα εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Τιμ. Δ. Ἀμπελαῖ, αὐτόθι.

✓ Ὁ Ἐρηθὸς ποιητῆς ἡ ἡ ἄλωσις τῆς Τροίας, κωμωδία εἰς πράξεις τρεῖς ὑπὸ Γ. Χ. Παπαγιαννοπούλου, αὐτόθι.

✓ Ἀγανίππη, σύγγραμμα περιοδικὸν αὐτόθι.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

✓ Ἰωάννης Ῥακίνας 80.

✓ Γαετάνος Δονιζέττης 349.

✓ Νικόλαος Παπαδόπουλος ὁ Κρής. 617.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

✓ Γέρων καὶ θάνατος (Μῦθος) 21.

✓ Ἐλεγείον, ἡ ἡ πικρὰ τοῦ παρελθόντος ἀνάμνησις 46.

✓ Εἰς τὸν πλάτανον τοῦ Μενδρεσέ. 70.

✓ Ὁ Σέργιος ὁ Σαλονικίδης καὶ ὁ Ἀλῆ Πασᾶς 70.

✓ Ἐπιτύμβιον εἰς Πολυκρίτην, θυγατέρα Γ. Σουρία 96.

✓ Ἡ πληθὺς τῶν κόσμων 116.

✓ Δημοτικὸν ᾠσμα 117.

✓ Τὸ ξίφος 273.

✓ Ὁ Ἀνδρίτσος καὶ τὰ βουνὰ, ᾠσμα δημοτικὸν 215.

✓ Τὰ κάλλη τῆς Λυδίας 239.

✓ Ἐκ τῶν τοῦ Λουκιανοῦ ἔμμετρος μετάφρασις 365.

✓ Τὰ δάκρυα τοῦ Φίλωνος 397.

✓ Ἐκ τῶν τοῦ Ὀμήρου ἔμμετρος μετάφρασις 443.

✓ Δημοτικὰ ᾠσματα, Μοιρολόγια 489. 514.

✓ Τῇ Α. Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α'. 608.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

✓ Μιὲν—Υαοῦν. 7, 27.

✓ Ὁ βασιλεὺς πίνει. 61, 77.

✓ Ὁ λεπρὸς τῆς πόλεως Ἀόστης 93, 109.

✓ Ἡ ἀληθὴς Μήτηρ 120.

✓ Ἡ ἀργυρᾶ φιαλὶς. 430, 449, 178, 197, 221.

✓ Δὲν νομφεύομαι 262.

✓ Οἱ δύο ἀδελφοὶ 273.

✓ Κυνήγιον Ἐλεφάντων 195, 322, 341.

✓ Τὸ Αἶλιον ᾠσμα τῆς Ἰτέας 300, 326.

✓ Ὁ ἐρυθρὸς ἄναος. 361, 369, 401, 435, 497.

✓ Ἴππολυτος καὶ Διανώρα. 497.

✓ Ἡ Ξανθὴ Γινέβρα 541, 565, 602, 632.

✓ Ἱστορία ἐνὸς ληστοῦ. 643

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ.

✓ Ὅποια τις εἶναι ἡ Ἀμερικὴ, ἡ περιήγησις τοῦ Μαρκελλου Μπονώ. 20, 30, 385, 421, 445, 477, 511, 534.

✓ Σμύρνης Ἀναμνήσεις. 83, 106, 12.

✓ Ἀπὸ Σμύρνης εἰς Ἐφεσον 172.

✓ Ἐκδρομὴ εἰς Πομπηίαν 193, 226.

Περιγραφή τῆς ἐπιθαλασσίας Ἑλλάδος κατὰ τὸν μεσαιῶνα 331, 376.

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.

Περὶ μεταλλείων 25.

Περὶ τοῦ πηλοῦ τῶν λιθανθράκων ἐπὶ τῆς γῆνης σφαιραί 379.

Περὶ τοῦ ἀναφανέντος τὴν νύκτα τῆς 1[13 πρὸς τὴν 2[14 ἀρξαμένου μηνὸς (Νομβρίου 1866) σμήνους ἀστέρων διαττόντων 347.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Περὶ Ζαγορίου 43, 42.

Ἡ Μαδουρή. 607.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ.

Τὸ Δικελοχώριον. 389, 413, 453, 481, 517, 549, 581, 613.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Περίεργος κλεπτοπαγίς 47.

Εὐρέϊα μνήμη 48.

Διόρσεις Ἁγίας Γραφῆς 48.

Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, αὐτόθι.

Τρίγες καὶ ὄνυχες τῶν νεκρῶν, αὐτόθι.

Θάνατος κατὰ φαινόμενον 71.

Κατανάλωσις καρπῶν, αὐτόθι.

Ζάχαρις 71.

Τοκετὸς, αὐτόθι.

Ἡλίθιοι, αὐτόθι.

Χρυσὸς Καλλιφορνίας 72.

Καφενεῖα, αὐτόθι.

Χρηματικόν, αὐτόθι.

Φρανοκομεῖον Βιέννης, αὐτόθι.

Ποταμοὶ τῆς Ἀμερικῆς, αὐτόθι.

Κρανιοσκοπικαὶ παρατηρήσεις, αὐτόθι.

Ἄγαλματοποιοὶ τυφλοὶ, αὐτόθι.

Ἦχος, αὐτόθι.

Λυγκαῖον βλέμμα, 96.

Συμπάθειαι, αὐτόθι.

Στατιστικαὶ εἰδήσεις, αὐτόθι.

Ἡ γυνὴ τοῦ ἸΘ' αἰῶνος 160.

Ὑπενθύμισις τῆς Διευθύνσεως τῆς Χρυσαλλίδος 168.

Στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς 216.

Προφητεία 216.

Εἰδοποιήσις τῆς Διευθύνσεως τῆς Χρυσαλλίδος 240, 580.

Ποικίλα τοπογραφικὰ 264.

Ὁ Μακιαβελικὸς ἱατρὸς, ἀφορισμοὶ Γ', Δ' καὶ Ε'. 287, 380, 312.

Θεοκλήτου Βίμπου ὀλίγαι λέξεις ἐπὶ τῆ εἰς διάκονον χειροτονίᾳ αὐτοῦ 306.

Περὶ ἀκρίδων καὶ τῆς ἐξοντώσεως αὐτῶν 308.

Δῶρον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἀβυσσινίας 335.

Εἷς ἐπίσκοπος ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἀβυσσινίας Θεόδωρος 335.

Ἡ θαυματουργὸς Παναγία τῆς Γενατσάνης 335.

Οἱ κάτοικοι τῶν Φιντζιῶν νήσων 336, 427, 428.

Πόσα λογιζόνται παρὰ Τατάρους τὰ εἶδη τῆς ἀκαθάρτου τροφῆς 336.

Ἄγγελια ἐκδόσεως ἡμερολογίου 336.

Πῶθεν τὸ ὄνομα βάρβαρος 355.

Περὶ ἀλώπεκος 425.

Ἡ ἐκ τοῦ πολέμου φθορά. 426, 431.

Διαιρέσις τοῦ ἔτους εἰς μῆνας καὶ ὀνόματα αὐτῶν κατὰ τοὺς ἀγρίους τῆς Ζαχάρας 427.

Εὐχάριστος στρατοπέδευσις 428.

Ἡ σωτήριος βοτάνη, 428.

Ἡ διατροφή τῶν Ἄλπεων, αὐτόθι.

Νέα θρησκεία 449.

Ἡ κοσμογονία καὶ ὁ κατακλυσμὸς κατὰ τοὺς Βογούλους 491.

Μῦθος Σιαμικὸς 516.

Περὶ γυναικὸς ὑπὸ Ἀλφόνσου Κάρρ. 610.

Ἄγγελια τῆς Διευθύνσεως τῆς Χρυσαλλίδος πρὸς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς. 611.

Περὶ Καφφῆ 646.

Ἡ πρώτη τοῦ νέου ἔτους 1867. σελ. 648.

Αἰνίγματα, καὶ προβλήματα. 24. 548.

Λύσις αὐτῶν 48, 580.

Μωσαϊκὸν 412, 490, 636, 636.

Ποικίλα 452, 492.

Παροράματα 548, 580.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ.

